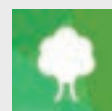
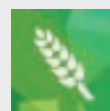

Raportul special

Calitatea apei în bazinul hidrografic al Dunării: s-au realizat progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa, dar mai sunt necesare eforturi în acest sens

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

CURTEA DE CONTURI EUROPEANĂ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

E-mail: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Numeroase alte informații despre Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet pe serverul Europa (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2016

Print	ISBN 978-92-872-3721-7	ISSN 1831-0966	doi:10.2865/3504	QJ-AB-15-023-RO-C
PDF	ISBN 978-92-872-3755-2	ISSN 1977-5806	doi:10.2865/165807	QJ-AB-15-023-RO-N
EPUB	ISBN 978-92-872-3742-2	ISSN 1977-5806	doi:10.2865/066408	QJ-AB-15-023-RO-E

© Uniunea Europeană, 2016

Reproducerea textului este autorizată cu condiția menționării sursei.

Pentru utilizarea sau reproducerea în orice fel a hărții de la pagina 65, trebuie să se solicite acordul direct din partea deținătorului drepturilor de autor.

Printed in Luxembourg

Raportul special

Calitatea apei în bazinul hidrografic al Dunării: s-au realizat progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa, dar mai sunt necesare eforturi în acest sens

[prezentat în temeiul articolului 287 alineatul (4) al doilea paragraf TFUE]

Rapoartele speciale ale Curții de Conturi Europene prezintă rezultatele unor audituri de conformitate sau ale unor audituri ale performanței care au ca obiect domenii specifice ale bugetului sau aspecte specifice legate de gestiune. Curtea selectează și concepe aceste sarcini de audit astfel încât impactul lor să fie maxim, luând în considerare riscurile existente la adresa performanței sau a conformității, nivelul de venituri sau de cheltuieli implicat, schimbările preconizate și interesul existent în mediul politic și în rândul publicului larg.

Acest audit al performanței a fost efectuat de Camera de audit II – condusă de domnul Henri Grethen, membru al Curții de Conturi Europene –, cameră specializată pe domeniile de cheltuieli aferente politicilor structurale, transporturilor și energiei. Auditul a fost condus de domnul George Pufan, membru al Curții de Conturi Europene, beneficiind de sprijinul unei echipe formate din: Patrick Weldon, șef de cabinet; Mircea Rădulescu, atașat în cadrul cabinetului; Alain Vansilliette, șef de unitate; Marion Colonerus, coordonator al echipei de audit; Zuzana Gullova, Daniela Jinaru, Maria del Carmen Jimenez, Attila Horvay-Kovacs, Dana Moraru, Radka Papouskova și Ildiko Preiss, auditori.

De la stânga la dreapta: A. Vansilliette, M. Rădulescu, M. d. C. Jimenez, G. Pufan, Z. Gullova, P. Weldon, A. Horvay-Kovacs.

Puncte

Glosar

I-X Sinteza

1-15 Introducere

16-21 Sfera și abordarea auditului

22-165 Observații

22-50 **Planurile de management al bazinelor hidrografice ca instrument pentru asigurarea unei bune calități a apei până în 2015**

26-27 Starea ecologică și cea chimică a corpurilor de apă nu s-au ameliorat decât puțin

28-32 Identificarea surselor de poluare la nivelul corpurilor de apă individuale a fost compromisă de lipsa unor date exhaustive

33-44 Măsurile identificate în planurile de management al bazinelor hidrografice nu sunt suficiente pentru a aborda în mod adecvat sursele de poluare

45-46 Pentru un număr semnificativ de corpuri de apă s-a acordat derogare de la obligația respectării termenelor-limită 2015 și 2021

47-50 Comisia a asigurat o monitorizare atentă, însă îmbunătățiri nu se pot aduce decât în măsura în care statele membre sunt dispuse să ia măsurile care se impun

51-98 **Măsurile și instrumentele puse în aplicare de statele membre în vederea reducerii poluării cauzate de apele uzate**

52-82 Poluarea provenită din aglomerații: se realizează progrese în ceea ce privește epurarea apelor uzate, însă se mai pot aduce îmbunătățiri în ceea ce privește valorificarea instrumentelor disponibile

83-98 Poluarea generată de instalațiile industriale: dificultăți în ceea ce privește stabilirea valorilor-limită de emisie și deficiențe în ceea ce privește asigurarea respectării lor

99-165 **Măsurile și instrumentele puse în aplicare de statele membre în vederea combaterii poluării difuze provenite din agricultură**

101-122 Statele membre nu fac uz de toate posibilitățile pe care Directiva privind nitrații le oferă

123-132 Planurile de acțiune privind pesticidele sunt afectate de deficiențe

133-144 Mecanismul de ecocondiționalitate se bucură de un anumit impact, dar nu este valorificat la maximum

145-157 Potențialul măsurilor de dezvoltare rurală de a remedia problemele legate de calitatea apei nu este valorificat la maximum

158-165 **Principiul „poluatorul plătește” se aplică numai într-o măsură limitată la poluarea difuză generată de agricultură**

166-191 **Concluzii și recomandări**

Anexa I — Imagine de ansamblu a bazinului hidrografic al Dunării

Anexa II — Poluarea corpurilor de apă de suprafață

Anexa III — Valorile-limită de emisie stabilite în Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale

Anexa IV — Taxa de poluare a apei: suma pentru fiecare poluant (în euro/t)

Anexa V — Valorile-limită de emisie prevăzute în dispozițiile legale naționale

Răspunsul Comisiei

Aglomerație: Zonă în care populația și/sau activitățile economice sunt suficient de concentrate încât să fie posibilă colectarea apelor uzate urbane în vederea dirijării lor către o stație de epurare a apelor uzate urbane sau către un punct final de evacuare.

Ape uzate: Ape care au fost afectate în mod negativ din punct de vedere calitativ. Acestea sunt transportate, de obicei, printr-o rețea de canalizare și sunt epurate în cadrul unei stații de epurare a apelor uzate. Apele uzate epurate sunt deversate în corpul de apă receptor prin intermediul unui canal de efluent. Gestionarea apelor uzate generate în zonele fără acces la o rețea publică de canalizare se bazează pe sisteme individuale, cum ar fi fosele septice.

Automonitorizare: În cadrul prezentului raport, (i) verificările efectuate periodic de către un operator, în cadrul exploatarei curente a unei stații de epurare a apelor uzate urbane, cu scopul de a monitoriza calitatea apelor uzate evacuate și conținutul nămolurilor, precum și (ii) verificările efectuate de instalațiile industriale cu scopul de a monitoriza calitatea apelor uzate evacuate într-o rețea publică de canalizare.

Autorizație de gospodărire a apelor: În cadrul prezentului raport, autorizație eliberată în conformitate cu dispozițiile legislațiilor naționale entităților care evacuează ape uzate. Autorizațiile includ, printre altele, valorile-limită de emisie care trebuie respectate pentru o serie de parametri și de poluanți.

Bazin hidrografic: Zonă în care scurgerile de apă de la suprafață converg în totalitatea lor, printr-o rețea de râuri, fluvii și, eventual, lacuri, către mare, în care se varsă printr-o singură gură de vărsare, un singur estuar sau o singură deltă.

Cerințe legale în materie de gestionare (*statutory management requirements – SMR*): Standarde legislative în domeniul protecției mediului, al siguranței alimentare, al sănătății animalelor și a plantelor și al bunăstării animalelor, aplicabile la nivelul UE.

Condiționalități *ex ante*: În contextul elaborării programelor de dezvoltare rurală și a programelor operaționale care primesc cofinanțare din partea fondurilor structurale și de investiții europene în perioada de programare 2014-2020, statele membre trebuie să evalueze dacă sunt îndeplinite o serie de condiționalități *ex ante* predefinite. În cazul în care acestea nu sunt îndeplinite, este necesar să se întocmească planuri de acțiune vizând garantarea îndeplinirii lor până la 31.12.2016.

Consum biochimic de oxigen (CBO₅): Cantitatea de oxigen consumată de microorganisme pentru a elimina materiile biodegradabile organice și minerale conținute în apă. CBO₅ este folosit în mod general pentru a măsura consumul de oxigen în mg O₂/l la 5 zile. Cu cât este mai mare valoarea CBO₅, cu atât este mai mare consumul de oxigen al microorganismelor și cu atât este mai mare poluarea.

Consumul chimic de oxigen (CCO): Cantitatea de oxigen consumată pentru a oxida, prin mijloace chimice, materiile organice și minerale prezente în apă. CCO vizează, astfel, atât materiile biodegradabile care fac obiectul CBO₅, cât și materiile oxidabile care nu sunt biodegradabile.

Corp de apă: Un corp de apă de suprafață înseamnă o parte distinctă și semnificativă a apelor de suprafață, cum ar fi un lac, un lac de acumulare, un râu, un fluviu sau un canal, o parte a unui râu, a unui fluviu sau a unui canal, o apă de tranziție sau un segment din apele de coastă. Un corp de apă subterană înseamnă un volum distinct de apă subterană din interiorul unuia sau al mai multor acvifere.

Ecocondiționalitatea: Mecanism din cadrul politicii agricole comune a UE care condiționează plățile directe către fermieri, precum și un număr de plăți pentru dezvoltarea rurală, de respectarea unei serii de norme referitoare la protecția mediului, la siguranța alimentară, la sănătatea animalelor și a plantelor și la bunăstarea animalelor, precum și de menținerea terenurilor agricole în bune condiții agricole și de mediu. Normele privind ecocondiționalitatea din perioada de programare 2007-2013 se referă la 18 cerințe legale în materie de gestionare (*statutory management requirements – SMR*) și la 15 standarde privind bunele condiții agricole și de mediu (*good agricultural and environmental conditions – GAEC*). Nerespectarea acestor standarde și cerințe poate atrage o reducere a plăților efectuate către fermieri în cadrul politicii agricole comune.

Efluent: În contextul prezentului raport, efluentul înseamnă apele uzate epurate și evacuate în corpuri de apă.

Eutrofizare: Îmbogățirea apei cu nutrienți, în special compuși ai azotului și ai fosforului, provocând o dezvoltare accelerată a algelor, care duce la reducerea nivelului de oxigen din apă și la dispariția plantelor acvatice existente, a peștilor și a altor vietăți acvatice.

Fondul de coeziune: Acest fond vizează consolidarea coeziunii economice și sociale în cadrul Uniunii Europene prin finanțarea de proiecte în domeniul mediului și în cel al transporturilor în statele membre al căror produs național brut pe cap de locuitor nu depășește 90 % din media de la nivelul UE.

Fondul european de dezvoltare regională: Acest fond urmărește consolidarea coeziunii economice și sociale în cadrul Uniunii Europene prin corectarea principalelor dezechilibre regionale cu ajutorul sprijinului financiar acordat pentru construcția de infrastructuri și pentru investiții productive care creează locuri de muncă, în special pentru întreprinderi.

Locuitor echivalent (l.e.): Expresie cantitativă a încărcării cu poluanți a apelor uzate din perspectiva numărului de persoane „echivalente” care ar genera o cantitate de reziduuri de aceeași importanță. Un l.e. corespunde încărcării cu poluanți a apelor uzate generate de un locuitor și reprezintă încărcarea organică biodegradabilă având un consum biochimic de oxigen la cinci zile de 60 g de oxigen pe zi.

Perioadă de programare: Cadru multianual în care sunt planificate și executate cheltuielile aferente fondurilor structurale și Fondului de coeziune.

Plăți directe: Plăți acordate fermierilor în mod direct în cadrul unei scheme de sprijin pentru venituri. Este cazul, de exemplu, al schemei de plată unică și al schemei de plată unică pe suprafață.

Principiul „poluatorul plătește”: Principiu enunțat în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene [articolul 191 alineatul (2)]. De exemplu, în ceea ce privește apele uzate, acest principiu implică faptul că responsabilitatea de ordin financiar pentru poluarea cauzată revine celor care deversează ape uzate (de exemplu, gospodăriile plătesc contravaloarea serviciilor de epurare achitând tariful stabilit pentru ape uzate, iar stațiile de epurare a apelor uzate plătesc o taxă de poluare).

Produse fitosanitare/de protecție a plantelor: Produse utilizate pentru protecția plantelor sau a recoltelor împotriva efectelor dăunătoare ale buruienilor, bolilor sau insectelor.

Program de măsuri: Parte a planului de management al bazinului hidrografic care prezintă măsurile care sunt necesare pentru ca diferitele corpuri de apă să atingă o stare ecologică și o stare chimică bune, luându-se în considerare caracteristicile districtului hidrografic respectiv.

Program operațional: Stabilește prioritățile și obiectivele specifice ale unui stat membru și modul în care vor fi utilizate fondurile (acordate de UE, precum și cofinanțarea națională publică și privată) în cursul unei anumite perioade (în general, de șapte ani) pentru finanțarea de proiecte. Aceste proiecte trebuie să contribuie la îndeplinirea unui anumit număr de obiective specificate la nivelul axei prioritare a programului operațional. Programele pot fi cofinanțate de fiecare dintre fondurile din domeniul coeziunii (Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune și Fondul social european). Programele operaționale sunt elaborate de statele membre și fac obiectul aprobării de către Comisie înainte de a se efectua plăți de la bugetul UE. Se pot aduce modificări programelor în cursul perioadei vizate numai cu acordul ambelor părți.

Rețea de canalizare: Infrastructura fizică, formată din conducte, pompe, site, canale etc., utilizată pentru a transporta apele uzate de la punctul lor de origine la punctul final de epurare sau de evacuare.

Standarde GAEC: Obligația de menținere a terenurilor în bune condiții agricole și de mediu (*good agricultural and environmental condition* – GAEC) se referă la o serie de standarde legate de protecția solului, de menținerea nivelului de materii organice din sol și a structurii solului, de evitarea deteriorării habitatelor și de gospodărirea apelor.

Starea chimică a unei ape de suprafață: Expresie a calității unui corp de apă reflectând concentrația de poluanți care nu ar trebui să depășească standardele de calitate a mediului stabilite în temeiul Directivei-cadru privind apa (anexa IX). În prezent, directiva identifică 45 de poluanți (de exemplu, plumb, nichel, cadmiu, mercur, benzen).

Starea ecologică/potențialul ecologic a(l) unui corp de apă de suprafață: Expresie a calității structurii și a funcționării ecosistemelor acvatice. Starea ecologică este evaluată pe baza următorilor parametri calitativi: parametri biologici (flora și fauna), parametri hidromorfologici, parametri chimici și fizico-chimici, poluanți specifici și o serie de parametri generali, precum salinitatea, concentrația nutrienților etc. În cazul corpurilor de apă a căror structură fizică a fost puternic modificată pentru a servi unor diverse utilizări, cum ar fi navigația, protecția împotriva inundațiilor, energia hidroelectrică și agricultura, se evaluează mai degrabă potențialul ecologic decât starea ecologică. Acest lucru se datorează faptului că, în multe cazuri, nu este nici de dorit și nu este nici viabil din punct de vedere economic să se renunțe la astfel de utilizări și să se elimine modificările fizice.

Stație de epurare a apelor uzate urbane: Infrastructură care asigură o serie de procese de epurare cu scopul de a se reduce la un nivel acceptabil poluarea care afectează apele uzate provenite din aglomerațiile urbane, înaintea evacuării lor în apele receptoare.

Surse difuze de poluare: Poluarea cauzată de diverse activități pentru care nu există un punct de evacuare specific (a se vedea și sursele punctiforme de poluare). De exemplu, agricultura este o sursă importantă de poluare difuză.

Surse punctiforme de poluare: Poluarea cauzată de diverse activități pentru care există un punct de evacuare specific (de exemplu, evacuări realizate de stații de epurare a apelor uzate industriale sau urbane).

Teren agricol: Zona de uscat a unei țări cuprinde terenuri agricole, terenuri forestiere și alte tipuri de terenuri. Terenurile agricole pot fi clasificate în terenuri arabile, terenuri destinate culturilor permanente, pășuni și pajiști permanente și alte terenuri, inclusiv grădinile familiale.

Totalul materiilor solide în suspensie (TMS): Cantitatea de particule minerale și organice aflate în suspensie în apă care pot fi recoltate pe un filtru.

Treaptă de epurare mai riguroasă/treaptă terțiară de epurare a apelor uzate: Conform cerințelor Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale, această treaptă este etapa biologică/chimică care trebuie aplicată, atunci când este necesar, pentru a se reduce nivelul concentrațiilor de nutrienți (azot și fosfor) din apele uzate epurate înainte de evacuarea acestora în apele receptoare care prezintă risc de eutrofizare.

Treaptă secundară de epurare: Etapă biologică ce implică epurarea apelor uzate cu scopul de a se elimina poluanții organici biodegradabili.

Valori-limită de emisie: Concentrația și/sau nivelul unei emisii, care nu pot fi depășite pe durata uneia sau a mai multor perioade date. Emisia este evacuarea directă sau indirectă de substanțe dintr-o instalație în apă.

Zonă sensibilă: Un corp de apă trebuie să fie identificat ca zonă sensibilă de către statul membru dacă aparține uneia dintre următoarele categorii: (i) corp de apă sau secțiune a unui corp de apă cu risc de eutrofizare; (ii) corp de apă care este destinat captării apei potabile și care ar putea conține o concentrație prea mare de nitrați; și (iii) zone în care este necesară o treaptă de epurare mai riguroasă pentru a atinge conformitatea cu directivele Consiliului. Identificarea corespunzătoare a zonelor sensibile este de importanță majoră, deoarece determină tipul de epurare care trebuie aplicat apelor uzate pentru reducerea agenților care induc eutrofizarea.

Zonă vulnerabilă: Suprafețe de teren care sunt drenate în ape afectate sau care ar putea fi afectate de poluarea cauzată sau indusă de nitrați proveniți din surse agricole. Aceste zone contribuie la poluare. Statele membre trebuie să stabilească programe de acțiune pentru aceste zone.

I

Apele Europei sunt afectate de poluarea organică și de poluarea cu nutrienți, precum și de poluarea generată de substanțele chimice. Poluarea apei provine din diferite surse, cum ar fi gospodării, instalații industriale și agricultură. Directiva-cadru privind apa din 2000 a armonizat legislația UE existentă anterior în domeniul politicii privind apa. Directiva a introdus planul de management al bazinului hidrografic ca instrument esențial de punere în aplicare. Primele planuri trebuiau elaborate în 2009 și actualizate în luna decembrie a anului 2015.

II

Aceste planuri trebuie să furnizeze informații cu privire la calitatea apei diferitelor corpuri de apă, motivele incapacității de a atinge o stare ecologică și o stare chimică bune, precum și orice măsură de remediere necesară. Aceste măsuri sunt clasificate în „măsuri de bază”, „alte măsuri” și „măsuri suplimentare”.

III

UE acordă fonduri substanțiale pentru atingerea obiectivelor politicii în domeniul apei, în special pentru investiții în sectorul apelor uzate (6,35 miliarde de euro din Fondul european de dezvoltare regională și din Fondul de coeziune, în perioada de programare 2007-2013, pentru nouă state membre¹ din bazinul hidrografic al Dunării) și pentru compensarea fermierilor care își asumă angajamente în materie de agromediu (6,39 miliarde de euro din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală, în perioada de programare 2007-2013, pentru aceleași nouă state membre).

IV

Auditul Curții s-a axat pe patru state membre din bazinul hidrografic al Dunării (Republica Cehă, Ungaria, România și Slovacia). Curtea a urmărit să răspundă la următoarea întrebare de audit: A dus punerea în aplicare de către statele membre a Directivei-cadru privind apa la o îmbunătățire a calității apei?

V

Curtea concluzionează că punerea în aplicare a măsurilor nu a condus decât la o îmbunătățire modestă a calității apelor. Statele membre au acordat, pentru un număr semnificativ de corpuri de apă, derogări de la obligația respectării termenelor-limită 2015 și 2021 privind atingerea unei stări bune a apei. Cu toate acestea, progresele realizate la nivelul unor elemente individuale care au fost evaluate pentru a stabili calitatea apei pot fi mascate din cauza metodologiei de evaluare. Curtea recomandă Comisiei să ofere orientări pentru o raportare diferențiată cu privire la progresele înregistrate, iar statelor membre, să furnizeze justificări clare și valabile atunci când acordă derogări.

VI

Deficiențele în sistemele de monitorizare au dus la o lipsă de date referitoare atât la tipul poluării, cât și la sursele de poluare care duc la o stare nesatisfăcătoare a corpurilor de apă. Valoarea adăugată adusă de planurile de management al bazinelor hidrografice elaborate în 2009 a fost limitată, din cauza lipsei de ambiție din partea statelor membre de a identifica măsuri vizând combaterea poluării. Măsurile prevăzute în aceste planuri erau axate pe punerea în aplicare a directivelor UE existente (făcând parte din „măsurile de bază”). În privința acestor măsuri, fie există întârzieri (acest lucru este valabil pentru Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale), fie posibilitățile oferite de directive nu sunt pe deplin exploatate (acesta este cazul Directivei privind nitrării, ale cărei cerințe vizând reducerea emisiilor de azot mai pot fi îmbunătățite).

VII

„Celelalte măsuri de bază” și „măsurile suplimentare” nu acoperă în mod adecvat toate problemele legate de poluare. Nu există suficiente măsuri care să vizeze în mod specific corpurile de apă cu o calitate nesatisfăcătoare. În domeniul apelor uzate, se relevă, în special, faptul că nu sunt indicate stațiile de epurare a apelor uzate urbane sau instalațiile industriale care necesită valori-limită de emisie specifice. În domeniul agriculturii, statele membre ar putea înăspri anumite norme în materie de ecocondiționalitate. În plus, chestiunea limitării conținutului de fosfor din îngrășămintele aplicate pe sol nu a fost încă avută în vedere. Mai mult, măsurile agricole sunt, în principal, de natură voluntară și nu toate duc la îmbunătățirea calității apei.

¹ Bulgaria, Republica Cehă, Germania, Croația, Ungaria, Austria, România, Slovenia și Slovacia.

VIII

Curtea recomandă statelor membre vizate să își îmbunătățească sistemele de monitorizare și diagnosticarea problemelor legate de poluarea apei. Acest lucru ar trebui să permită o mai bună orientare a măsurilor către corpurile de apă cu o stare calitativă nesatisfăcătoare, precum și luarea în considerare a unor chestiuni legate de poluare care nu au fost abordate în mod corespunzător până în prezent. O mai bună direcționare a măsurilor ar trebui să aibă ca efect măsuri mai eficiente și o reducere a costurilor de punere în aplicare.

IX

Mecanismele existente de asigurare a respectării legislației din domeniu sunt doar parțial eficiente, fie din cauza unui grad scăzut de acoperire, fie din cauza faptului că sancțiunile aplicate au un efect disuasiv limitat. Curtea recomandă Comisiei să evalueze care este modul optim de a stabili criteriile obligatorii pentru inspecțiile realizate de statele membre la stațiile de epurare a apelor uzate urbane și la instalațiile industriale. În plus, Curtea recomandă Comisiei și statelor membre să evalueze împreună eficacitatea mecanismelor instituite pentru asigurarea respectării legislației în domeniul agriculturii.

X

Principiul „poluatorul plătește” nu este aplicat decât parțial pentru poluarea difuză provenită din agricultură. Stațiile de epurare a apelor uzate urbane și instalațiile industriale plătesc o taxă de poluare a apei cu privire la emisiile lor, însă numai pentru un număr limitat de poluanți. Cuantumurile taxei (pe mg/l de cantitate de apă deversată) variază semnificativ de la un stat membru la altul și niciunul dintre planurile de management al bazinelor hidrografice nu face referire la vreo evaluare a efectului lor disuasiv. Curtea recomandă Comisiei să furnizeze orientări cu privire la posibilele metode de recuperare a costurilor asociate daunelor de mediu în domeniul poluării difuze. Ea recomandă, de asemenea, ca statele membre să evalueze potențialul instrumentelor economice (taxe și impozite) de a preveni emisiile de poluanți.

Directiva-cadru privind apa și planurile de management al bazinelor hidrografice

01

Obiectivul principal al politicii UE în domeniul apei este garantarea disponibilității, pe întreg teritoriul UE, a unei cantități suficiente de apă de bună calitate, astfel încât să se răspundă nevoilor populației și ale mediului.

02

În 2000, Parlamentul European și Consiliul au adoptat Directiva-cadru privind apa², al cărei obiectiv principal este atingerea unui nivel bun de calitate a apei³ până în 2015. De asemenea, directiva permite prelungiri ale termenelor (până în 2021 și 2027), precum și cerințe mai puțin stricte în ceea ce privește calitatea apei, sub rezerva anumitor condiții.

03

Directiva este un act legislativ global, care a armonizat legislația existentă anterior în domeniul politicii privind apa. Abordarea acesteia în ceea ce privește gospodărirea apelor se bazează pe bazinele hidrografice ca unitate de mediu și hidrologică.

04

Instrumentul principal prin care directiva este pusă în aplicare este planul de management al bazinului hidrografic. Toate statele membre trebuiau să prezinte, până în decembrie 2009, planuri de management al bazinelor hidrografice, acestea trebuind să includă un program de măsuri pentru fiecare dintre districtele hidrografice de pe teritoriul lor⁴. Eventualele actualizări ale planurilor de management al bazinelor hidrografice trebuiau să fie adoptate până în decembrie 2015. Per ansamblu, există 42 de bazine hidrografice transnaționale (cum ar fi bazinul hidrografic al Rinului și cel al Dunării) în UE și 172 de planuri naționale de management al bazinelor hidrografice. Planurile de management al bazinelor hidrografice nu fac obiectul aprobării din partea Comisiei.

05

Măsurile care trebuie incluse în programul de măsuri sunt cele considerate necesare pentru a atinge obiectivele Directivei-cadru privind apa pentru diferitele corpuri de apă individuale identificate. Una dintre cerințele minime prevăzute de Directiva-cadru privind apa constă în punerea în aplicare a unui număr de 11 directive (a se vedea **tabelul 1**, în care sunt indicate directivele care prezintă relevanță pentru prezentul raport). Măsurile de punere în aplicare a acestor directive sunt considerate „măsuri de bază” în cadrul programului, alături de alte măsuri obligatorii incluse în directivă (a se vedea punctul 33). Raportarea realizată în contextul Directivei-cadru privind apa (actualizările planurilor de management al bazinelor hidrografice și raportarea progreselor înregistrate) nu a înlocuit raportarea necesară în temeiul directivelor individuale.

- 2 Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (JO L 327, 22.12.2000, p. 1).
- 3 Aceasta se referă la corpuri de apă de suprafață, la corpuri de apă subterană și la zone protejate. Calitatea apei este exprimată prin starea ecologică și starea chimică a corpurilor de apă.
- 4 Atunci când pe teritoriul anumitor state membre se găsesc porțiuni ale mai multor bazine hidrografice diferite (de exemplu, Republica Cehă conține porțiuni din bazinul Dunării, precum și porțiuni din bazinele hidrografice ale fluviilor Oder și Elba), era necesar să se întocmească planuri de management pentru fiecare dintre aceste porțiuni (districte hidrografice).

Tabelul 1 Directivele UE a căror punere în aplicare este considerată o cerință minimă

Temeiul juridic	Importanța pentru calitatea apei
Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale ¹	Toate aglomerațiile ≥ 2 000 de locuitori echivalenți (l.e.) trebuie să dispună de sisteme de colectare a apelor uzate sau să utilizeze sisteme individuale sau alte sisteme corespunzătoare care să asigure un nivel identic de protecție a mediului. Aglomerațiile ≥ 2 000 l.e. trebuie să respecte valori-limită de emisie pentru consumul biochimic de oxigen (CBO ₅) și pentru consumul chimic de oxigen (CCO). Aglomerațiile cu peste 10 000 l.e. situate în zone sensibile trebuie, de asemenea, să respecte valori-limită de emisie pentru cantitatea totală de azot (N _{tot}) și/sau pentru cantitatea totală de fosfor (P _{tot}), cu excepția situațiilor în care, pentru o zonă sensibilă în ansamblul ei, se obține un procent minim de reducere a conținutului de N _{tot} și de P _{tot} . În aglomerațiile cu mai puțin de 2 000 l.e. în care există sisteme de colectare, trebuie să se asigure o epurare corespunzătoare în cazul în care se procedează la evacuări în corpuri de apă dulce și în estuare.
Directiva privind nitrații ²	Statele membre au obligația de a monitoriza apele de suprafață și apele subterane și de a desemna zonele vulnerabile la nitrați. Pentru a reduce gradul de poluare a apelor cu nitrați, statele membre trebuie să adopte programe de acțiune care sunt obligatorii în zonele vulnerabile la nitrați. În plus, statele membre trebuie să stabilească un cod de bune practici agricole care să fie pus în aplicare în mod voluntar, pe întreg teritoriul lor.
Directiva privind prevenirea și controlul integrat al poluării, înlocuită de Directiva privind emisiile industriale ³	Valorile-limită de emisie specificate în autorizațiile de gospodărire a apelor ale instalațiilor industriale trebuie să se bazeze pe aplicarea celor mai bune tehnici disponibile, care reprezintă tehnicile cele mai eficiente pentru obținerea unui nivel înalt de protecție a mediului.

- 1 Directiva 91/271/CEE a Consiliului din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale (JO L 135, 30.5.1991, p. 40).
- 2 Directiva 91/676/CEE a Consiliului din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole (JO L 375, 31.12.1991, p. 1).
- 3 Directiva 2008/1/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 ianuarie 2008 privind prevenirea și controlul integrat al poluării (JO L 24, 29.1.2008, p. 8), înlocuită de Directiva 2010/75/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării) (JO L 334, 17.12.2010, p. 17).

06

Începând cu 2001, Comisia, în cooperare cu statele membre, a elaborat 34 de documente de orientare care acoperă mai multe aspecte ale punerii în aplicare a directivei.

07

Deși nu sunt menționate în Directiva-cadru privind apa, există și alte acte legislative ale UE care joacă un rol în asigurarea calității apei (a se vedea **tabelul 2**).

Alte directive și regulamente ale UE care joacă un rol în ceea ce privește calitatea apei

Temeiul juridic	Importanța pentru calitatea apei
Regulamentul privind detergenții ¹	Detergenții conțin un poluant important, și anume fosforul. Începând cu 30 iunie 2013 și, respectiv, 1 iulie 2017, este interzisă punerea pe piață a detergenților de rufe destinați consumatorilor și a detergenților pentru mașini automate de spălat vase destinați consumatorilor dacă conținutul de fosfor al acestor detergenți depășește o anumită limită.
Directiva privind pesticidele ²	Până la 26 noiembrie 2012, statele membre trebuiau să adopte și să prezinte Comisiei planuri de acțiune care să includă măsuri vizând reducerea riscurilor și a efectelor utilizării pesticidelor asupra sănătății umane și asupra mediului.

- 1 Regulamentul (UE) nr. 259/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 martie 2012 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 648/2004 în ceea ce privește utilizarea fosfaților și a altor compuși ai fosforului în detergenții de rufe destinați consumatorilor și în detergenții pentru mașini automate de spălat vase destinați consumatorilor (JO L 94, 30.3.2012, p. 16).
- 2 Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 octombrie 2009 de stabilire a unui cadru de acțiune comunitară în vederea utilizării durabile a pesticidelor (JO L 309, 24.11.2009, p. 71).

Cooperarea în bazinul hidrografic al Dunării

08

Bazinul hidrografic al Dunării se întinde pe teritoriile a 19 țări diferite, dintre care 11 sunt state membre ale UE (a se vedea harta din **anexa I**). Cu o suprafață de 807 827 km², acesta este cel mai mare bazin fluvial, ca suprafață, din UE.

09

Cooperarea în bazinul hidrografic al Dunării a început în 1985, iar în 1998 a intrat în vigoare Convenția pentru protecția fluviului Dunărea⁵. Unul dintre obiectivele acestei convenții era „realizarea scopurilor unei gospodării durabile și echitabile a apelor, inclusiv pentru conservarea, îmbunătățirea și utilizarea rațională a apelor de suprafață și a celor subterane din bazinul hidrografic, în măsura în care acestea sunt posibile”.

10

Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea a fost înființată în 1998 cu scopul de a pune în aplicare Convenția pentru protecția fluviului Dunărea. De la intrarea în vigoare a Directivei-cadru privind apa, această comisie servește, de asemenea, drept platformă pentru punerea în aplicare a tuturor aspectelor transfrontaliere ale directivei.

11

În 2011, Consiliul a avizat Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării prezentată, la cererea sa, de către Comisie. Strategia abordează, la rândul ei, printre altele, problema calității apei.

5 14 țări au zone de captare care depășesc 2 000 km² (nouă state membre și cinci țări terțe). Aceste țări, precum și Uniunea Europeană sunt părți contractante la convenție.

Principalele tipuri și surse de poluare din bazinul hidrografic al Dunării

12

În plus față de planurile naționale de management al bazinelor hidrografice adoptate de statele membre, Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea a publicat un plan de management al întregului bazin hidrografic al fluviului Dunărea⁶ în 2009. Acest plan, precum și versiunea actualizată din 2013 a Raportului de analiză a bazinului hidrografic al Dunării⁷ identificau diferite tipuri de poluare, prezentând importanță la scară internațională, care au un impact asupra calității apei (a se vedea **tabelul 3**).

- 6 *Danube River Basin District Management Plan* (Planul de management al bazinului hidrografic al fluviului Dunărea), versiunea finală din 14.12.2009.
- 7 *The 2013 Update of the Danube Basin Analysis Report* (Versiunea actualizată din 2013 a Raportului de analiză a bazinului hidrografic al Dunării), versiunea finală din 18.10.2014.

Tabelul 3

Tipuri și surse de poluare în bazinul hidrografic al Dunării

Tipuri de poluare	Surse de poluare
Poluarea organică (substanțe organice netoxice)	Principalele surse de poluare organică sunt punctiforme, și anume: apele uzate care provin din aglomerații (gospodării) și de la instalații industriale și, în special, apele uzate colectate dar neepurate și apele uzate care nu sunt epurate în mod corespunzător.
Poluarea cu nutrienți (azot și fosfor)	Cea mai mare parte a emisiilor de nutrienți provin din surse difuze (89 % din totalul emisiilor de azot și 78 % din totalul emisiilor de fosfor ²), cum ar fi emisiile provenite de la terenurile agricole (ca urmare a aplicării de îngrășăminte sau de gunoi de grajd ³ și a depunerilor din atmosferă), eroziunea solului și scurgerile de la suprafață.
Poluarea cu substanțe periculoase ¹	Aceste substanțe toxice pot fi emise atât de surse punctiforme (ape uzate urbane și industriale), cât și de surse difuze (cum ar fi scurgerile de la suprafață, utilizarea pesticidelor în agricultură, siturile contaminate și siturile miniere).
Alterările hidromorfologice	Aceste alterări duc la întreruperea continuității apelor curgătoare și a habitatelor, la deconectarea zonelor umede și a zonelor inundabile învecinate și la modificări în ceea ce privește cantitatea și calitatea debitului. Ele sunt generate în principal de instalațiile hidroelectrice, de lucrările de navigație și de infrastructurile de protecție împotriva inundațiilor.

- 1 Directiva-cadru privind apa prevede o listă a așa-numitelor substanțe prioritare și a altor poluanți (inițial, 33 de substanțe sau grupe de substanțe, numărul lor fiind ulterior majorat la 45), dintre care unele sunt considerate substanțe prioritare periculoase. Printre substanțele periculoase se numără, de exemplu, pesticidele, metalele și produsele farmaceutice.
- 2 Pe baza unei estimări a condițiilor hidrologice medii pe termen lung (2000-2008) în bazinul hidrografic al Dunării.
- 3 Substanțele poluante (precum îngrășămintele) se infiltrază în apele subterane sau în apele de suprafață în urma precipitațiilor, a infiltrațiilor în sol și a scurgerilor de apă de la suprafață.

Sursa: Versiunea actualizată din 2013 a Raportului de analiză a bazinului hidrografic al Dunării.

Instrumentele de care dispune UE pentru punerea în aplicare a politicii UE în domeniul apei

13

UE își susține politica în domeniul apei prin alocarea de resurse financiare și prin adoptarea de instrumente juridice și de reglementare în materie. Principalele surse de finanțare de la bugetul UE sunt următoarele:

- Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune: cea mai mare parte a fondurilor alocate în perioada de programare 2007-2013 au fost direcționate către proiecte de infrastructură în domeniul apelor uzate. Alte domenii de intervenție în care se poate produce un impact pozitiv asupra calității apei includ prevenirea și controlul integrat al poluării și refacerea siturilor industriale și a siturilor contaminate;
- Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală: o serie de măsuri din cadrul programelor de dezvoltare rurală pot avea un impact direct sau indirect asupra calității apei. Plățile de agromediu sunt un exemplu de măsuri care pot avea un impact direct. Ele se acordă fermierilor care își asumă, pe bază

voluntară, angajamente în materie de agromediu ce merg dincolo de legislația obligatorie.

14

Tabelul 4 prezintă contribuția UE alocată statelor membre al căror teritoriu este cuprins, parțial sau total, în bazinul hidrografic al Dunării.

15

Principalul instrument juridic utilizat în plus față de directivele și regulamentele menționate în **tabelele 1 și 2** este mecanismul de ecocondiționalitate. Acest mecanism presupune condiționarea plăților directe acordate fermierilor în cadrul politicii agricole comune și a unor tipuri de plăți efectuate în cadrul programelor de dezvoltare rurală de: (i) respectarea unei serii de norme referitoare la protecția mediului, la siguranța alimentară, la sănătatea animalelor și a plantelor și la bunăstarea animalelor, așa-numitele cerințe legale în materie de gestionare (*statutory management requirements – SMR*); și de (ii) menținerea terenurilor agricole în bune condiții agricole și de mediu, așa-numitele standarde GAEC⁸. Nerespectarea acestor standarde și cerințe poate atrage o reducere a valorii ajutorului acordat fermierului.

8 Pentru perioada de programare 2007-2013, existau 18 cerințe legale în materie de gestionare și 15 standarde GAEC.

Contribuția UE alocată pentru perioada de programare 2007-2013 (situația la 31.12.2014)¹

Sursa de finanțare	Domeniul de intervenție	Suma în miliarde de euro
Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune	Ape uzate	6,35
Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală	Plăți pentru agromediu	6,39 ²

1 Sumele se referă la cele nouă state membre care au mai mult de 2 000 km² din teritoriul lor în bazinul hidrografic al Dunării.

2 În cazul Germaniei, suma luată în calcul se referă la cele două regiuni cuprinse în bazinul hidrografic al Dunării (Baden-Württemberg și Bayern).

Sursa: Pentru Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune, baza de date Infoview a Comisiei, iar pentru Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală, rapoartele privind execuția financiară pe 2014.

Sfera și abordarea auditului

16

16

În cadrul acestui audit, Curtea a evaluat dacă punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa de către statele membre a dus la o îmbunătățire a calității apei.

17

Auditul s-a axat pe calitatea apelor de suprafață în patru state membre din bazinul hidrografic al Dunării, astfel selectate încât să se acopere cursul superior, mijlociu și inferior al fluviului: Republica Cehă, Ungaria, România și Slovacia⁹. Auditul a acoperit trei aspecte principale, și anume poluarea provenită din aglomerații, poluarea provenită de la instalațiile industriale și poluarea provenită din agricultură.

18

Curtea a căutat să obțină răspunsuri la următoarele trei întrebări:

- (a) Au fost măsurile din planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 bine direcționate și de tipul și amploarea necesare pentru a asigura obținerea unui nivel bun de calitate a apei în 2015?
- (b) Sunt măsurile și instrumentele puse în aplicare de statele membre adecvate pentru reducerea nivelului de poluare cauzat de apele uzate?
- (c) Sunt măsurile și instrumentele puse în aplicare de statele membre adecvate pentru a reduce poluarea difuză generată de agricultură?

19

Vizitele în statele membre s-au efectuat între luna martie 2013 și luna ianuarie 2014. Perioadele la care se referă diversele elemente de probă colectate sunt menționate în diferitele secțiuni ale prezentului raport. Examinările și analizele documentare au continuat să fie efectuate și după ianuarie 2014, în special pentru a se ține seama de actualizările planurilor de management al bazinelor hidrografice (publicate în vederea consultării¹⁰ începând din decembrie 2014) și de noile programe de dezvoltare rurală (perioada de programare 2014-2020) aprobate în 2015.

20

Corpurile de apă pot fi, de asemenea, afectate de modificări hidrologice și/sau morfologice, precum și de alte tipuri de poluare, din cauza cărora nu se poate atinge o stare bună a apei. Acestea nu au fost incluse în sfera auditului.

21

Curtea a publicat deja alte rapoarte speciale¹¹ în domeniul conexe.

- 9 O parte din Republica Cehă, o mare parte din Slovacia și întregul teritoriu al României și al Ungariei sunt situate în bazinul Dunării. Suprafața totală a acestor state membre (exprimată în km²) reprezintă aproximativ jumătate (49,4 %) din bazinul Dunării.
- 10 Până în decembrie 2015, statele membre trebuiau să adopte un al doilea rând de planuri de management al bazinelor hidrografice. În conformitate cu Directiva-cadru privind apa, proiectele de planuri de management al bazinelor hidrografice fac obiectul unei proceduri de consultare cu părțile interesate în punerea în aplicare a directivei.
- 11 Raportul special nr. 8/2008: „Este ecocondiționalitatea o politică eficientă?”, Raportul special nr. 7/2011: „Este sprijinul pentru agromediu bine conceput și bine gestionat?”, Raportul special nr. 5/2011: „Schema de plată unică (SPU): aspecte care trebuie abordate în vederea consolidării bunei gestiuni financiare a acestui mecanism”, Raportul special nr. 4/2014: „Integrarea în PAC a obiectivelor politicii UE în domeniul apei – un succes parțial” și Raportul special nr. 2/2015: „Fondurile acordate de UE pentru stațiile de epurare a apelor uzate urbane din bazinul hidrografic al Dunării: sunt necesare eforturi suplimentare pentru a ajuta statele membre să îndeplinească obiectivele politicii UE în domeniul apelor uzate” (<http://eca.europa.eu>).

Planurile de management al bazinelor hidrografice ca instrument pentru asigurarea unei bune calități a apei până în 2015

22

Conform Directivei-cadru privind apa, statele membre au obligația de a evalua calitatea apei utilizând rezultatele rețelei lor naționale de monitorizare a apelor. Evaluarea se realizează la nivelul corpului de apă¹² pe baza sistemelor și a metodelor definite de statele membre în cadrul normelor prevăzute de Directiva-cadru privind apa. Există două componente de evaluare a calității apei:

- starea ecologică/potențialul ecologic¹³: evaluarea realizată de statele membre trebuie să țină seama de diverși factori, mai exact de așa-numitele „elemente calitative”, precum parametrii biologici (de exemplu, flora acvatică și fauna piscicolă), parametrii hidromorfologici și parametrii chimici și fizico-chimici¹⁴. Aceștia din urmă includ poluarea organică [măsurată de parametri precum consumul biochimic de oxigen (CBO₅) și consumul chimic de oxigen (CCO)], concentrația nutrienților și substanțe chimice selectate¹⁵. Clasificarea stării ecologice se face în funcție de cinci categorii: foarte bună, bună, moderată, slabă și proastă;
- starea chimică: statele membre trebuie să evalueze dacă standardele de calitate a mediului¹⁶ pentru substanțele definite de legislația UE au fost sau nu au fost respectate (și anume, 41 de substanțe sau grupuri de substanțe prioritare urmau să fie evaluate pentru planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009). Clasificarea are ca rezultat calificativul de stare chimică „bună” sau „deteriorată”.

23

Clasificarea de ansamblu a stării ecologice este determinată de elementul calitativ care primește calificativul cel mai slab. De asemenea, starea chimică poate fi calificată ca fiind „bună” numai în cazul în care sunt respectate standardele pentru totalitatea substanțelor. Această regulă este cunoscută sub numele de *one-out, all-out* („totul sau nimic”). Prin aplicarea unei astfel de reguli, se pot masca progresele înregistrate cu privire la unele elemente calitative individuale.

24

Un plan de management al bazinului hidrografic trebuie să includă informații referitoare la sursele de poluare la care sunt expuse corpurile de apă, la evaluarea stării corpurilor de apă, la măsurile care trebuie puse în aplicare pentru a obține o bună calitate a apei, precum și la costul total aferent măsurilor respective. Planul trebuie să furnizeze și o justificare pentru decizia de a acorda pentru un corp de apă anume o derogare de la obligația de a atinge un nivel bun de calitate a apei până la anumit termen (primul termen fiind 2015, a se vedea punctul 2).

- 12 În conformitate cu anexa II la Directiva-cadru privind apa, statele membre au obligația de a identifica corpurile de apă de suprafață și corpurile de apă subterană.
- 13 Pentru corpurile de apă care au fost puternic modificate în structura lor fizică pentru a servi diferitelor utilizări, cum ar fi navigația, protecția împotriva inundațiilor, energia hidroelectrică și agricultura, în multe cazuri, nu este nici de dorit, nici viabil din punct de vedere economic să se renunțe la astfel de utilizări și să se elimine modificările fizice. Prin urmare, pentru corpurile de apă puternic modificate, potențialul ecologic, și nu starea ecologică, trebuie evaluat în conformitate cu prevederile directivei.
- 14 Pentru substanțele prioritare menționate în anexa X la Directiva-cadru privind apa, standardele de calitate a mediului sunt stabilite la nivelul UE. Pentru alte substanțe, stabilirea de standarde de calitate a mediului este lăsată la discreția statelor membre.
- 15 Statele membre au trebuit să selecteze poluanții considerați ca având o importanță deosebită pentru bazinul hidrografic în cauză.
- 16 Concentrația unui anumit poluant sau a unui grup de poluanți în apă, sedimente sau biocenoză care nu trebuie depășită, astfel încât să se asigure protecția sănătății umane și a mediului.

25

Curtea a examinat dacă:

- măsurile puse în aplicare de statele membre au dus la îmbunătățirea calității apelor de suprafață;
- au fost identificate, în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009, sursele de poluare pentru fiecare corp de apă;
- măsurile identificate în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 abordează în mod adecvat sursele de poluare identificate;
- statele membre intenționau să respecte termenul de 2015 pentru majoritatea corpurilor de apă de pe teritoriul lor;
- Comisia a luat măsuri în cazurile în care a considerat că planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 erau necorespunzătoare.

Starea ecologică și cea chimică a corpurilor de apă nu s-au ameliorat decât puțin

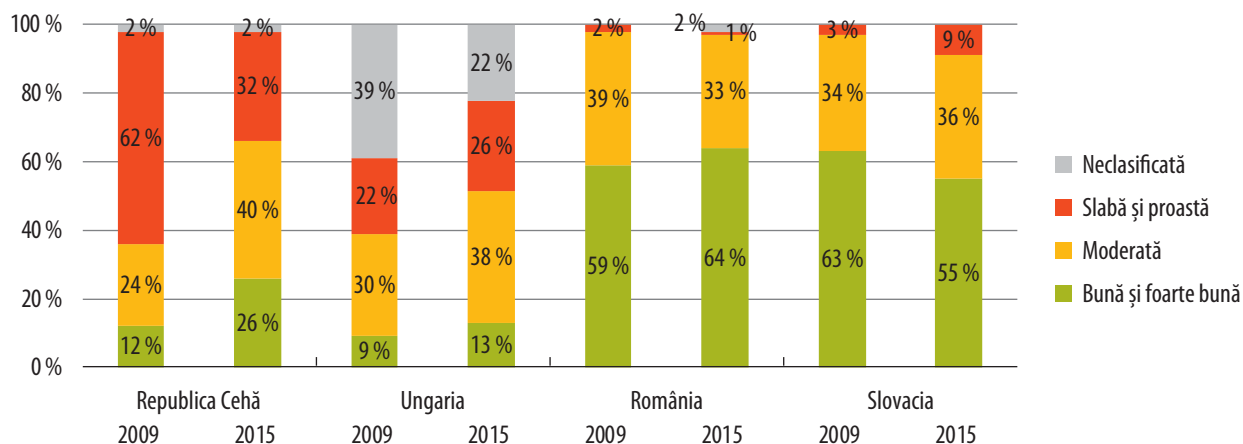
26

Figurile 1 și 2 prezintă diferențele dintre planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009¹⁷ și proiectele de planuri pentru 2015 în ceea ce privește starea ecologică și starea chimică a corpurilor de apă de suprafață în cele patru state membre vizitate.

17 Pentru Republica Cehă, care are numai anumite părți ale teritoriului său cuprinse în bazinul hidrografic al Dunării, referirea se face la planul de management al bazinului hidrografic al Dunării (și la planurile pentru sub-bazinele Dyje și Morava).

Figura 1

Starea ecologică/potentialul ecologic astfel cum sunt prezentate în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 și în proiectele de planuri pentru 2015 (exprimate ca procent din ansamblul corpurilor de apă de suprafață)

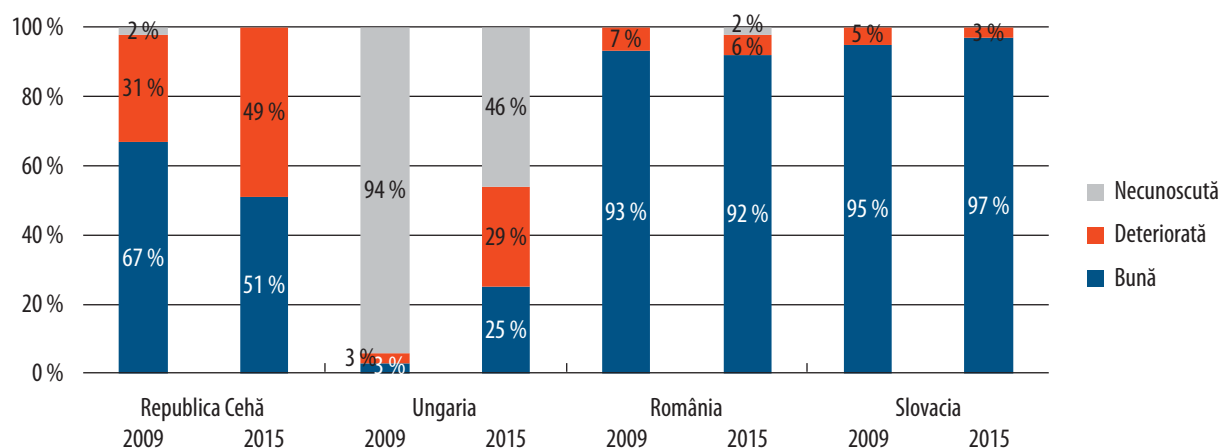

Sursa: Informații furnizate de către statele membre prin intermediul WISE și în proiectele de planuri de management al bazinelor hidrografice pentru 2015.

1 WISE (Water Information System for Europe – Sistemul european de informații privind apa) oferă o gamă largă de date și informații colectate de instituțiile UE cu privire la diverse aspecte în domeniul apei.

Figura 2

Starea chimică astfel cum este prezentată în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 și în proiectele de planuri pentru 2015 (exprimată ca procent din ansamblul corpurilor de apă de suprafață)

Sursa: Informații furnizate de către statele membre prin intermediul WISE și în proiectele de planuri de management al bazinelor hidrografice pentru 2015.

27

Judecând pe baza datelor incluse în planurile de management al bazinelor hidrografice, modificările de la nivelul calității apei nu par să fie semnificative, iar termenul stabilit pentru anul 2015 în ceea ce privește atingerea unei stări bune a apelor nu a fost respectat. Numărul corpurilor de apă cu starea ecologică/potențialul ecologic „bun(ă)” sau „foarte bun(ă)” a crescut doar cu un mic procent, cea mai mare creștere fiind observată în Republica Cehă. În ceea ce privește starea chimică a corpurilor de apă, situația s-a deteriorat în Republica Cehă. Ungaria a reușit să reducă în mod semnificativ numărul corpurilor de apă cu stare necunoscută, ceea ce explică creșterea numărului de corpurile de apă cu starea chimică având calificativul de „bună” sau „deteriorată”.

Identificarea surselor de poluare la nivelul corpurilor de apă individuale a fost compromisă de lipsa unor date exhaustive

28

Din cauza lipsei datelor de monitorizare, statele membre s-au bazat parțial pe metode indirecte de evaluare a stării corpurilor de apă, cum ar fi analiza riscurilor și estimări, ceea ce are un impact asupra gradului de încredere privind clasificarea stării. Deși România și Slovacia au un număr mare de corpurile de apă clasificate cu o stare „bună” și „foarte bună” în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 (a se vedea **figurile 1 și 2**), credibilitatea acestor clasificări era scăzută pentru un număr semnificativ de corpurile de apă. Cu cât credibilitatea clasificării este mai scăzută, cu atât identificarea măsurilor corespunzătoare de remediere a situației este mai dificilă.

29

De asemenea, numărul de substanțe fizico-chimice specifice evaluate în vederea clasificării stării ecologice (a se vedea punctul 22) variază în mod semnificativ de la un stat membru la altul (de la patru în Ungaria la peste 80 în Republica Cehă), uneori din cauza neidentificării corespunzătoare a acestora. Aceasta poate duce la o clasificare excesiv de optimistă a stării corpurilor de apă.

30

Anexa II prezintă procentul de corpuri de apă care au fost expuse la poluare din surse punctiforme și din surse difuze, precum și procentul de corpuri de apă care fac obiectul îmbogățirii cu materii organice, al îmbogățirii cu nutrienți și al contaminării cu substanțe prioritare sau cu alți poluanți specifici.

31

În urma analizei Curții, s-a constatat că informațiile prezentate la nivelul individual al corpurilor de apă în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 erau precare¹⁸: nu se indică întotdeauna dacă poluarea organică (CBO₅ și CCO), nutrienții (azotul și fosforul), substanțele fizico-chimice, substanțele prioritare și pesticidele reprezintă o problemă pentru calitatea apei corpului în cauză.

32

Planurile de management al bazinelor hidrografice prezintă, de asemenea, neajunsuri la nivelul informațiilor disponibile cu privire la sursele de poluare și dificultăți în ceea ce privește identificarea acestora:

- în ceea ce privește sursele punctiforme de poluare (cum ar fi stațiile de epurare a apelor uzate urbane și instalațiile industriale), datele sunt lacunare, în special referitor la evacuarea de substanțe fizico-chimice și de substanțe prioritare. Majoritatea informațiilor disponibile priveau emisiile de substanțe organice și de nutrienți provenite de la stațiile de epurare a apelor uzate urbane;
- în ceea ce privește poluarea difuză, calculul cotei aferente diverselor surse (utilizarea îngrășămintelor, eroziunea, depunerile din atmosferă etc.) este dificil de realizat și, prin urmare, estimările s-au bazat în principal pe modele statistice;
- în ceea ce privește siturile contaminate și siturile de eliminare a deșeurilor, nu sunt disponibile informații cuantificate cu privire la importanța sursei în cauză.

Măsurile identificate în planurile de management al bazinelor hidrografice nu sunt suficiente pentru a aborda în mod adecvat sursele de poluare

33

Conform documentului de orientare nr. 21 din 2009 referitor la raportarea în conformitate cu Directiva-cadru privind apa, statele membre trebuiau să prezinte măsurile în planurile lor de management al bazinelor hidrografice în funcție de trei categorii: „măsuri de bază” (măsuri necesare pentru punerea în aplicare a directivelor UE), „alte

18 Aceasta nu exclude posibilitatea ca alte informații să fie disponibile la nivelul statului membru, dar să nu fie prezentate în planurile de management al bazinelor hidrografice.

19 Acestea includ: (i) pentru evacuările din surse punctiforme: cerința privind o reglementare prealabilă sau o autorizație prealabilă ori o înregistrare pe baza unor norme generale obligatorii; (ii) pentru sursele difuze: măsuri destinate prevenirii sau controlului cantității de poluanți; și (iii) măsuri considerate adecvate pentru recuperarea costurilor serviciilor legate de utilizarea apei.

Observații

măsurile de bază” (măsurile adiționale introduse prin Directiva-cadru privind apa¹⁹) și „măsurile suplimentare”.

34

Planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 ale celor patru state membre erau lacunare, în general, din punctul de vedere al informațiilor cu privire la rezultatele așteptate în urma punerii în aplicare a „măsurilor de bază” și cu privire la eventuala necesitate a unor măsuri adiționale pentru a atinge un nivel bun în ceea ce privește starea corpurilor de apă.

Poluarea provenită din aglomerații: măsurile în plus față de Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale nu abordează o serie de aspecte importante

35

„Măsura de bază” vizând combaterea poluării provenite de la aglomerații constă în punerea în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale (a se vedea **tabelul 1**).

36

În ceea ce privește „alte măsuri de bază” și „măsurile suplimentare”, Curtea a identificat următoarele deficiențe în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 ale celor patru state membre:

- pentru aglomerațiile cu mai puțin de 2 000 I.e., planurile de management al bazinelor hidrografice din Republica Cehă, Ungaria și Slovacia nu indicau câte dintre aceste aglomerații prezentau importanță pentru calitatea apei și, prin urmare, ar avea nevoie de măsuri specifice;
- situația privind calitatea apei corpurilor de apă poate necesita stabilirea unor valori-limită de emisie mai stricte decât cele prevăzute de Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale (a se vedea **anexa III**). Examinarea gradului de adecvare a valorilor-limită de emisie, astfel cum sunt acestea definite în legislația națională, a fost menționată în cazul Ungariei și al României. Republica Cehă nu a avut în vedere o astfel de măsură deoarece valorile-limită de emisie prevăzute de legislație fuseseră actualizate în 2007, cu alte cuvinte, cu puțin timp înainte de aprobarea planului de management al bazinului hidrografic. În cazul Ungariei, nu a fost specificată sfera de aplicare a măsurii respective. În ceea ce privește România, planul arăta că sunt necesare limite mai stricte pentru un număr limitat de aglomerații, dar nu este clar dacă acest lucru este suficient pentru acoperirea tuturor corpurilor de apă expuse unei poluări majore cu substanțe organice și cu nutrienți;
- chestiunea gestionării apelor pluviale a fost abordată doar parțial de către statele membre. Atât evacuările directe care au loc în timpul precipitațiilor abundente, atunci când capacitatea rețelei de canalizare și/sau a stației de epurare nu este suficientă, cât și scurgerile de la suprafață din aglomerațiile urbane²⁰ pot duce la poluarea apei. Ungaria a inclus o măsură specifică ce constă, în principal, în elaborarea unui plan național de gestionare a apelor pluviale, iar România a identificat aglomerațiile care necesită sisteme de colectare a apelor pluviale. Niciunul dintre planuri nu includea măsuri care să răspundă în mod specific problemei privind evacuările directe²¹;

20 Datorită faptului că în zonele urbane există un număr mare de suprafețe impermeabile, apa de ploaie sau apa rezultată în urma topirii zăpezii nu se poate infiltra în sol și, prin urmare, se scurge antrenând diferite tipuri de poluanți.

21 În Raportul special nr. 2/2015 (punctele 53-55), Curtea a remarcat, referitor la evacuările directe, o lipsă generală de informații privind cantitatea acestora și parametrii de poluare. Mai mult, în Republica Cehă, Ungaria și România, nu fuseseră stabilite cerințe legale nici în ceea ce privește numărul și volumul admisibil al evacuărilor directe, nici în ceea ce privește procentul de diluare. În Slovacia există astfel de cerințe și ele prevăd, de asemenea, dimensiunea necesară a camerelor de refulare. Totuși, nu există obligația de a se monitoriza nici volumul de apă refulată, nici procentul de diluare a acesteia.

- începând cu sfârșitul anilor '90, prezența micropoluantilor a fost din ce în ce mai mult recunoscută ca fiind o problemă în contextul calității apei. Micropoluantii se regăsesc de obicei în produse farmaceutice, în produse de îngrijire personală și în aditivi alimentari. În ciuda importanței lor tot mai mari, problema micropoluantilor nu a fost ridicată de niciunul dintre cele patru state membre în planurile lor de management al bazinelor hidrografice din 2009. Printre măsurile care abordau această problemă se numără: (i) prevenirea/reducerea poluării la locul de producere a acesteia („la sursă”); și (ii) epurarea apelor poluate (măsuri aplicate „la finalul procesului”).

Poluarea cauzată de instalațiile industriale: lipsa unor măsuri bine direcționate

37

Una dintre „măsurile de bază” privind combaterea poluării provenite de la instalațiile industriale este punerea în aplicare a Directivei privind emisiile industriale (a se vedea **tabelul 1**).

38

În ceea ce privește „alte măsuri de bază” și „măsurile suplimentare”, Curtea a identificat următoarele deficiențe în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 ale celor patru state membre:

- pentru a reduce poluarea cauzată de substanțele periculoase, sunt necesare măsuri care să vizeze acele substanțe din cauza cărora corpurile de apă nu pot atinge o stare ecologică și o stare chimică bune. Cu toate acestea, niciunul dintre cele patru state membre nu a elaborat măsuri care să vizeze substanțe specifice;

- deși toate cele patru state membre au inclus măsuri privind reabilitarea siturilor contaminate și/sau a siturilor de eliminare a deșeurilor, numai planurile din Republica Cehă și Slovacia au identificat situările considerate ca prezentând un risc pentru calitatea apei. Cu toate acestea, Curtea a constatat că situările selectate nu corespundeau neapărat cu cele pe care organismele naționale responsabile de strategia de decontaminare le-au considerat ca fiind prioritare în acest sens²².

Poluarea provenită din surse agricole: măsurile în plus față de Directiva privind nitrații sunt, în principal, de natură voluntară

39

„Măsura de bază” pentru combaterea poluării generate de agricultură este punerea în aplicare a Directivei privind nitrații (a se vedea **tabelul 1**).

40

În ceea ce privește „alte măsuri de bază” și „măsurile suplimentare”, planurile de management al bazinelor hidrografice ale celor patru state membre se refereau în principal la măsurile din programele de dezvoltare rurală, în cadrul cărora fermierii se pot angaja în acțiuni care merg dincolo de legislația obligatorie (cum ar fi norme mai stricte decât cele din Directiva privind nitrații cu privire la utilizarea îngrășămintelor). Aceste măsuri au însă un caracter voluntar și, prin urmare, pot să nu acopere zonele în care nivelul de poluare a apelor este cel mai mare (a se vedea, de asemenea, punctele 145-157)²³.

22 În Raportul special nr. 23/2012, intitulat „Au reușit măsurile structurale ale UE să sprijine cu succes regenerarea siturilor industriale și militare dezafectate?”, Curtea a indicat o serie de obstacole care îngreunează stabilirea priorităților în ceea ce privește regenerarea siturilor (cum ar fi, lipsa unor registre complete și corespunzătoare care să includă și siturile contaminate) (a se vedea punctele 37-44) (<http://eca.europa.eu>).

23 În acest context, o lucrare publicată de OCDE, intitulată *Water Quality and Agriculture: Meeting the Policy Challenge* (Calitatea apei și agricultura: o provocare pentru politica în domeniul apei) și publicată în 2012, menționează că, pentru a răspunde provocărilor privind gestionarea durabilă a calității apei în agricultură, este necesar un nivel ridicat de angajament politic.

41

De asemenea, Curtea a identificat următoarele deficiențe în ceea ce privește planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 din cele patru state membre:

- deși fosforul provenit din surse difuze joacă un rol semnificativ în ceea ce privește poluarea cu nutrienți a corpurilor de apă, niciunul dintre programe nu menționa elaborarea unor eventuale măsuri care să vizeze în mod direct limitarea conținutului de fosfor din îngrășămintele care erau aplicate pe sol (kg/ha)²⁴;
- măsurile care vizează reducerea eroziunii – fenomen care contribuie în mod semnificativ la poluarea cu fosfor – nu erau indicate decât în programele de măsuri din Republica Cehă, Ungaria și România. Cu toate acestea, în Ungaria, măsura se referă la aplicarea standardului GAEC relevant (a se vedea **case-ta 3**), în timp ce, în programele din Republica Cehă și România, nu există suficiente detalii cu privire la modul în care măsurile relevante urmează să fie puse în aplicare;
- măsurile care vizează reducerea utilizării pesticidelor au fost menționate în programele de măsuri ale tuturor celor patru state membre. Cu toate acestea, ele erau descrise foarte vag sau se refereau la planurile de acțiune în domeniul pesticidelor care urmau să fie adoptate și comunicate Comisiei până la 26 noiembrie 2012, astfel cum era prevăzut în Directiva privind pesticidele (a se vedea **tabelul 2**).

Lipsește informații relevante cu privire la finanțarea măsurilor

42

Curtea a constatat că nu toate măsurile prezentate în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 aveau prevăzute estimări ale costurilor aferente. Informațiile privind sursele și disponibilitatea fondurilor erau incomplete pentru toate cele patru state membre.

43

Lipsa de informații cu privire la costuri și la rezultatele scontate ale măsurilor (a se vedea punctul 34) împiedică identificarea măsurilor cu cel mai bun raport cost-eficacitate.

44

Rareori se furnizează finanțare din alte surse în afara programelor UE. Principalele surse de finanțare sunt programele cofinanțate de UE prin intermediul Fondului european de dezvoltare regională/Fondului de coeziune, precum și prin intermediul Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală. Prioritățile și alocările financiare stabilite în aceste programe au, prin urmare, un impact asupra progreselor înregistrate în domeniul calității apei. Cu toate acestea, nu s-a asigurat întotdeauna o coordonare între organismele care aprobă priorități și proiecte și organismele care aprobă programele de măsuri din planurile de management al bazinelor hidrografice (a se vedea, de asemenea, punctul 38).

24 Îngrășămintele conțin în special una sau mai multe dintre următoarele substanțe active: azot, fosfați și carbonat de potasiu.

Pentru un număr semnificativ de corpuri de apă s-a acordat derogare de la obligația respectării termenelor-limită 2015 și 2021

45

În urma analizei planurilor lor de management al bazinelor hidrografice din 2009, s-a constatat că toate cele patru state membre au prevăzut derogări de la respectarea termenului-limită 2015 pentru un număr semnificativ de corpuri de apă (a se vedea **tabelul 5**), fără să se explice însă în mod clar motivele pentru care s-a acordat prelungirea termenului respectiv.

46

Numărul de derogări acordate în proiectele de planuri de management al bazinelor hidrografice din 2015 rămâne ridicat, cu excepția României și, în ceea ce privește starea chimică, cu excepția Slovaciei. Aceasta înseamnă că, pentru corpurile de apă care au primit derogare, nu se va putea atinge un nivel bun de calitate a apei decât în perioada 2021-2027.

Tabelul 5

Corpurile de apă de suprafață care beneficiază de derogare (ca % din numărul total al corpurilor de apă de suprafață)

Statul membru	Planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009	Proiectele de planuri de management al bazinelor hidrografice din 2015	Planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009	Proiectele de planuri de management al bazinelor hidrografice din 2015
	Starea ecologică		Starea chimică	
Republica Cehă	90 %	63 %	31 %	36 %
Ungaria	88 %	84 %	44 % ²	75 %
România	36 %	14 %	6 %	2 %
Slovacia	¹	47 %	¹	1 %

1 Slovacia a prezentat un procent (37 %) care se referă atât la starea ecologică, cât și la starea chimică, luate împreună.

2 Procentul a fost calculat pe baza numărului de corpuri de apă a căror stare este cunoscută.

Sursa: Informații furnizate de către statele membre prin intermediul WISE sau în planurile de management al bazinelor hidrografice.

Comisia a asigurat o monitorizare atentă, însă îmbunătățiri nu se pot aduce decât în măsura în care statele membre sunt dispuse să ia măsurile care se impun

47

Aprobarea planurilor de management al bazinelor hidrografice adoptate de statele membre nu intră în responsabilitatea Comisiei. Cu toate acestea,

în cazul în care un stat membru nu respectă legislația UE, Comisia are competența de a iniția o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor și, în cele din urmă, de a sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene. În 2008, Comisia a introdus așa-numita procedură „EU pilot”, care este utilizată ca un prim pas în vederea soluționării problemelor intervenite, pentru a se evita, în măsura posibilului, procedurile formale de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

48

Comisia a analizat planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 din toate statele membre și a prezentat o serie de observații și recomandări specifice pentru fiecare stat membru în două rapoarte²⁵ care însoțesc două comunicări ale Comisiei. Comisia a organizat, de asemenea, în 2013 și în 2014, reuniuni bilaterale cu toate cele patru state membre, în cadrul cărora au fost abordate principalele sale preocupări.

49

În contextul aprobării acordurilor de parteneriat²⁶ și a programelor operaționale în domeniul mediului pentru perioada de programare 2014-2020, Comisia considera „adoptarea unui plan de management al bazinului hidrografic” drept un criteriu de îndeplinire a unei condiționalități *ex ante*²⁷. În Republica Cehă, Ungaria și Slovacia, acest criteriu nu a fost considerat ca fiind îndeplinit. Programele operaționale includ acțiuni care să fie întreprinse în consecință, dar, în cazul Slovaciei și al Ungariei, ele nu acoperă toate deficiențele identificate în cadrul reuniunilor bilaterale (a se vedea punctul 48). Comisia consideră, în schimb, acțiunile detaliate în procesele-verbale ale acestor reuniuni bilaterale drept acțiuni care trebuie întreprinse de statele membre. Aceste procese-verbale nu au însă aceeași forță contractuală ca programele operaționale. Numai în Republica Cehă s-a făcut referire în mod concret, în programul operațional²⁸, la solicitările formulate de Comisie în cadrul reuniunii bilaterale. Per ansamblu, această modalitate de acțiune slăbește efectul urmărit prin impunerea condiționalității *ex ante* respective.

50

Proiectele de planuri de management al bazinelor hidrografice din 2015 prezintă în continuare unele dintre deficiențele constatate de Curte și de Comisie în planurile din 2009 în ceea ce privește identificarea unor măsuri adecvate.

Măsurile și instrumentele puse în aplicare de statele membre în vederea reducerii poluării cauzate de apele uzate

51

Curtea a examinat dacă măsurile și instrumentele care au fost puse în aplicare în cele patru state membre sunt adecvate în ceea ce privește combaterea poluării cauzate de apele uzate emise de aglomerații și de instalațiile industriale.

Poluarea provenită din aglomerații: se realizează progrese în ceea ce privește epurarea apelor uzate, însă se mai pot aduce îmbunătățiri în ceea ce privește valorificarea instrumentelor disponibile

52

O modalitate importantă de reducere a poluării care provine de la aglomerații în cele patru state membre a fost de a crește procentul de ape uzate epurate în mod corespunzător. Prin urmare, Curtea a examinat dacă cele patru state membre:

- înregistraseră progrese în ceea ce privește creșterea cantității de ape uzate care sunt epurate în mod corespunzător;

25 SWD(2012) 379 final din 14 noiembrie 2012: Rapoarte pe state membre, care însoțesc Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind implementarea Directivei-cadru privind apa (60/2000/CE) – Planuri de management al bazinelor hidrografice și SWD(2015) 50 final din 9 martie 2015: Raport privind progresele înregistrate în punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa și a programelor de măsuri, care însoțesc Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, intitulată „Directiva-cadru privind apa și Directiva privind inundațiile: măsuri pentru atingerea unei «stări bune» a apelor din UE și de reducere a riscurilor de inundații”.

26 Un acord de parteneriat este un plan strategic negociat între Comisie și autoritățile naționale, care stabilește priorități în materie de investiții pentru fondurile structurale și de investiții europene.

27 În cazul în care condiționalitățile *ex ante* stabilite de regulamentele UE nu sunt îndeplinite, trebuie elaborate planuri de acțiune care să asigure îndeplinirea lor până la 31.12.2016.

28 Programul operațional a fost aprobat în aprilie 2015.

- dispuneau de un sistem de control care să asigure respectarea valorilor-limită de emisie stabilite în autorizațiile de gospodărire a apelor;
- utilizau taxa de poluare, care trebuie plătită de către stațiile de epurare a apelor uzate urbane, în scopul descurajării emisiilor de poluanți.

S-au făcut progrese în ceea ce privește cantitatea de ape uzate care face obiectul procesului de epurare

53

Cele patru state membre trebuie să îndeplinească obiectivele stabilite în Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale (a se vedea **tabelul 1**) în termenele²⁹ convenite în tratatele de aderare.

54

În conformitate cu articolul 5 din Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale, statele membre trebuiau să identifice zonele sensibile, în special zonele cu risc de eutrofizare. Republica Cehă, România și Slovacia au desemnat întregul lor teritoriu ca fiind zonă sensibilă. Acesta este un aspect pozitiv din punctul de vedere al calității apei, întrucât, în aceste zone, este nevoie de o epurare mai riguroasă/o treaptă terțiară de epurare a apelor uzate provenite din aglomerațiile cu peste 10 000 l.e., mai exact în vederea reducerii nutrienților din cauza cărora se produce eutrofizarea (a se vedea **anexa III**). Pentru Ungaria, a se vedea punctul 64.

55

Pentru a putea realiza progrese în materie, statele membre au trebuit să crească ponderea populației care este racordată la o stație de epurare și să îmbunătățească procesul tehnologic de epurare, mai exact au trebuit să asigure respectarea valorilor-limită de emisie pentru poluarea organică (CBO₅ și CCO) printr-o treaptă secundară de epurare și pentru poluarea cu nutrienți (N_{tot} și P_{tot}) prin intermediul unei epurări mai riguroase/unei trepte terțiare de epurare. În plus, valorile-limită de emisie stabilite de stația de epurare ar trebui să reflecte calitatea apei din corpul receptor al apelor uzate.

Se înregistrează progrese în ceea ce privește nivelul de racordare la rețeaua de canalizare și la stațiile de epurare, însă există în continuare decalaje în special în două state membre...

56

Figura 3 prezintă progresele înregistrate în ceea ce privește rata de racordare din totalul populației atât la rețele publice de canalizare, cât și la stații de epurare. În toate cele patru state membre, ratele de racordare au crescut între 2008 și 2012. România, care a aderat la UE cu trei ani mai târziu decât celelalte trei state membre, avea, în ansamblu, cel mai scăzut nivel al ratei de racordare.

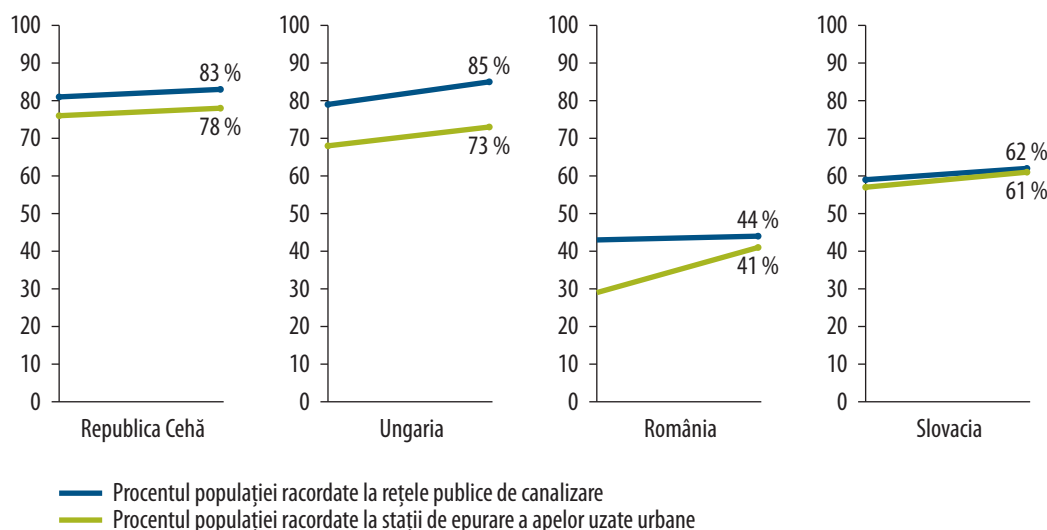
57

Diferența dintre procentul din populația totală racordată la rețele publice de canalizare și procentul populației racordate la stații de epurare a apelor uzate urbane ilustrează faptul că nu toate apele uzate provenite de la populația racordată trec printr-o stație de epurare a apelor uzate. Această diferență are nivelul cel mai ridicat în Ungaria și cel mai scăzut în Slovacia.

²⁹ Termenele finale stabilite pentru punerea în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale sunt următoarele: pentru Republica Cehă, 31.12.2010, pentru Ungaria, 31.12.2015, pentru România, 31.12.2018, și pentru Slovacia, 31.12.2015.

Figura 3

Procentul din populația totală racordată la rețele publice de canalizare și procentul populației racordate la stații de epurare a apelor uzate urbane: progresele realizate în perioada 2008-2012

Sursa: Pentru procentul populației racordate la rețele publice de canalizare, institutele de statistică din Republica Cehă, Ungaria și Slovacia și raportul României privind punerea în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale din 30 iunie 2013 pentru datele privind anul 2008 și Institutul de Statistică pentru datele privind anul 2012. Pentru procentul populației racordate la stații de epurare a apelor uzate urbane: institutele de statistică din Republica Cehă, România și Slovacia și Eurostat (datele pentru 2011) pentru Ungaria.

58

Populația totală care nu este racordată încă la o rețea publică de canalizare poate fi clasificată astfel:

- aglomerații cu o populație egală cu sau de peste 2 000 l.e. pentru care nu există încă un sistem de colectare a apelor uzate. Acesta este cazul României, unde, la sfârșitul anului 2012, 39,8 %³⁰ din încărcare nu era încă colectată. România are ca termen anul 2018 pentru îndeplinirea obligațiilor sale stabilite în temeiul Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale;

- aglomerații cu o populație egală cu sau de peste 2 000 l.e. a căror încărcare este colectată de sisteme individuale (cum ar fi fosele septice)³¹. Încărcarea colectată de sisteme individuale era următoarea pentru fiecare dintre cele patru state membre: Republica Cehă, 7 %, Ungaria, 14 %, România, 1 %, Slovacia, 13 %;
- aglomerații cu o populație sub 2 000 l.e. pentru care nu există niciun sistem de colectare.

30 Încărcarea reprezintă încărcarea cu substanțe organice biodegradabile, exprimată în l.e., a unei aglomerații. Un l.e. corespunde încărcării cu poluanți a apelor uzate generate de un locuitor și reprezintă încărcarea organică biodegradabilă având un consum biochimic de oxigen la cinci zile de 60 g de oxigen pe zi.

31 A se vedea punctele 21 și 22 din Raportul special nr. 2/2015.

59

În ceea ce privește sistemele individuale, Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale prevede ca acestea să ofere un nivel similar de protecție a mediului cu cel asigurat pentru apele uzate urbane care sunt evacuate în sisteme de colectare. Curtea concluzionează că, pe baza informațiilor furnizate Comisiei de către statele membre, nu se poate stabili dacă aceste sisteme sunt conforme cu prevederile directivei. În plus, planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 nu oferă informații cu privire la acest aspect. În a doua jumătate a anului 2014, Comisia a solicitat statelor membre să furnizeze explicații cu privire la modul în care se asigură respectarea acestor prevederi.

60

În ceea ce privește aglomerațiile cu o populație sub 2 000 l.e., directiva prevede că, în cazul în care există sisteme de colectare, trebuie să se asigure o epurare corespunzătoare în cazul în care evacuarea se efectuează în ape dulci și estuare. Cu toate acestea, planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 din Republica Cehă și Ungaria nu furnizau nicio informație cu privire la numărul aglomerațiilor în care existau sisteme de colectare, dar nu existau stații de epurare a apelor uzate urbane. În plus față de cerințele din Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale, statele membre, în conformitate cu Directiva-cadru privind apa, trebuie să stabilească măsuri pentru acele aglomerații în cazul cărora evacuarea apelor uzate are un impact negativ asupra calității apei. Cu toate acestea, măsurile prevăzute în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 sunt descrise în termeni vagi (a se vedea punctul 36).

Fotografia 1 – Stație de epurare a apelor uzate (Ungaria)

Sursa: Curtea de Conturi Europeană.

... și s-au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește treapta secundară și cea terțiară de epurare a apelor uzate în trei state membre, deși toate aceste state se află în întârziere față de termenul prevăzut

61

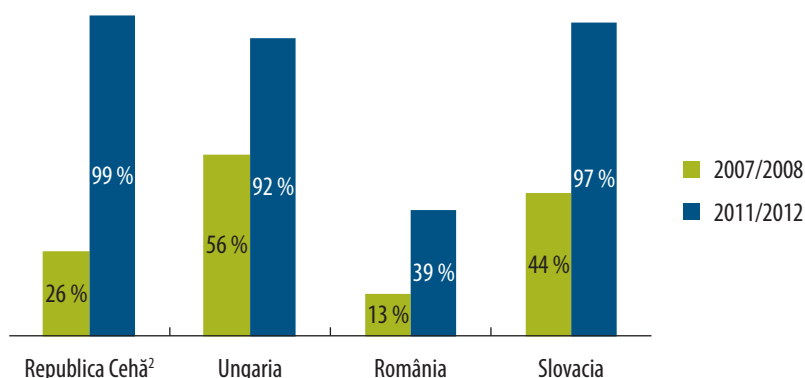
Progresele înregistrate în introducerea treptei secundare de epurare a apelor uzate urbane provenite din aglomerațiile cu o populație egală cu sau de peste 2 000 l.e. în perioada cuprinsă între 2007/2008 și 2011/2012³² au fost semnificative (a se vedea **figura 4**). La sfârșitul anului 2012, în trei dintre cele patru state membre, peste 90 % din apele uzate urbane provenite din aglomerații respectau valorile-limită de emisie impuse de directivă pentru CBO₅ și CCO.

62

Procentajul mai scăzut pentru România în ceea ce privește treapta secundară de epurare (39 %) este, parțial, consecința faptului că aceasta a aderat la UE cu trei ani mai târziu decât celelalte trei state membre. În 2012, România se afla, de asemenea, în întârziere față de calendarul stabilit pentru respectarea termenului intermediar prevăzut de Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale pentru treapta secundară de epurare (până în 2010, 51 % din încărcare trebuia să facă obiectul unei epurări corespunzătoare).

32 Datele furnizate Comisiei de către statele membre în 2010 cu privire la perioada 2007/2008 și la mijlocul anului 2014 cu privire la perioada 2011/2012.

Figura 4 Progresele înregistrate în perioada cuprinsă între 2007/2008 și 2011/2012¹ în ceea ce privește treapta secundară de epurare a apelor uzate urbane provenite din aglomerațiile ≥ 2 000 l.e. (ca procent din încărcarea totală corespunzând acestor aglomerații, excluzând încărcarea care este preluată de sisteme individuale)

1 Datele pentru Ungaria se referă la anii 2007 și 2011, cele pentru România la 2007 și 2012, iar cele pentru Republica Cehă și Slovacia la 2008 și 2012.
2 Datele pentru Republica Cehă se referă la întregul teritoriu al acestei țări, așadar nu doar la partea aferentă bazinului hidrografic al Dunării.

Sursa: Analiza realizată de Curtea de Conturi Europeană cu privire la datele furnizate Comisiei de către statele membre.

63

Progresele în materie de epurare terțiară a apelor uzate urbane din perioada cuprinsă între 2007/2008 și 2011/2012 au fost, de asemenea, semnificative.

Figura 5 prezintă situația încărcării generate de toate aglomerațiile cu peste 10 000 I.e., indicând procentul din încărcarea totală (cu excepția încărcării preluate de sisteme individuale) care respectă valorile-limită de emisie pentru N_{tot} și P_{tot} prevăzute de Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale.

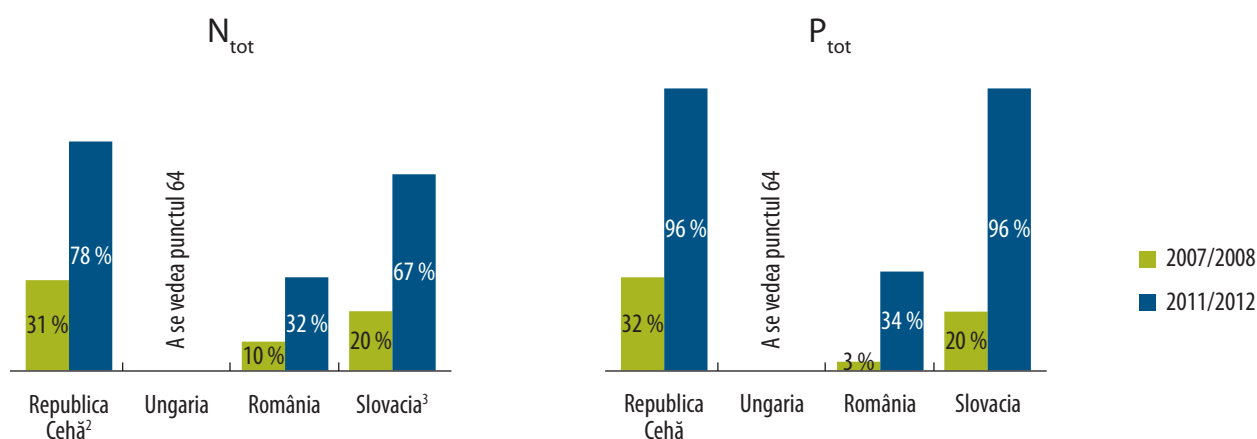
64

Ungaria nu a declarat întregul său teritoriu ca fiind zonă sensibilă, dar aplică articolul 5 alineatul (4) din Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale. Aceasta înseamnă că diferitele stații de epurare a apelor uzate nu au obligația de a respecta la nivel individual valorile-limită pentru N_{tot} și P_{tot} dacă se poate dovedi că procentul minim de reducere a încărcării globale care intră în totalitatea stațiilor (cu o capacitate egală cu sau de peste 2 000 I.e.) este de cel puțin 75 % atât pentru N_{tot} cât și pentru P_{tot} . Deși, în Ungaria, procentul de ape uzate care face obiectul epurării era semnificativ mai mic decât în Republica Cehă și în Slovacia³³, această țară se apropia de respectarea procentului de 75 % care trebuia atins până la sfârșitul anului 2012³⁴.

33 Conform datelor din 2012 furnizate Comisiei de către statele membre, încărcarea generată de aglomerațiile cu o populație egală cu sau de peste 2 000 I.e. care respecta valorile-limită impuse de directivă se prezintă astfel: (i) pentru N_{tot} : Republica Cehă: 83 %, Ungaria: 33 %, Slovacia: 60 %; și (ii) pentru P_{tot} : Republica Cehă: 77 %, Ungaria: 39 %, Slovacia: 86 %.

34 Potrivit informațiilor furnizate de autoritățile maghiare Comisiei, procentul de reducere a încărcării care intra în stațiile de epurare era de 73,1 % pentru N_{tot} și de 74,4 % pentru P_{tot} .

Figura 5 Progresele înregistrate în perioada cuprinsă între 2007/2008 și 2011/2012¹ în ceea ce privește treapta terțiară de epurare a apelor uzate urbane provenite din aglomerațiile cu peste 10 000 I.e. (ca procent din încărcarea totală corespunzând acestor aglomerații, excluzând încărcarea care este preluată de sisteme individuale)

1 A se vedea nota 1 de la **figura 4** în ceea ce privește datele de referință.
 2 Pentru Republica Cehă, stația de epurare din Praga, care tratează 15 % din încărcarea totală corespunzând aglomerațiilor cu o populație egală cu sau de peste 2 000 I.e., nu era în conformitate cu cerințele directivei în 2012. Se preconizează că apele uzate din Praga vor face obiectul unei epurări corespunzătoare până în 2018.
 3 Pentru Slovacia, nu erau disponibile date separate pentru N_{tot} și P_{tot} . Datele utilizate corespund încărcării pentru care sunt respectate valorile-limită de emisie fie ale unuia, fie ale ambilor parametri.

Sursa: Analiza realizată de Curtea de Conturi Europeană cu privire la datele furnizate Comisiei de către statele membre.

Observații

65

În ciuda progreselor realizate în principal datorită resurselor financiare alocate din Fondul european de dezvoltare regională și din Fondul de coeziune³⁵, Curtea observă că toate cele patru state membre sunt în întârziere în ceea ce privește respectarea termenelor-limită intermediare și/sau finale stabilite pentru punerea în aplicare a directivei³⁶. De asemenea, Curtea remarcă faptul că sustenabilitatea financiară³⁷ a infrastructurilor nou construite sau reabilitate nu poate fi garantată, ceea ce reprezintă un risc pentru calitatea apei pe termen lung.

În 25 % din cazurile examinate de Curte, valorile-limită de emisie sunt mai stricte decât valorile-limită stabilite de directivă

66

În funcție de calitatea apei unui corp de apă, se pot stabili limite mai stricte decât cele impuse de Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale care să fie respectate de diferitele stații de epurare a apelor uzate urbane. Dintr-un eșantion de 28 de stații de epurare a apelor uzate urbane examinat de Curte, un număr de șapte stații (25 %) aveau specificate în autorizațiile lor de gospodărire a apelor valori-limită mai stricte decât cele impuse de legislația națională³⁸, și anume: trei cazuri dintre cele patru stații examinate pentru Republica Cehă³⁹ (toate cazurile vizau concentrațiile nutrienților) și patru cazuri dintre cele șapte stații examinate pentru Ungaria (două dintre cele patru cazuri priveau cantitatea totală de fosfor).

67

Pe de altă parte, în Ungaria, trei dintre cele șapte stații examinate aveau capacitate tehnică de a elimina nutrienți (N_{tot} și P_{tot}) și, astfel, de a îmbunătăți calitatea efluentului, dar nu erau

obligate să procedeze astfel în baza autorizației de gospodărire a apelor.

68

Conform datelor furnizate de statele membre Comisiei, aproximativ 20 %⁴⁰ din apele uzate epurate care provin din aglomerațiile cu o populație cuprinsă între 2 000 și 10 000 l.e. au respectat în 2012 limitele prevăzute de directivă pentru cantitatea totală de azot și pentru cantitatea totală de fosfor. Aceasta nu este o cerință a directivei, dar are un impact pozitiv asupra calității apei.

69

Dispozițiile legale naționale din cele patru state membre nu stabilesc nicio valoare-limită de emisie pentru micropoluanti. Pentru ca astfel de substanțe să poată fi eliminate, ar fi nevoie de o îmbunătățire majoră a proceselor actuale de epurare (a se vedea punctul 36).

70

Cu ocazia modificării, în 2013, a Directivei-cadru privind apa⁴¹ de către Parlamentul European și de către Consiliu, s-au luat inițiative în acest sens la nivelul UE, solicitând Comisiei, printre altele, să elaboreze, până în septembrie 2015, o abordare strategică cu privire la poluarea apei cu substanțe farmaceutice și să propună, până în septembrie 2017, măsuri care să fie luate la nivelul UE și/sau al statelor membre în vederea punerii în aplicare a acestei abordări. Tot în cadrul acestei modificări, a fost introdus și conceptul de listă de supraveghere a substanțelor pentru care urmează să se colecteze date de monitorizare la nivelul Uniunii. Prima listă de supraveghere a zece substanțe a fost stabilită în martie 2015 și cuprinde pesticide și substanțe farmaceutice.

35 Până la data de 31.12.2014, contribuția pe care UE o alocase pentru apele uzate în bugetul programelor operaționale din cele patru state membre vizitate a fost de 5,07 miliarde de euro.

36 A se vedea punctele 24-26 din Raportul special nr. 2/2015.

37 A se vedea punctele 89-105 din Raportul special nr. 2/2015.

38 În cazul anumitor parametri, legislația națională din fiecare dintre cele patru state membre impune limite mai stricte decât cele prevăzute în Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale.

39 În 2011, legislația cehă a introdus o serie de valori-limită de emisie care rezultă din aplicarea celor mai bune tehnici disponibile. Acestea sunt limitele pe care autoritățile care eliberează autorizațiile de gospodărire a apelor trebuie să le ia în considerare atunci când doresc să impună limite mai stricte decât cele standard stabilite prin lege. În practică, acest lucru înseamnă că aceste limite au devenit limitele maxime pe care autoritățile le pot impune. Cele mai multe dintre valorile-limită de emisie ale celor patru stații de epurare examinate care erau mai stricte decât dispozițiile directivei și standardele stabilite de legislația națională corespund acestor limite maxime.

40 În Republica Cehă, încărcarea care respectă limitele pentru cantitatea totală de fosfor este chiar mai mare, și anume 97 %.

41 Directiva 2013/39/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 de modificare a Directivelor 2000/60/CE și 2008/105/CE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei (JO L 226, 24.8.2013, p. 1).

Efectul disuasiv al sistemului de inspecție este limitat

71

Valorile-limită de emisie stabilite în mod corespunzător vor avea un impact asupra calității apei numai dacă ele sunt respectate. Prin urmare, este important să existe un sistem de inspecție eficace⁴² prin care să se asigure că valorile-limită specificate în autorizațiile de gospodărire a apelor ale stațiilor de epurare a apelor uzate urbane sunt respectate.

72

Respectarea valorilor-limită este asigurată prin două tipuri de controale:

- controalele efectuate de operatorii stațiilor de epurare pe baza unor probe de apă prelevate de ei înșiși (denumite în continuare „automonitorizare”);
- controalele efectuate de organisme publice de inspecție⁴³.

73

În ceea ce privește automonitorizarea, Curtea concluzionează că, dintr-un eșantion de 28 de stații de epurare a apelor uzate urbane examinate, pentru toate stațiile, cu o singură excepție, s-au respectat cerințele Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale în ceea ce privește numărul controalelor efectuate. În plus, în 2012, dintre cele 28 de stații, 25 au respectat, în egală măsură, limitele indicate în autorizațiile lor⁴⁴.

74

În ceea ce privește controalele efectuate de organismele publice de inspecție, nu exista nicio reglementare cu privire la frecvența acestora în niciunul dintre cele patru state membre⁴⁵. Astfel, frecvența realizării controalelor este la discreția autorității în cauză, ținându-se seama de constrângerile în materie de resurse. Frecvența efectivă obținută variază de la un stat membru la altul (a se vedea **tabelul 6**). Dintre statele membre care au transmis date Curții, în Slovacia s-au efectuat controale cu frecvența cea mai redusă. Nu s-au primit date privind frecvența controalelor din partea Ungariei. În Slovacia, organismul de inspecție prelevă rar propriile probe din efluent, bazându-se în schimb pe automonitorizarea realizată de operatorii stațiilor de epurare, în cazul cărora analizele sunt efectuate de laboratoare acreditate.

75

În cazul în care se depășesc valorile-limită de emisie și acest lucru este detectat de către organismele publice de inspecție, se aplică amenzi⁴⁶ conform dispozițiilor legale naționale din toate cele patru state membre.

76

În Ungaria și în România, amenzele se aplică pentru fiecare substanță poluantă a cărei valoare-limită a fost depășită. Quantumul amenzii per kg de poluare peste limita admisă variază de la o substanță poluantă la alta⁴⁷. În România, se evaluează, de asemenea, gravitatea infracțiunii, astfel încât organismul de inspecție poate opta pentru emiterea unui avertisment în locul aplicării unei amenzi. Statisticile privind rezultatele inspecțiilor efectuate în 2012 în România arată că numărul avertismentelor emise este de cinci ori mai mare decât numărul amenzilor impuse.

42 La nivelul UE, există Recomandarea 2001/331/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 aprilie 2001 de stabilire a unor criterii minime pentru inspecțiile de mediu în statele membre (JO L 118, 27.4.2001, p. 41). Aceasta oferă orientări pentru organizarea (stabilirea planurilor de inspecție) și efectuarea controalelor (vizitele la fața locului și raportarea).

43 Aceste organisme sunt următoarele: în Republica Cehă: Inspectoratul național pentru protecția mediului (CZIP); în Ungaria: Direcția generală națională pentru gestionarea dezastrelor din cadrul Ministerului de Interne (începând din aprilie 2014); în România: Administrația Națională „Apele Române” (ANAR); în Slovacia: Inspectoratul național pentru protecția mediului (SZIP). La nivelul stațiilor de epurare a apelor uzate, se mai pot efectua controale și de către alte organisme, cum ar fi autoritățile care eliberează autorizațiile de gospodărire a apelor. Aceste controale nu au făcut obiectul evaluării Curții.

44 A se vedea punctele 48 și 50 din Raportul special nr. 2/2015.

45 În concluziile Consiliului din 11 iunie 2012 se făcea apel la consolidarea măsurilor de control, iar într-un aviz al Comitetului Regiunilor se sublinia faptul că un cadru stabilit la nivelul UE privind inspecțiile naționale poate garanta condiții echitabile de concurență și de coerență în acțiuni în justiție. Avizul evidențiază, de asemenea, importanța faptului de a defini foarte bine rolul Comisiei în materie de inspecții.

46 Sancțiunile aplicate în temeiul dreptului penal (cum ar fi pedeapsa cu închisoarea) nu sunt abordate în prezentul raport.

47 De exemplu, în Ungaria, suma amenzii per kg de poluare (convertită din forinți la cursul de schimb din data de 31.12.2014: 315,54) este de 1,11 euro pentru N_{tot} și de 7,29 euro pentru P_{tot} . În România, suma amenzii per kg de poluare (convertită din RON la cursul de schimb din data de 31.12.2014: 4,4828) este de 1,71 euro pentru N_{tot} și pentru P_{tot} .

Controalele efectuate de organisme publice de inspecție

Statul membru	Frecvența efectivă a controalelor la stațiile de epurare a apelor uzate urbane
Republica Cehă	Stațiile cu o capacitate de peste 10 000 l.e.: o dată pe an. Stațiile cu o capacitate cuprinsă între 2 000 l.e. și 10 000 l.e.: o dată la trei ani. Alte stații: o dată la cinci ani.
Ungaria	Nu s-au primit informații. Pe baza frecvenței observate pentru un eșantion de șapte stații de epurare a apelor uzate, Curtea concluzionează că stațiile nu sunt neapărat inspectate în fiecare an.
România	În 2013, toate stațiile cu o capacitate de $\geq 2\,000$ l.e. au făcut obiectul controalelor.
Slovacia	Stațiile cu o capacitate de peste 10 000 l.e.: mai puțin de 10 % din aceste stații au făcut obiectul controalelor în 2013. Ansamblul stațiilor: mai puțin de 12 % au făcut obiectul controalelor în 2013.

Sursa: Analiza realizată de Curtea de Conturi Europeană cu privire la legislația națională și la datele primite din partea organismelor de inspecție.

77

În Republica Cehă și în Slovacia, amenda nu depinde de substanța poluantă în cauză sau de cantitatea de poluare care depășește limita admisă. Suma amenzii este stabilită, în schimb, în funcție de gravitatea neconformității cu condițiile prevăzute în autorizație, astfel cum este aceasta evaluată de către organismul public de inspecție (plafonată la o sumă maximă⁴⁸ stabilită prin dispozițiile legale naționale).

78

Niciunul dintre planurile de management al bazinelor hidrografice nu includea vreo măsură care să vizeze evaluarea eficacității și a efectului disuasiv ale sistemului de inspecție.

Taxa de poluare a apei nu a fost utilizată decât parțial ca instrument de descurajare a emisiilor de poluanți

79

Cadrul juridic din toate cele patru state membre prevede aplicarea unei taxe de poluare a apei, care trebuie achitată de către cei care deversează ape poluate. Aceasta se bazează pe cantitatea și/sau concentrația (mg/l) poluanților conținuți în apa deversată. O astfel de taxă este în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”⁴⁹, conform căruia poluatorul trebuie să suporte costurile de reducere a poluării pe care a cauzat-o. Taxa de poluare a apei poate fi utilizată în trei scopuri: (i) pentru a mobiliza resurse financiare; (ii) pentru a stimula respectarea valorilor-limită de emisie stabilite în cadrul autorizațiilor celor care deversează ape poluate; și/sau (iii) pentru a acționa ca stimulent în vederea reducerii și mai mult a poluării prin respectarea unor limite mai stricte decât cele stabilite deja.

48 În Republica Cehă, amenda pentru nerespectarea condițiilor prevăzute în autorizație poate fi de până la 180 278 de euro (convertită din coroane cehe la cursul de schimb din data de 31.12.2014: 27,735). În Slovacia, amenda pentru nerespectarea condițiilor prevăzute în autorizație poate varia de la 1 000 de euro la de trei ori valoarea anuală a taxei de poluare a apei sau 1 euro per m³ de apă deversată pe o perioadă maximă de un an.

49 Articolul 191 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiunea consolidată).

Observații

80

Taxa care trebuie plătită pentru deversarea de ape uzate în corpuri de apă de suprafață este limitată la un număr de poluanți (a se vedea **anexa IV**). În ceea ce privește poluarea organică, în trei dintre cele patru state membre nu se aplică nicio taxă pentru CBO_5 . În ceea ce privește poluarea cu nutrienți, în Republica Cehă și în Ungaria nu există nicio taxă stabilită pentru cantitatea totală de azot, ci doar pentru N_{anorg} (care este un element al acesteia). Taxa exprimată în euro/tonă de poluant variază în mod semnificativ între cele patru state membre.

81

În general, toate stațiile de epurare a apelor uzate urbane sunt obligate la plata unei taxe de poluare a apei, cu excepția entităților de dimensiuni mici care deversează ape uzate⁵⁰ în Slovacia (cantitatea de apă deversată este mai mică de 10 000 m³/an sau de 1 000 m³/lună). Cu toate acestea,

- în Republica Cehă⁵¹ și în Slovacia nu se aplică nicio taxă de poluare pentru diversele substanțe poluante dacă acestea nu depășesc anumite praguri⁵² stabilite prin lege;
- în România nu se percepe nicio taxă per substanță poluantă dacă efluentul deversat este mai puțin poluat decât corpul de apă de suprafață receptor⁵³. Aceasta îi va favoriza, de exemplu, pe cei care deversează ape uzate în corpuri de apă cu un grad ridicat de poluare.

82

Planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009⁵⁴ nu includeau nicio măsură care să vizeze evaluarea caracterului adecvat al cantumului taxei de poluare⁵⁵.

Poluarea generată de instalațiile industriale: dificultăți în ceea ce privește stabilirea valorilor-limită de emisie și deficiențe în ceea ce privește asigurarea respectării lor

83

Statele membre au la dispoziție două mijloace importante pentru a influența emisiile de substanțe poluante provenite de la instalațiile industriale, și anume: valorile-limită pe care le impun în autorizațiile de gospodărire a apelor⁵⁶ eliberate acestor instalații industriale și taxa de poluare a apei.

84

Instalațiile industriale pot evacua ape uzate fie direct în cursurile de apă, fie indirect, prin intermediul rețelei publice de canalizare, pentru a fi ulterior epurate de o stație de epurare a apelor uzate urbane.

85

În conformitate cu Directiva privind emisiile industriale (a se vedea **tabelul 1**), instalațiile industriale care desfășoară anumite activități⁵⁷ trebuie să dețină o autorizație de exploatare a instalației respective. Autorizația trebuie să includă valori-limită de emisie pentru substanțele poluante, precum și cerințe referitoare la monitorizarea emisiilor. Aceste valori-limită nu trebuie să depășească nivelurile de emisie care pot fi obținute cu „cele mai bune tehnici disponibile”, astfel cum au fost acestea adoptate de Comisie, asistată de un comitet de experți. Până în noiembrie 2015, șapte astfel de „concluzii BAT” (*best available techniques* – cele mai bune tehnici disponibile) fuseseră adoptate. În principiu, stațiile de epurare a apelor uzate urbane nu se încadrează în domeniul de aplicare al acestei directive.

- 50 În practică, acest lucru înseamnă că numai aproximativ 30 % din entitățile care deversează ape uzate în Slovacia sunt supuse obligației de a achita această taxă.
- 51 În Republica Cehă, se impune achitarea unei taxe și în cazul în care volumul de apă uzată evacuat depășește 100 000 m³/an, această taxă fiind independentă de gradul de poluare a apelor uzate.
- 52 Pragurile se referă la: (i) volumul de poluare (în kg/an); și la (ii) concentrația de poluanți conținuți în apa deversată (în mg/l). Pragurile sunt stabilite de așa natură încât, în Republica Cehă, stațiile cu o capacitate de peste 10 000 l.e. nu riscă să plătească nicio taxă pentru cantitatea totală de fosfor și pentru N_{anorg} , iar, în Slovacia, stațiile cu o capacitate egală cu sau de peste 2 000 l.e. nu riscă să plătească nicio taxă pentru totalul materiilor solide în suspensie (TMS) și stațiile cu o capacitate de peste 10 000 l.e. nu riscă să plătească nicio taxă pentru cantitatea totală de azot și pentru cantitatea totală de fosfor.
- 53 Se percepe întotdeauna o taxă de poluare în cazul deversării în apele subterane.
- 54 În cazul Republicii Ceha, planul de management al bazinului hidrografic recomandă evaluarea eficacității sistemului de tarification.
- 55 Un studiu al Serviciului de Cercetare al Parlamentului European, intitulat *Water legislation, Cost of Non-Europe Report* (Legislația în domeniul apei, Raport privind costul non-Europei), remarcă faptul că obstacolele în calea unei utilizări suficiente a instrumentelor economice sunt cauzate de lipsa cunoștințelor adecvate cu privire la însăși utilizarea unor astfel de instrumente. Documentul PE 536.369, publicat în mai 2015.
- 56 În același studiu al Serviciului de Cercetare al Parlamentului European, se precizează că, pentru a îmbunătăți controlul asupra produselor chimice industriale conținute în ape, ar trebui introduse controalele prevăzute de Directiva-cadru privind apa pentru verificarea respectării valorilor-limită de emisie. Documentul PE 536.369, publicat în mai 2015.
- 57 Directiva reglementează, printre altele, industriile producătoare de energie, producția și prelucrarea metalelor, industria

Observații

86

Curtea a examinat dacă, în cele patru state membre vizitate:

- exista vreo procedură pentru stabilirea valorilor-limită de emisie;
- era instituit un sistem de inspecții prin care să se asigure respectarea valorilor-limită;
- taxa de poluare care trebuie plătită de către instalațiile industriale era utilizată ca instrument de descurgere a emisiilor de poluanți.

Autoritățile care stabilesc valorile-limită de emisie sunt adesea dependente de informațiile furnizate chiar de către entitățile care efectuează deversările

87

În cazul evacuării directe a apelor uzate, este necesară o autorizație de gospodărire a apelor în toate cele patru state membre. Autorizația este valabilă pentru o perioadă de patru până la zece ani, în funcție de statul membru. În toate cele patru state membre, cadrul legal prevede că autoritățile competente pot revoca sau modifica autorizația în orice moment, în cazul în care acest lucru este necesar din motive legate de calitatea apei corpurilor de apă receptoare.

88

Pentru evacuările directe, legislația națională din cele patru state membre stabilește valori-limită pentru o serie de substanțe adesea specificate pe tip de industrie. Autoritățile care eliberează autorizații pot, de asemenea, să stabilească valori-limită pentru substanțele care nu sunt incluse în dispozițiile legale.

89

Cu toate acestea, având în vedere complexitatea anumitor procese și evoluția tehnologică continuă, autoritatea emitentă depinde de informațiile furnizate de înseși instalațiile industriale respective, atât în ceea ce privește tipul poluanților, cât și în ceea ce privește valorile-limită de emisie care se pot respecta în mod rezonabil. Aceasta lasă o anumită marjă de influență din partea instalațiilor industriale, în special din partea acelor pentru care nu au fost adoptate cele mai bune tehnici disponibile.

90

În timp ce instalațiile industriale care deversează direct în corpurile de apă au, în general, valori-limită prevăzute pentru substanțele chimice în autorizațiile lor de gospodărire a apelor, stațiile de epurare a apelor uzate urbane, deși deseori preiau ape uzate provenite de la instalații industriale, nu au decât rareori astfel de limite impuse. S-a constatat impunerea de limite pentru un număr mai mare de substanțe decât cel prevăzut în Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale în principal în autorizațiile de gospodărire a apelor ale celor 12 stații de epurare examinate pentru România (a se vedea **anexa III**).

91

În cazul evacuărilor indirecte de ape uzate, valorile-limită care trebuie respectate de instalațiile industriale sunt stabilite în contractul⁵⁸ încheiat între operatorul unei rețele de canalizare/stații de epurare și instalația industrială în cauză. Pentru acele substanțe pentru care legislația națională prevede doar valori-limită orientative (în Republica Cehă și în Slovacia) sau nu prevede nicio valoare-limită (a se vedea exemplele din **anexa V**), valorile-limită de emisie convenite depind de puterea de negociere a părților implicate.

mineralilor, industria chimică și gestionarea deșeurilor.

- 58 Acolo unde o instalație industrială care intră sub incidența Directivei privind emisiile industriale deversează ape uzate într-un sistem public de canalizare, valorile-limită de emisie ar trebui stabilite în conformitate cu autorizația de gospodărire a apelor eliberată în temeiul acestei directive.

92

Ungaria și Slovacia au inclus revizuirea autorizațiilor existente sau a procedurii de eliberare a autorizației printre măsurile din planurile lor de management al bazinelor hidrografice. În Republica Cehă, una dintre măsuri făcea referire pur și simplu la utilizarea celor mai bune tehnici disponibile. În cazul Ungariei, sfera de aplicare a măsurii nu era indicată. În plus, nu există nicio bază de date în Ungaria care să conțină autorizațiile de gospodărire a apelor eliberate întreprinderilor industriale care nu intră sub incidența Directivei privind emisiile industriale, limitând astfel orice exercițiu de evaluare cuprinzătoare. În Slovacia, Curtea a identificat deficiențe în ceea ce privește revizuirea autorizațiilor a două instalații examinate.

Deficiențe ale sistemului de inspecție

93

Respectarea valorilor-limită de emisie este asigurată prin două modalități: automonitorizarea realizată de înseși entitățile care deversează ape uzate și controalele efectuate de organisme publice de inspecție.

94

În cele patru state membre vizitate, instalațiile industriale care deversează ape uzate direct în apele de suprafață sunt obligate prin lege să efectueze o automonitorizare cu privire la efluent⁵⁹. Frecvența acestei automonitorizări este, în general, indicată în autorizația de gospodărire a apelor. În Ungaria, România și Slovacia, legislația națională prevede un număr minim de controale anuale.

95

În ceea ce privește controalele efectuate de către organisme publice de inspecție, nu există nicio dispoziție legală care să prevadă frecvența acestora în niciunul dintre cele patru state membre, cu excepția controalelor pentru instalațiile industriale care intră sub incidența Directivei privind emisiile industriale. Pentru aceste controale, directiva prevede o frecvență minimă. Conform statisticilor furnizate de statele membre pentru perioada 2012-2013, Curtea concluzionează că:

- gradul de acoperire a instalațiilor care intră sub incidența acestei directive era conform cu cerințele;
- în ceea ce privește evacuările directe realizate de instalațiile care nu intră sub incidența domeniului de aplicare al Directivei privind emisiile industriale, situația referitoare la frecvența efectivă a inspecțiilor publice este foarte similară cu cea prezentată în **tabelul 6**: frecvența lor era cea mai scăzută în Slovacia, iar, în cazul Ungariei, nu s-au primit date care să permită o evaluare a frecvenței inspecțiilor;
- în ceea ce privește evacuările indirecte, organismele publice de inspecție efectuează puține controale la instalațiile industriale vizate, întrucât responsabilitatea de a asigura respectarea valorilor-limită de emisie stabilite în contract revine în primul rând operatorului stației de epurare a apelor uzate urbane. Curtea a constatat că, în cazul a 22 din 26 de stații de epurare analizate (85 %), operatorii efectuau verificări la fața locului⁶⁰. În cazul a trei din restul de patru stații, operatorii se bazau pe rezultatele automonitorizării realizate de instalațiile industriale care evacuează ape uzate.

59 Referitor la automonitorizarea efectuată în cazul evacuărilor indirecte de ape uzate, a se vedea punctul 60 din Raportul special nr. 2/2015.

60 În Republica Cehă, România și Slovacia, operatorii rețelelor de canalizare/stațiilor de epurare care preiau apele uzate sunt obligați prin lege să efectueze verificări la fața locului.

96

Una dintre măsurile incluse în planul de management al bazinului hidrografic din 2009 din Slovacia era de a consolida sistemul de inspecție. Nu exista însă nicio indicație cu privire la modul și momentul la care această măsură urma să fie pusă în aplicare, iar lipsa de finanțare pentru punerea în aplicare a sistemului era menționată ca fiind principala problemă.

97

În cazul în care se observă că valorile-limită de emisie au fost depășite, se aplică amenzi în conformitate cu dispozițiile legale în toate cele patru state membre:

- în cazul evacuării directe de ape uzate, amenzile sunt impuse de organismul public de inspecție. Procedura este identică cu cea aplicată pentru stațiile de epurare a apelor uzate urbane (a se vedea punctele 76 și 77);
- în cazul evacuării indirecte de ape uzate, amenzile sunt aplicate de către operatorii stațiilor de epurare a apelor uzate urbane. În timp ce, în cazul Ungariei și al României, amenda este legată de cantitatea de poluanți⁶¹ deversați între două măsurători (realizate în cursul unui an), în Republica Cehă și în Slovacia suma calculată se referă în general la cantitatea de poluanți deversați în ziua în care a avut loc măsurătoarea⁶². Curtea consideră că, în astfel de cazuri, este probabil ca suma percepută să fie redusă și efectul disuasiv să fie limitat.

Taxa de poluare a apei nu a fost utilizată decât parțial ca instrument de descurajare a emisiilor de poluanți

98

Numărul de poluanți pentru care se percepe o taxă este extrem de limitat în Republica Cehă, Ungaria și Slovacia (a se vedea *anexa IV*). Prin urmare, taxa poate rareori servi drept stimulent în vederea respectării limitelor stabilite în autorizație sau în vederea atingerii unor valori mai stricte decât limitele deja specificate în autorizație.

Măsurile și instrumentele puse în aplicare de statele membre în vederea combaterii poluării difuze provenite din agricultură

99

O modalitate importantă de reducere a emisiilor din agricultură este de a reglementa practicile agricole (de exemplu, normele privind utilizarea îngrășămintelor, stocarea gunoierului de grajd, utilizarea pesticidelor, rotația culturilor etc.). Sunt disponibile mai multe instrumente (a se vedea punctul 15) pentru impunerea sau încurajarea bunelor practici agricole și pentru promovarea conformității activităților agricole cu legislația în domeniul mediului.

61 Aceasta fiind cantitatea deversată peste cantitatea convenită de comun acord (volumul apelor uzate deversate înmulțit cu o concentrație exprimată, de exemplu, în mg/l).

62 În general, contractele stipulează o perioadă standard (variind, în general, de la cinci zile la 30 de zile) dacă nu se poate specifica durata exactă a perioadei în care au fost depășite valorile-limită de emisie.

100

Prin urmare, Curtea a examinat dacă:

- Directiva privind nitrații este utilizată în mod optim ca instrument de combatere a poluării cu nitrați;
- planurile naționale de acțiune în domeniul pesticidelor arată un angajament clar în direcția atenuării riscurilor și a impactului utilizării acestora;
- ecocondiționalitatea este eficace în impunerea bunelor practici agricole și asigurarea respectării acestor practici;
- potențialul măsurilor de dezvoltare rurală de a aborda problemele legate de calitatea apei este exploatat în mod adecvat;
- principiul „poluatorul plătește” se aplică în cazul poluării difuze provenite din agricultură.

Statele membre nu fac uz de toate posibilitățile pe care Directiva privind nitrații le oferă

101

În conformitate cu Directiva privind nitrații (a se vedea **tabelul 1**), statele membre au obligația de a desemna zonele vulnerabile la nitrați și de a le analiza cel puțin o dată la patru ani. Unul dintre criteriile de desemnare a zonelor vulnerabile este stadiul de eutrofizare a corpurilor de apă⁶³. Directiva privind nitrații din 1991 a lăsat statelor membre competența de a defini criteriile de clasificare pentru conceptul de eutrofizare. Un document de orientare privind evaluarea eutrofizării în contextul politicilor europene privind apa a fost aprobat abia în mai 2009 de directorii responsabili cu resursele hidrografice din statele membre (și Norvegia).

102

Statele membre aveau obligația de a adopta programe de acțiune care să specifice cerințele care trebuie respectate de fermierii din zonele vulnerabile la nitrați. Aceste programe de acțiune trebuie analizate și, dacă este necesar, revizuite o dată la patru ani. De asemenea, statele membre trebuiau să adopte un cod de bune practici agricole pe care fermierii din afara zonelor vulnerabile la nitrați să le aplice pe bază voluntară. Programele de acțiune și codurile nu sunt aprobate în mod oficial de către Comisie. În cazul în care evaluează ca fiind insuficientă calitatea acestor planuri, singura opțiune aflată la dispoziția Comisiei este intentarea de acțiuni în justiție (a se vedea punctul 47).

Majoritatea statelor membre au înăsprit în mod treptat cerințele care trebuie respectate de fermierii din zonele vulnerabile la nitrați, dar sunt în continuare necesare îmbunătățiri suplimentare

103

De la aderarea lor la UE în 2004 și în 2007, Republica Cehă, Ungaria și România și-au mărit progresiv zonele desemnate ca fiind vulnerabile la nitrați, în timp ce Slovacia le-a redus cu 5%. **Tabelul 7** indică procentul de terenuri agricole desemnate, în prezent, ca fiind vulnerabile la nitrați în cele patru state membre.

63 Alte criterii: (i) apele subterane cu un conținut de nitrați de peste 50 mg/l sau care riscă să conțină peste 50 mg/l de nitrați dacă nu se iau măsuri; și (ii) apele de suprafață dulci, în special cele care servesc sau care sunt destinate captării apei potabile, care conțin sau riscă să conțină peste 25 sau 50 mg/l, astfel cum se prevede în Directiva 75/440/CEE a Consiliului din 16 iunie 1975 privind calitatea apei de suprafață destinate preparării apei potabile în statele membre (JO L 194, 25.7.1975, p. 26).

Procentul de terenuri agricole desemnate ca fiind vulnerabile la nitrați, situația la 31.12.2014

Statul membru	Procentajul terenurilor agricole din zonele vulnerabile la nitrați	Schimbări față de prima clasificare
Republica Cehă	49 %	+15 %
Ungaria	63 %	+42 %
România	58 %	+625 %
	În 2013, guvernul României a decis că programul de acțiune se aplică întregului teritoriu al României ¹ .	
Slovacia	57 %	-5 %

1 În conformitate cu articolul 3 alineatul (5) din Directiva privind nitrații, statele membre sunt scutite de obligația de a desemna zonele vulnerabile specifice dacă acestea stabilesc și aplică pe întreg teritoriul lor național programe de acțiune.

Sursa: Analiza dispozițiilor legale naționale realizată de Curtea de Conturi Europeană.

104

Decizia guvernului României de a aplica programul de acțiune pentru întreaga țară este, în principiu, un element pozitiv din punctul de vedere al calității apei, în special luând în considerare faptul că România are cel mai mic număr de corpuri de apă care fac obiectul îmbogățirii cu nutrienți (a se vedea **anexa II**). Cu toate acestea, simpla mărire a zonei vulnerabile la nitrați nu este în sine suficientă pentru a reduce conținutul de nitrați din ape. În cazul zonei desemnate anterior ca fiind vulnerabilă (formată din doar 58 % din terenurile agricole), s-au înregistrat puține progrese în ceea ce privește stocarea adecvată a gunoiului de grajd, una dintre cerințele programului de acțiune (a se vedea, de asemenea, punctul 122).

105

Curtea a constatat că cerințele stabilite cu ocazia fiecărei revizui a programelor de acțiune din Republica Cehă, Ungaria și România fie au crescut ca număr, fie au devenit mai stricte, în timp ce, în Slovacia, unele dintre cerințe au fost relaxate. Consolidarea cerințelor se datorează în parte acțiunilor întreprinse de Comisie (a se vedea exemplele din **caseta 1**). Faptul că o serie de cerințe au devenit, de asemenea, mai precise, vine în sprijinul aplicării și asigurării respectării lor.

Exemple privind efectele solicitărilor Comisiei adresate Republicii Cehă și Ungariei

Statele membre trebuiau să definească capacitatea bazinelor destinate stocării gunoiului de grajd. Capacitatea bazinului ar trebui să permită stocarea gunoiului de grajd produs în cursul unei perioade cel puțin la fel de lungi ca perioada în care este interzisă aplicarea gunoiului de grajd pe sol. Capacitatea este deci exprimată în luni. În Republica Cehă, capacitatea a fost majorată ca urmare a acțiunilor Comisiei. Respectarea imediată a acestei cerințe nu a fost impusă fermierilor care deveniseră recent obligați să respecte această cerință în 2012 odată cu creșterea suprafeței totale a zonelor vulnerabile la nitrați, aceștia beneficiind, în schimb, de o perioadă tranzitorie pentru conformare (termenul stabilit pentru asigurarea conformității fiind sfârșitul anului 2015). Această perioadă a fost eliminată ca urmare a unei acțiuni a Comisiei care a fost aplicată începând cu jumătatea anului 2014.

În Ungaria, Comisia a discutat, cu autoritățile competente, chestiunea obligațiilor în materie de stocare și pe cea a perioadelor tranzitorii. Pentru anumiți fermieri, termenele inițiale au fost prelungite până la 31.12.2014. Aceștia aveau la dispoziție 10 ani de la aderare să fie în conformitate cu cerințele în cauză. Pentru fermierii din zonele nou desemnate ca fiind vulnerabile la nitrați în 2013, termenul este 31.12.2014 pentru stocarea gunoiului de grajd lichid și 22.12.2015 pentru stocarea gunoiului de grajd solid. Aceste termene-limită de tranziție stabilite de autoritățile maghiare nu au fost însă contestate de Comisie.

Fotografia 2 – Bazin de stocare a gunoiului de grajd lichid

Sursa: Curtea de Conturi Europeană.

Exemple de cerințe în Ungaria și România care sunt mai puțin stricte decât recomandările din studiul realizat în numele Comisiei

În Ungaria, perioada în care aplicarea pe sol a anumitor tipuri de îngrășăminte este interzisă este cuprinsă între 31 octombrie și 15 februarie (trei luni și jumătate). Recomandările sugerau o perioadă cuprinsă între 1 august și 1 februarie (șase luni) pentru terenurile arabile, cu o marjă mai mult sau mai puțin de o lună.

În România, regula generală este că nu este permisă aplicarea îngrășămintelor, în vecinătatea cursurilor de apă, pe fâșii de protecție cu o lățime minimă de 1 m pe terenurile situate în blocuri fizice cu panta medie de până la 12 % și cu o lățime minimă de 3 m pe terenurile situate în blocurile fizice cu panta medie mai mare de 12 %. Există alte reguli specifice pentru diferitele tipuri de zone de protecție a apelor.

Recomandările sugerau fâșii de protecție⁶⁴ de cel puțin 25 de metri lățime și, în cazul unor terenuri în pantă (peste 8 %), ele ar trebui să fie dublate sau chiar triplate. În corespondența sa cu România, Comisia considera, de asemenea, că fâșiile de protecție nu erau suficient de late, dar nu a aprofundat această chestiune.

64 Fâșii de teren de-a lungul unui curs de apă pentru care există restricții de natură agricolă, cum ar fi limitări în ceea ce privește aplicarea îngrășămintelor.

106

Deși cerințele au fost înăsprite, ele sunt în continuare mai puțin stricte decât cele care figurează într-un studiu din 2011⁶⁴ realizat în numele Comisiei și utilizat de către aceasta în evaluările planurilor de acțiune. Exemple în acest sens sunt prezentate în **caseta 2**.

107

Mai multe aspecte⁶⁶ pentru care statele membre dispuneau de cerințe sau puteau defini cerințe în temeiul Directivei privind nitrații au devenit chestiuni în privința cărora statele membre au trebuit să definească standarde referitoare la bunele condiții agricole și de mediu (GAEC)⁶⁷. Curtea a constatat că standardele GAEC pentru „gestiunea terenului” și „acoperirea minimă a solului” sunt fie identice, fie chiar mai stricte decât ceea ce este inclus în programele de acțiune ale celor patru state membre. În plus, există posibilități de îmbunătățire în continuare a standardelor respective (a se vedea punctul 135).

64 A se vedea raportul final prezentat Comisiei în decembrie 2011 și intitulat *Recommendations for establishing Action Programmes under Directive 91/676/EEC concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources* (Recomandări privind elaborarea programelor de acțiune în temeiul Directivei 91/676/CEE privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole), realizat de un consorțiu [DLO-Alterra Wageningen UR, DLO-Plant research International Wageningen UR, NEKER Tecnalia, Derio, Spania, Institutul de Tehnologie și Științe ale Vieții (ITP), Varșovia, Polonia, Institutul de Inginerie Agricolă și de Mediu (JI), Uppsala, Suedia]. Aceste recomandări pe zone climatice au fost puse la dispoziție abia în 2011, deci după 20 de ani de la aprobarea Directivei privind nitrații.

66 Aceste aspecte sunt următoarele: condițiile pentru aplicarea îngrășămintelor în proximitatea cursurilor de apă, gestionarea utilizării terenurilor (inclusiv sistemele de rotație a culturilor) și menținerea unei cantități minime de strat vegetal în cursul perioadelor ploioase. Ultimele două sunt opționale.

67 Bunele condiții agricole și de mediu vizate sunt următoarele: eroziunea solului (inclusiv

108

În ceea ce privește îngrășămintele, statele membre au specificat limitări în ceea ce privește cantitatea de azot care poate fi aplicată (kg/ha). Cu toate acestea, ele nu au profitat de această ocazie pentru a specifica limite similare pentru fosfor⁶⁸.

Neajunsurile programelor de acțiune din Slovacia și din Republica Cehă au determinat Comisia să ia o serie de măsuri subsecvente

109

În luna noiembrie 2012, Comisia a inițiat o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva Slovaciei pentru cel de al doilea program de acțiune care fusese aprobat în 2011. O „procedură-pilot” cu Republica Cehă a început în ianuarie 2013 cu privire la cel de al treilea program de acțiune aprobat în 2012.

110

În noiembrie 2015, nu exista încă o poziție finală a Comisiei în urma analizării informațiilor furnizate de către cele două state membre în cauză⁶⁹, precum și a acțiunilor întreprinse de acestea.

Programele de acțiune încă nu au niciun efect asupra consumului de îngrășămintă și efectul asupra eutrofizării este dificil de evaluat

111

Un indicator care poate surprinde caracterul adecvat al cerințelor impuse fermierilor este evoluția consumului de îngrășămintă cu azot. Consumul de îngrășămintă minerale⁷⁰ a crescut în toate cele patru state membre în perioada 2004-2012⁷¹, în timp ce suprafața terenurilor arabile nu s-a schimbat în mod semnificativ. În același timp, pentru consumul de îngrășămintă organice (de exemplu, gunoi de grajd), nu se observă o tendință clară, nici într-un sens, nici în celălalt.

112

Un alt indicator util pentru evaluarea eficacității programelor de acțiune este evoluția stadiului de eutrofizare a corpurilor de apă, chiar dacă acesta este rezultatul impactului tuturor surselor de poluare și nu doar al practicilor agricole.

113

Statele membre au trebuit să elaboreze programe de monitorizare a apelor pentru a măsura concentrația de nitrați din apele dulci și pentru a analiza stadiul de eutrofizare a apelor cel puțin o dată la patru ani. Cele mai recente rapoarte de punere în aplicare au fost prezentate de statele membre în 2012 și se referă la perioada 2008-2011. Următorul raport este prevăzut pentru iunie 2016 cu privire la perioada 2012-2015. Perioada de raportare prevăzută de Directiva privind nitrații nu este armonizată cu calendarul de adoptare a planurilor de management al bazinelor hidrografice⁷².

gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice și acoperirea minimă a solului) și fâșiile de protecție de-a lungul cursurilor de apă. Standardul privind eroziunea solului este aplicabil de la 1 ianuarie 2005 (sau de la 1 ianuarie 2007 în cazul României) și cel referitor la fâșiile de protecție este aplicabil de la 1 ianuarie 2012 în cele patru state membre vizitate.

- 68 Pentru România, Curtea a constatat, pe baza unui eșantion de planuri de fertilizare obligatorii pentru anumite exploatații agricole, că recomandările privind cantitățile de îngrășămintă, astfel cum au fost acestea stabilite pe baza unor studii agrochimice, se referă atât la conținutul de azot, cât și la cel de fosfor.
- 69 Cea mai recentă scrisoare transmisă de autoritățile din Republica Cehă datează din noiembrie 2014 și cea mai recentă scrisoare transmisă de autoritățile din Slovacia datează din februarie 2015. Republica Cehă a aprobat deja modificări ale bazei juridice existente pentru a ține seama de observațiile Comisiei.
- 70 Îngrășămintele pot fi clasificate în două categorii: îngrășămintă minerale (denumite, de asemenea, chimice sau anorganice) și îngrășămintă organice (de exemplu, gunoi de grajd).
- 71 Conform datelor provenite de la Eurostat (schimbările la nivelul consumului de îngrășămintă cu azot în agricultură), rata de creștere a fost următoarea: 15 % pentru Republica Cehă, 7 % pentru Ungaria, 7 % pentru România și 32 % pentru Slovacia.
- 72 Analiza stării corpurilor de apă care se află la baza planurilor a trebuit să fie actualizată în 2013 (actualizarea urmând să fie inclusă în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2015) și următoarea actualizare este prevăzută pentru 2019 (urmând să fie inclusă în planurile de management din 2021).

114

Formularea unor concluzii cu privire la evoluția stadiului de eutrofizare a corpurilor de apă este dificil de realizat, deoarece seturile de date pentru perioadele 2004-2007, respectiv 2008-2011, nu sunt comparabile⁷³. De asemenea, aceste date, incluse în rapoartele din 2012 privind punerea în aplicare a Directivei privind nitrații, nu erau direct comparabile cu datele din planurile de management al bazinelor hidrografice, din cauza utilizării unor criterii de evaluare diferite (a se vedea punctul 101).

115

Pe baza datelor raportate pentru perioada 2008-2011, în Republica Cehă, Ungaria și Slovacia, apele de suprafață erau eutrofe într-o proporție cuprinsă între 31 % și 65 %. În România, mai puțin de 15 % din apele râurilor erau eutrofe; situația în cazul altor tipuri de apă (cum ar fi lacurile și apele de coastă) nu a fost evaluată ca fiind la fel de bună.

Mecanismul de asigurare a respectării Directivei privind nitrații nu are un efect disuasiv

116

Directiva privind nitrații nu includea dispoziții specifice privind mecanismul de asigurare a respectării cerințelor acesteia.

117

Odată cu introducerea ecocon condiționării (a se vedea punctul 133), statele membre trebuie să verifice punerea în aplicare a anumitor standarde și să reducă plățile de sprijin în cazul în care se constată neconformități. Conform cerinței legale în materie de gestionare 4⁷⁴, statele membre trebuie să verifice dacă fermierii au pus în aplicare programele de acțiune privind nitrații. Fermierii care nu beneficiază de ajutor (plăți directe) în cadrul politicii agricole comune și/sau de ajutor în cadrul anumitor măsuri din programele de dezvoltare rurală nu fac obiectul controalelor care verifică această cerință.

118

Pe lângă controalele aferente cerinței legale în materie de gestionare 4, toate cele patru state membre efectuează controale cu privire la punerea în aplicare a Directivei privind nitrații, denumite în continuare „controale naționale”. Niciunul dintre cele patru state membre vizitate nu a stabilit cerințe legale în ceea ce privește gradul de acoperire aferent „controalelor naționale” (procentul din populația totală care trebuie verificată) și în ceea ce privește selectarea eșantionului. Procentul efectiv al populației de fermieri care a făcut obiectul acestor controale naționale în 2012⁷⁵ a fost foarte scăzut (mai puțin de 3 %).

- 73 Acest lucru se datorează, de exemplu, diferitelor metode de evaluare sau unei diferențe importante în ceea ce privește numărul de stații de monitorizare.
- 74 Aplicabilă în Republica Cehă, Ungaria și Slovacia începând cu 2009 și în România din anul 2012. Pentru perioada de programare 2014-2020, numărul cerinței s-a modificat, devenind cerința legală în materie de gestionare 1.
- 75 Pentru România, datele se referă la perioada 2008-2011.

119

În Republica Cehă și în Slovacia, „controalele naționale” și controalele aferente cerinței legale în materie de gestionare 4 sunt efectuate de către aceeași autoritate, iar în celelalte două state membre, ele sunt realizate de autorități diferite. În ceea ce privește cerințele acoperite efectiv de „controalele naționale”, situația variază de la un stat membru la altul:

- aproape toate cerințele din programele de acțiune sunt acoperite de controalele naționale în Ungaria⁷⁶ și în Slovacia;
- în Republica Cehă, respectarea unora dintre cerințele programului de acțiune este verificată în cadrul „controalelor naționale”, iar altele în cadrul controalelor aferente cerinței legale în materie de gestionare 4. Dat fiind că eșantionul este identic pentru ambele controale, aproape toate cerințele sunt verificate în practică, dar sancțiunile aplicate sunt diferite (a se vedea punctele 120 și 144);
- în România, unele cerințe nu sunt incluse în instrucțiunile care trebuie urmate de inspecții pentru exploatațiile agricole având între 8 și 100 de unități vită mare (UVM)⁷⁷.

120

Curtea a constatat că atunci când „controalele naționale” detectează o nerespectare a cerințelor prevăzute, fie nu se aplică în mod neapărat sancțiuni, fie, în cazul în care se impun amenzi, sumele sunt reduse, limitându-se astfel efectul de descurajare:

- în România, pentru controalele care vizează exploatațiile ce au între 8 și 100 UVM, în general, nu se aplică sancțiuni, solicitându-se, în schimb, luarea unor măsuri de remediere;

- în Slovacia, nu există sancțiuni prevăzute de lege pentru o serie de probleme (cum ar fi nerespectarea cerințelor privind stocarea sau nerespectarea perioadei de interdicție pentru aplicarea de îngrășăminte pe sol);
- în Ungaria, cadrul juridic prevede aplicarea de sancțiuni pentru cazurile în care nu se furnizează date suficiente sau pentru cazurile de poluare cu nitrați. Valoarea maximă a amenzii în ambele cazuri este, cu toate acestea, relativ scăzută. În plus, sancțiunea în cazul poluării cu nitrați este dificil de aplicat, întrucât este necesar: (i) să se dovedească faptul că poluarea a fost cauzată de nerespectarea normelor de aplicare a îngrășămintelor; și (ii) să se procedeze la o evaluare a gradului de poluare;
- în Republica Cehă, se aplică sancțiuni în cazul nerespectării normelor privind îngrășămintele și condițiile de stocare, însă valoarea medie a amenzii impuse în funcție de tipul de încălcare în perioada 2010-2013 era relativ scăzută.

121

Per ansamblu, Curtea a constatat că informațiile incluse în raportul de punere în aplicare din 2012, transmis Comisiei, referitor la controalele efectuate și la neconformitățile constatate erau vagi și, uneori, incomplete. Mai mult, s-a constatat că cifrele nu erau întotdeauna fiabile. Acest lucru va împiedica în mod semnificativ orice evaluare a situației globale de către Comisie.

76 În cazul Ungariei, este vorba de controalele efectuate pentru fermierii care nu cresc animale.

77 Exploatațiile agricole cu peste 100 UVM sunt verificate de către o altă autoritate. Potrivit informațiilor incluse în raportul de punere în aplicare prezentat Comisiei în 2012 cu privire la Directiva privind nitrații, controalele vizează, în principal, problema capacității de stocare. Curtea nu a primit nicio informație cu privire la eventualele controale efectuate pentru fermierii care nu au animale și nu există astfel de informații în raportul de punere în aplicare care a fost prezentat Comisiei în 2012.

122

În cadrul acestor controale, a fost constatată în mod frecvent nerespectarea cerinței privind capacitatea de stocare a gunoiului de grajd. Unul dintre motivele raportate a fost lipsa resurselor financiare pentru finanțarea construcției unor bazine de stocare adecvate.

Planurile de acțiune privind pesticidele sunt afectate de deficiențe

123

Statele membre au trebuit să adopte planuri de acțiune la nivel național vizând diminuarea riscurilor și a impactului utilizării pesticidelor, aceste planuri trebuind să cuprindă obiective cuantificate, niveluri-țintă, indicatori și calendare de punere în aplicare (a se vedea **tabelul 2**). Aceste planuri de acțiune trebuiau să fie adoptate și comunicate Comisiei până la 26 noiembrie 2012.

Planurile de acțiune nu conțin obiective cuantificate și nu prevăd termene-limită pentru punerea în aplicare a măsurilor

124

Curtea a constatat că planurile naționale de acțiune nu prevedeau:

- un calendar de punere în aplicare a măsurilor în Ungaria și în Slovacia;
- quantumul resurselor financiare care erau necesare pentru punerea în aplicare a măsurilor propuse în Ungaria, în Slovacia și în România;
- obiective globale cuantificate, precum rata de reducere a utilizării pesticidelor sau reducerea indicelui de frecvență a tratamentelor (intensitatea utilizării pesticidelor).

125

Ca un aspect pozitiv, trebuie remarcat faptul că planurile de acțiune ale Republicii Cehe, României și Slovaciei cuprind măsuri privind stabilirea unor zone-tampon (fâșii de protecție) de dimensiuni corespunzătoare, în care este interzisă utilizarea pesticidelor. În ceea ce privește România, a se vedea, de asemenea, punctul 135. Ungaria dispune de o măsură referitoare la fâșii de protecție în planul său de management al bazinului hidrografic din 2009.

126

Raportul Comisiei privind evaluarea planurilor de acțiune, deși avea ca termen luna decembrie 2014, nu fusese încă publicat până la jumătatea anului 2015. Comisia nu a inițiat nicio procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru insuficiențe legate de conținutul măsurilor care erau incluse în planurile de acțiune.

Gestionarea/combaterrea integrată a dăunătorilor va fi aplicată doar treptat

127

În conformitate cu Directiva privind pesticidele, statele membre trebuie să se asigure că, începând cu 1 ianuarie 2014, sunt aplicate principiile generale ale gestionării integrate a dăunătorilor⁷⁸. Obiectivul principal este garantarea faptului că utilizarea produselor de protecție a plantelor⁷⁹ este restrânsă la minimul necesar.

78 Gestionarea integrată a dăunătorilor înseamnă analizarea atentă a tuturor metodelor disponibile de protecție a plantelor și integrarea ulterioară a unui ansamblu de măsuri adecvate. Aceste măsuri sunt destinate să inhibe dezvoltarea populațiilor de organisme nocive și să păstreze utilizarea produselor fitosanitare și a altor forme de intervenție la niveluri care să se justifice din punct de vedere economic și ecologic și să reducă sau să minimizeze riscurile la care sunt expuse sănătatea umană și mediul. Gestionarea integrată a dăunătorilor pune accentul pe creșterea unor culturi sănătoase prin metode care afectează cât mai puțin agrosistemele și încurajează mecanismele naturale de control al dăunătorilor.

79 Termenul „pesticid” (precum și, printre altele, termenii „erbicid”, „fungicid” și „insecticid”) este adesea utilizat în paralel cu termenii „produs de protecție a plantelor” sau „produs fitosanitar”. Cu toate acestea, termenul „pesticid” este un termen generic, care acoperă și alte destinații decât plantele/culturile, de exemplu produsele biocide.

128

Pentru a se asigura o aplicare corectă a principiilor în materie de gestionare integrată a dăunătorilor, trebuie să fie disponibile orientări în materie. La data elaborării prezentului raport, statele membre erau în curs de a redacta orientări specifice pentru diversele culturi. Respectarea principiilor generale privind combaterea integrată a dăunătorilor trebuie să facă parte dintre cerințele de bază ale programelor de dezvoltare rurală pentru perioada 2014-2020, ceea ce înseamnă că vor putea fi finanțate numai costurile aferente acelor angajamente care vor merge mai departe de această cerință de bază.

129

Succesul punerii în aplicare a combaterii integrate a dăunătorilor va depinde de caracterul adecvat al orientărilor și al unor elemente precum resursele financiare care sunt disponibile pentru serviciile de consiliere agricolă, calitatea măsurilor de formare profesională pentru utilizatorii produselor de protecție a plantelor și ușurința cu care poate fi verificată respectarea cerințelor.

Mecanismul de asigurare a respectării Directivei privind pesticidele trebuie consolidat

130

Directiva impunea statelor membre să stabilească sancțiunile aplicabile în cazul încălcării dispozițiilor naționale adoptate în temeiul directivei în cauză. Potrivit constatărilor Curții, sancțiunile stabilite prin dispozițiile legale naționale nu acoperă toate tipurile de încălcare a legislației. De exemplu, prevederile legale naționale care intraseră în vigoare în Ungaria, în România și în Slovacia până la jumătatea anului 2015 nu definiseră încă sancțiunile aplicabile în caz de nerespectare a combaterii integrate a dăunătorilor. De asemenea, nu fuseseră prevăzute amenzi pentru

toate cazurile în care utilizarea produselor de protecție a plantelor nu era în conformitate cu condițiile specificate pe eticheta produsului.

131

Nu există nicio cerință specifică stabilită la nivelul UE în ceea ce privește gradul de acoperire al controalelor⁸⁰. În niciunul dintre cele patru state membre nu existau prevederi legale naționale care să indice un procent minim din populația statistică la nivelul cărora să se desfășoare controale. Cu toate acestea, un număr mic de aspecte legate de utilizarea produselor de protecție a plantelor fac parte din ecocondiționalitate:

- controalele privind respectarea cerinței legale în materie de gestionare⁸¹ vizează, în principal, să verifice că sunt utilizate numai produse autorizate și că modul în care sunt acestea utilizate este în conformitate cu condițiile specificate pe eticheta produsului. Respectarea acestei cerințe a început să fie verificată din 2011 în trei dintre statele membre auditate și din 2014 în România;
- utilizarea durabilă a pesticidelor, în special sub forma respectării principiilor combaterii integrate a dăunătorilor, urma, conform planurilor inițiale, să fie inclusă în sistemul de ecocondiționalitate începând cu anul 2014. Cu toate acestea, conform Regulamentului (UE) nr. 1306/2013⁸², calendarul conform căruia se va realiza această includere este, în prezent, incert, întrucât acesta depinde de progresele înregistrate de statele membre în punerea în aplicare a Directivei privind pesticidele.

80 Cu excepția inspecțiilor care trebuie efectuate în conformitate cu articolul 8 din Directiva 2009/128/CE, articol care prevede ca toate echipamentele de aplicare a pesticidelor să fie inspectate până la 26 noiembrie 2016.

81 Pentru perioada de programare 2014-2020, numărul cerinței s-a modificat, devenind cerința legală în materie de gestionare 10.

82 Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 549).

132

Dat fiind numărul limitat de aspecte acoperite de ecocondiționalitate, toate celelalte aspecte (cum ar fi interzicerea pulverizării aeriene, caracterul adecvat al echipamentului utilizat pentru aplicare, gestionarea integrată a dăunătorilor) trebuie să facă obiectul unor „controale naționale”. Planurile de acțiune ale tuturor statelor membre, cu excepția Slovaciei, subliniau, în egală măsură, necesitatea de a fi consolidate controalele în domeniul produselor de protecție a plantelor.

Mecanismul de ecocondiționalitate se bucură de un anumit impact, dar nu este valorificat la maximum

133

Ecocondiționalitatea, mecanism prin care plățile directe din cadrul politicii agricole comune sunt condiționate de respectarea unei serii de cerințe, a fost introdusă în 2005 (a se vedea punctul 15). Măsura în care un astfel de mecanism va face posibilă atingerea obiectivelor de mediu, în speță, îmbunătățirea calității apei, depinde, în principal, de cât de exigente sunt cerințele impuse de statele membre și de eficacitatea mecanismului instituit pentru impunerea respectării acestora.

134

Responsabilitatea pentru punerea în aplicare a ecocondiționalității revine statelor membre. În cazul cerințelor legale în materie de gestionare⁸³, aceasta presupune introducerea elementelor relevante din legislația aplicabilă în sfera sistemului privind ecocondiționalitatea. În cazul bunelor practici agricole și de mediu, aceasta presupune transpunerea normelor relevante în legislația națională sau regională, precum și definirea obligațiilor pe care trebuie să le respecte, în practică, fermierii. De asemenea, statele membre aveau obligația de a stabili cerințe minime pentru utilizarea îngrășămintelor⁸⁴ și a produselor fitosanitare⁸⁵, care să fie aplicabile pentru anumite măsuri din cadrul programelor de dezvoltare rurală (cum ar fi măsura de agromediu).

Cerințele care trebuie respectate de către fermieri ar putea să fie mai stricte în vederea asigurării unei mai bune calități a apei

135

Două dintre standardele referitoare la bunele practici agricole și de mediu (GAEC) prezintă o importanță deosebită pentru îmbunătățirea calității apei: (i) standardul privind crearea de fâșii de protecție de-a lungul cursurilor de apă; și (ii) standardul cu privire la eroziunea solului. Cu toate acestea, niciunul dintre cele patru state membre nu a stabilit fâșii de protecție de dimensiunea recomandată de un studiu comandat de Comisie (a se vedea punctul 106 și **caseta 2**). Pe lângă impunerea respectării cerințelor din Directiva privind nitrații, România a interzis, în plus, utilizarea pesticidelor pe aceste fâșii de protecție. Cerințele ce decurg din aplicarea standardului privind eroziunea solului impuse de statele membre ar fi putut fi mai stricte, după cum se poate observa din exemplele prezentate în **caseta 3**.

83 Auditul a vizat următoarele cerințe legale în materie de gestionare cu implicații pentru calitatea apei: cerința 3 cu privire la aplicarea pe sol a nămolurilor de epurare în scop agricol, cerința 4 cu privire la punerea în aplicare a Directivei privind nitrații și cerința 9 cu privire la introducerea pe piață a produselor fitosanitare.

84 Cerințele minime pentru îngrășăminte trebuie să includă, printre altele, codurile de bune practici agricole introduse de Directiva privind nitrații (a se vedea punctul 102) pentru exploatațiile situate în afara zonelor vulnerabile la nitrați și cerințele privind poluarea cu fosfor.

85 Cerințele minime privind produsele fitosanitare trebuie să includă, printre altele, obligația de a deține o autorizație de utilizare a produselor și obligația de a urma cursuri de formare, obligația de a asigura o depozitare sigură, controlul echipamentelor destinate aplicării îngrășămintelor și al normelor privind utilizarea pesticidelor în apropierea corpurilor de apă și a altor situri sensibile, astfel cum sunt stabilite de legislația națională.

Exemple de cerințe legate de eroziune care ar putea deveni mai stricte în toate cele patru state membre

Tipul de cultură⁸⁶ cultivată constituie unul dintre factorii care influențează gradul de eroziune. În România și în Slovacia, nu sunt interzise anumite culturi pe terenurile vulnerabile la eroziune.

În Republica Cehă și în Ungaria, anumite culturi sunt interzise pe anumite parcele de teren. Suprafața de teren care face obiectul regulilor respective este însă mai mică decât suprafața de teren care este de fapt predispusă eroziunii.

86 De exemplu, culturile pe rânduri precum porumbul, floarea-soarelui și sfecla de zahăr sunt cunoscute ca fiind culturi ce duc la eroziunea solului.

136

În ceea ce privește cerințele minime pentru plățile din cadrul dezvoltării rurale pentru perioada de programare 2007-2013 (a se vedea punctul 134):

- niciunul dintre cele patru state membre nu a definit cerințe pentru poluarea cauzată de fosforul provenit din îngrășăminte, deși reglementările în materie ale UE o impuneau;
- Ungaria nu a definit cerințe minime utile privind îngrășămintele pentru fermierii care nu își desfășoară activitatea în zonele vulnerabile, iar cele definite pentru fermierii din zonele vulnerabile erau incomplete;
- în cazul normelor privind utilizarea pesticidelor în apropierea corpurilor de apă, cele patru state membre au reglementat, în principal, ariile de protecție specială, de exemplu ariile desemnate pentru captarea apei destinate consumului uman. A se vedea, de asemenea, punctul 135 referitor la fâșiile de protecție.

137

În contextul aprobării programelor de dezvoltare rurală pentru perioada

de programare 2014-2020, Comisia a evaluat următoarele condiționalități *ex ante*: (i) definirea unor standarde privind bunele condiții agricole și de mediu; și (ii) îndeplinirea cerințelor minime în materie de îngrășăminte și de produse de protecție a plantelor aplicabile anumitor măsuri din cadrul programelor de dezvoltare rurală. În pofida deficiențelor menționate anterior (a se vedea punctele 135 și 136), Comisia nu a pus sub semnul întrebării caracterul adecvat al cerințelor din punctul de vedere al eficacității acestora în a duce la îndeplinirea obiectivelor UE stabilite în politica privind apa⁸⁷.

Mecanismul de asigurare a respectării ecocondiționalității nu este suficient de disuasiv

138

Fermierii care nu beneficiază de plăți de ajutor în cadrul politicii agricole comune și/sau al programelor de dezvoltare rurală nu fac obiectul controalelor în materie de ecocondiționalitate. De altfel, fermele cu o suprafață mai mică de un hectar nu sunt eligibile pentru plăți directe în cadrul politicii agricole comune. Cu excepția României⁸⁸, fermele cu o suprafață mai mică de un hectar reprezintă o proporție neglijabilă din totalul terenurilor agricole.

87 O observație similară a fost deja formulată de Curte în Raportul său special nr. 4/2014, la punctul 46.

88 Conform datelor publicate de Institutul Național de Statistică, 54 % din totalul exploatațiilor agricole au în exploatare o suprafață de teren mai mică de un hectar, formând aproape 10 % din suprafața agricolă totală.

139

Concluzia Curții în ceea ce privește dimensiunea eșantioanelor este că cerința UE⁸⁹ de acoperire a unei proporții de 1 % din fermierii ce au obligația de a aplica standardele de ecocondiționalitate a fost respectată și chiar ușor depășită de către toate cele patru state membre în perioada 2011-2013. O rată de 1 % înseamnă că, în medie, există probabilitatea ca un fermier să fie verificat o dată la 100 de ani.

140

În egală măsură, toate cele patru state membre vizitate au respectat cerința UE privind împărțirea în funcție de metoda de selectare a eșantionului (un eșantion selectat pe baza unei analize a riscurilor⁹⁰ și un eșantion selectat în mod aleatoriu). Cu toate acestea, analiza riscurilor își pierde parțial din semnificație deoarece eșantionul controlat efectiv nu este constituit în mod obligatoriu numai din fermierii considerați ca având riscul cel mai ridicat în clasament. Motivul este acela că selecția finală ține, de asemenea, cont de resursele umane care sunt disponibile la nivelul autorității naționale/regionale care efectuează verificările.

141

În ceea ce privește conținutul controalelor, Curtea a constatat că:

- în ceea ce privește cerința legală în materie de gestionare 4 cu privire la punerea în aplicare a Directivei privind nitrării, controalele instituite în Ungaria, în România și în Slovacia acoperă majoritatea cerințelor definite în programele de acțiune împotriva poluării cu nitrați. În Republica Cehă, unele cerințe din cadrul programului de acțiune împotriva poluării cu nitrați sunt acoperite de controalele în materie de ecocondiționalitate, în timp ce altele fac obiectul unor „controale naționale” (a se vedea punctul 119);
- în ceea ce privește cerințele minime aplicabile pentru anumite măsuri din cadrul programelor de dezvoltare rurală, sfera controalelor de acest tip efectuate în Ungaria era insuficientă (a se vedea punctul 136). În Republica Cehă și în România, cerința privind capacitatea de stocare a gunoiului de grajd nu făcea obiectul controalelor. În România, nu fuseseră definite toate aspectele cerințelor minime în materie de utilizare a produselor de protecție a plantelor, astfel încât controalele s-au limitat să verifice dacă au fost utilizate doar produse autorizate.

142

O limitare inherentă a sistemului controalelor în materie de ecocondiționalitate constă în aceea că anumite cerințe sunt, prin natura lor, foarte dificil de verificat. De exemplu, anumite cerințe pot fi controlate doar în cursul unei anumite perioade din an sau în lipsa anumitor condiții meteorologice (de exemplu, vânt puternic, îngheț), momente care pot să nu coincidă neapărat cu data la care se efectuează vizita la fața locului. În cazul celor patru state membre vizitate, s-a constatat o concentrare puternică a controalelor în a doua jumătate a anului. În timpul lunilor de iarnă sau în principala perioadă de vegetație, nu se efectuau deloc controale (Ungaria și România) sau se efectua doar o proporție foarte mică din acestea. În afară de faptul că aceasta contravine anumitor cerințe reglementare, una dintre consecințe este că o serie de cerințe cu implicații pentru apă nu pot face obiectul unui control vizual pe teren.

89 Regulamentul (CE) nr. 1122/2009 al Comisiei din 30 noiembrie 2009 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului în ceea ce privește ecocondiționalitatea, modularea și sistemul integrat de administrare și control în cadrul schemelor de ajutor direct pentru agricultori prevăzute de regulamentul respectiv, precum și de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește ecocondiționalitatea în cadrul schemei de ajutoare prevăzute pentru sectorul vitivinicol (JO L 316, 2.12.2009, p. 65).

90 În toate cele patru state membre, factorii de risc utilizați pentru selectarea eșantionului s-au schimbat de-a lungul anilor, lucru care reflectă o anumită dificultate în stabilirea factorilor corespunzători.

143

Eficacitatea controalelor este afectată, printre altele, de faptul că un număr important de probe sunt sub formă de declarații întocmite chiar de către fermieri, în special sub formă de registru al lucrărilor de fertilizare (care cuprinde date privind perioada în care au loc lucrările de fertilizare și cantitățile aplicate). Cu cât acest registru este actualizat mai frecvent, cu atât informațiile vor fi mai precise. Registrul trebuie să fie actualizat în mod continuu (Ungaria, România și Slovacia) ori la sfârșitul fiecărei luni (Republica Cehă).

144

În fine, în cazul unui număr mare de cerințe, costurile care ar trebui să fie suportate de fermier pentru respectarea lor (de exemplu, din punctul de vedere al pierderilor de productivitate și de venituri) sunt mai ridicate decât amenda care poate fi aplicată; altfel spus, reducerea maximă a cuantumului ajutorului nu poate fi mai mare de 5 %⁹¹, astfel încât aceste reduceri nu au niciun efect disuasiv real⁹².

Potențialul măsurilor de dezvoltare rurală de a remedia problemele legate de calitatea apei nu este valorificat la maximum

145

Măsurile care vin în completarea legislației existente (de exemplu, Directiva privind nitrații) și care sunt enunțate în planurile de management al bazinelor hidrografice erau legate, în principal, de programele de dezvoltare rurală⁹³.

146

Aceste programe conțin seturi de măsuri la care se pot angaja în mod voluntar populațiile-țintă (de exemplu, fermierii). Beneficiarii măsurilor din cadrul programelor de dezvoltare rurală se angajează să respecte condițiile specifice stabilite de statul membru în cauză.

Mai puțin de 30 % din suprafața agricolă totală face obiectul unor scheme de agromediu susceptibile să ducă la o îmbunătățire a calității apei

147

Curtea a constatat că presiunea exercitată asupra apei de poluarea provenită din agricultură era descrisă în termeni foarte generali în programele de dezvoltare rurală elaborate de cele patru state membre pentru perioada 2007-2013 și că modul în care era descrisă această presiune nu coincidea neapărat⁹⁴ cu informațiile cuprinse în planurile de management al bazinelor hidrografice⁹⁵.

148

În Regulamentul (CE) nr. 1974/2006 al Comisiei⁹⁶ erau enumerate măsurile care puteau face parte dintr-un program de dezvoltare rurală. Cele mai importante măsuri, utilizate în cele patru state membre, cu un impact direct și pozitiv asupra calității apei sunt următoarele:

- măsura 121, „Modernizarea exploatațiilor agricole”: cele patru state membre⁹⁷ au utilizat această măsură pentru a finanța bazine de stocare a gunoierului de grajd. Rapoartele anuale de implementare în care se descriu progresele înregistrate în punerea în aplicare a măsurilor nu oferă informații cu privire la numărul de instalații de stocare sau la costurile de investiție care au fost cofinanțate;

91 Ca normă generală, regulamentul Comisiei stabilește valoarea reducerii la 3 % din suma acordată. Statele membre pot decide să nu impună nicio reducere sau fie să reducă nivelul acesteia la 1 %, fie să îl mărească la un maximum de 5 %. Se aplică rate mai mari de reducere în cazurile repetate de nerespectare și în cazurile de nerespectare pe care statele membre le consideră a fi intenționate.

92 A se vedea punctul 69 din Raportul special nr. 8/2008.

93 Există un program de dezvoltare rurală pentru fiecare dintre cele patru state membre vizitate.

94 O observație similară a fost deja formulată de Curte în Raportul său special nr. 4/2014, la punctul 52.

95 În vreme ce evaluările de mediu pentru programele de dezvoltare rurală au fost redactate în 2006, analizele de mediu realizate în contextul planurilor de management al bazinelor hidrografice trebuiau să fie finalizate cel târziu până la 22 decembrie 2004 (articolul 5 din Directiva-cadru privind apa).

96 Regulamentul (CE) nr. 1974/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltarea rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO L 368, 23.12.2006, p. 15).

97 În România, bazinele de stocare sunt, în general, puse la dispoziție de autoritățile locale. Aceste autorități nu erau eligibile pentru a primi finanțări nerambursabile în cadrul programului de dezvoltare rurală.

- măsura 214, „Plăți de agromediu” (a se vedea punctul 13): importanța acestei măsuri din punctul de vedere al resurselor financiare care i-au fost alocate în cadrul perioadei de programare 2007-2013⁹⁸ variază de la un stat membru la altul (a se vedea **tabelul 8**);
- măsura 221, „Prima împădurire” a terenurilor agricole⁹⁹: judecând după nivelul scăzut al resurselor financiare alocate acestei măsuri, ea nu a fost o prioritate în niciunul dintre cele patru state membre.

149

Republica Cehă și Ungaria au indicat¹⁰⁰, de asemenea, măsura 211, „Plăți destinate fermierilor din zonele montane care urmăresc să compenseze handicapurile naturale”, și/sau măsura 212, „Plăți destinate fermierilor din zonele care prezintă handicapuri, altele decât zonele montane”, printre măsurile care contribuie la calitatea apei. Celelalte două state membre, deși au alocat și ele fonduri în cadrul acestor măsuri, nu au menționat nicio suprafață. Curtea consideră că aceste ultime două măsuri au doar un impact indirect, deoarece principalul lor obiectiv este acela de a asigura continuitatea utilizării terenurilor agricole. Întreținerea terenurilor nu îmbunătățește situația din punctul de vedere al mediului, dar neîntreținerea lor ar înrăutăți-o¹⁰¹. În Republica Cehă, fermierii primesc finanțări nerambursabile doar pentru menținerea pajiștilor. Pajiștile sunt mai benefice¹⁰² pentru calitatea apei decât terenurile cultivate cu culturi. Cu toate acestea, în toate cazurile, plățile sunt efectuate cu scopul de a menține/de a conserva peisajul existent.

98 În perioada de programare 2014-2020, cele patru state membre alocă măsurii echivalente mai puține fonduri decât în perioada precedentă. Acesta este cazul, în special, al Slovaciei (cu 63 % mai puține fonduri) și al Ungariei (cu 43 % mai puține fonduri).

99 Potrivit studiului intitulat „Water quality improvements from afforestation in an agricultural catchment in Denmark illustrated by the INCA model”, realizat de A. Bastrup-Birk și P. Gundersen și publicat în *Hydrology and Earth System Sciences*, 8(4), p. 764-777, schimbarea destinației unui teren, de la agricultură intensivă la pădure, reduce în mod substanțial scurgerile de nitrați în apele subterane și în cele de suprafață, în principal datorită faptului că nu mai există aport de azot din îngrășăminte și din gunoi de grajd.

100 În raportările comunicate Comisiei cu privire la indicatorul prestabilit „R6 – suprafață care face obiectul unor scheme reușite de gestionare a terenurilor ce contribuie la calitatea apei”: Republica Cehă – 844 717 ha (respectiv, 20 % din suprafața agricolă totală) și Ungaria – 59 959 ha (respectiv, 1 % din suprafața agricolă totală).

101 Slovacia a raportat, de asemenea, 348 860 ha în cadrul măsurii 226, „Reconstituirea potențialului forestier și adoptarea unor măsuri de prevenire”. Întrucât obiectivul principal este de a reconstitui pădurile afectate de dezastre naturale și de incendii, impactul asupra calității apei nu are un caracter direct, deoarece măsura nu contribuie la mărirea suprafeței de teren împădurit.

102 Pajiștile pot reduce eroziunea solului. În plus, calitatea solului este, în general, mai bună decât în cazul terenurilor cultivate și permite o mai bună infiltrație a apei de ploaie (și/sau în cantitate mai mare), contribuind astfel la reducerea scurgerilor pe suprafața solului (scurgeri care includ nutrienți prezenți în sau pe sol).

Tabelul 8

Resursele financiare alocate măsurii 214, „Plăți de agromediu”, situația la 31.12.2014 (în milioane de euro)

Stat membru	Buget (și ca proporție din totalul fondurilor publice disponibile în cadrul programului de dezvoltare rurală)		Execuția bugetului (și ca proporție din bugetul alocat măsurii)	
Republica Cehă	1 101,2	(30 %)	1 085,7	(99 %)
Ungaria	1 137,3	(22 %)	1 169,6	(103 %)
România	1 270,6	(14 %)	1 340,9	(106 %)
Slovacia	390,2	(15 %)	357,3	(92 %)

Sursa: Rapoartele de implementare pe 2014 a programelor de dezvoltare rurală.

150

Statele membre au inclus o varietate de pachete diferite în cadrul măsurii 214, „Plăți de agromediu”. Diversele pachete presupun obligații diferite și pot prevedea limitarea sau interzicerea utilizării îngrășămintelor sau a produselor de protecție a plantelor și/sau norme referitoare la rotația culturilor¹⁰³. Obligațiile pe care fermierul acceptă să și le asume trebuie să meargă dincolo de prevederile stabilite în legislația relevantă existentă, inclusiv dincolo de cerințele legale în materie de gestionare și de bunele condiții agricole și de mediu (cu titlu de exemplu, cerințele privind utilizarea îngrășămintelor trebuie să fie mai stricte decât cele prevăzute în cadrul programelor de acțiune prevăzute de Directiva privind nitrații).

151

Nu toate pachetele pe care fermierii se pot angaja în mod voluntar să le respecte se bucură de același succes în rândul acestora. **Tabelul 9** prezintă, pentru fiecare dintre statele membre, pachetele care s-au bucurat de cel mai mult succes, și anume, pachetele în cazul cărora suprafața totală (în ha) pentru care s-a acordat sprijin în cursul perioadei de programare 2007-2013 reprezenta, la sfârșitul anului 2014, mai mult de 10 % din suprafața agricolă totală a statului membru respectiv. Tabelul indică, de asemenea, obligațiile care trebuiau respectate de fermieri în ceea ce privește utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor și în ceea ce privește normele referitoare la rotația culturilor.

103 Rotația culturilor poate reduce sau preveni eroziunea solului.

Tabelul 9

Ponderea din suprafața agricolă totală aferentă pachetelor de agromediu care s-au bucurat de cel mai mult succes și obligațiile care trebuiau respectate în cadrul acestora, situația de la 31.12.2014

Stat membru	Pachet (și suprafața pentru care s-a acordat sprijin – în ha ¹ și ca procent din suprafața agricolă totală)	Obligațiile care trebuiau respectate (lista nu este exhaustivă)	
Republica Cehă	Întreținerea pajiștilor	(16,5 %)	Pentru cele două subpachete principale: limitarea aportului de azot, în cazul uneia dintre ele, și eliminarea îngrășămintelor minerale, în cazul celeilalte.
	Agricultură ecologică	(10,7 %)	Utilizarea doar a îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor autorizate. Din 2009, aplicarea Regulamentului (CE) nr. 834/2007 al Consiliului ² .
Ungaria	Sistem integrat de producție de culturi arabile	(11 %)	Este obligatoriu să existe un plan de gestionare a nutrienților ³ . Se aplică normele referitoare la rotația culturilor. Utilizarea doar a unor produse ecologice prestabilite de protecție a plantelor.
România	Menținerea pajiștilor „cu înaltă valoare naturală” și practici agricole tradiționale	(22,2 %)	Folosirea pesticidelor este interzisă. Interzicerea utilizării îngrășămintelor minerale și limitarea aportului de azot în cazul îngrășămintelor organice.
Slovacia	Agricultură în condiții de protecție a mediului – pachetul de bază	(18,4 %)	Utilizarea doar a unor produse de protecție a plantelor prestabilite. În funcție de subpachetul în cauză, interzicerea îngrășămintelor minerale sau limitarea aportului de azot.

- Suprafața luată în considerare este suprafața totală care face obiectul unor angajamente de agromediu. Aceeași suprafață poate fi contabilizată de mai multe ori, dacă pe același teren sunt aplicabile mai multe obligații. Nu sunt disponibile cifre pentru pachete care să excludă dubla contabilizare.
- Regulamentul (CE) nr. 834/2007 al Consiliului din 28 iunie 2007 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, precum și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 2092/91 (JO L 189, 20.7.2007, p. 1), care a intrat în vigoare la 1.1.2009.
- Obiectivul principal al unui plan de gestionare a nutrienților este de a stabili cantitatea de îngrășămintă necesară în anumite momente precise, în funcție de caracteristicile solului, de nevoile culturilor, de climă etc., astfel încât să se asigure o utilizare optimă a îngrășămintelor și să se evite astfel supra-fertilizarea.

Sursa: Rapoartele de implementare pe 2014 a programelor de dezvoltare rurală.

152

Pe baza informațiilor disponibile, Curtea estimează că, în cele patru state membre, în cursul perioadei de programare 2007-2013, o pondere ce variază între 15 și 30 % din suprafața agricolă totală făcea obiectul unor diferite angajamente de agromediu care erau benefice pentru calitatea apei. Trebuie remarcat totuși că, în Republica Cehă, în Ungaria și în România, unele dintre cele mai importante pachete implicau pajiști (a se vedea **tabelul 9**). Astfel de pachete se referă în principal la pajiștile existente și, deși întreținerea lor nu îmbunătățește situația din punctul de vedere al mediului, neîntreținerea stării actuale a acestora ar înrăutăți situația pentru mediu.

153

În conformitate cu dispozițiile articolului 39 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005¹⁰⁴, fermierii au obligația de a respecta angajamentele asumate în cadrul unui pachet de agromediu pentru o perioadă cuprinsă între cinci și șapte ani. Decizia fermierilor de a continua, după perioada de cinci până la șapte ani, cu angajamente similare va depinde de o serie de factori, cum ar fi disponibilitatea unui sprijin financiar sub formă de finanțare nerambursabilă și considerentele de rentabilitate.

154

Analiza pe care a realizat-o Curtea cu privire la diversele obligații care trebuie respectate relevă următoarele deficiențe:

- în ciuda importanței pe care o prezintă fâșiile de protecție pentru protecția apei, niciunul dintre pachetele de agromediu nu a impus o dimensiune mai mare pentru acestea decât cea pe care fermierii trebuie să o respecte în baza standardelor referitoare la bunele condiții agricole și de mediu (a se vedea punctul 135 și **caseta 2**);

- limitările impuse pentru aplicarea de îngrășăminte în ceea ce privește cantitatea de azot pe hectar în cazul pachetelor celor mai importante din România și din Slovacia [a se vedea **tabelul 9** (pachetul de bază în Slovacia)] sunt fie foarte apropiate de cantitatea de azot care este aplicată în medie în țară (România), fie superioare acestei medii (Slovacia), astfel încât se preconizează că beneficiile suplimentare care ar putea rezulta pentru calitatea apei în urma unor astfel de pachete vor fi restrânse;
- pachetele cele mai importante care contribuie la combaterea eroziunii sunt cele legate de pajiștile existente (a se vedea punctul 152).

Mecanismul de asigurare a respectării legislației prevăzută de programele de dezvoltare rurală nu are un efect disuasiv

155

Pachetele incluse în măsura de agromediu prevăd într-adevăr o serie de dispoziții care sunt benefice pentru calitatea apei, dar acestea vor fi eficace numai dacă sunt aplicate în mod corect. În conformitate cu Regulamentul nr. 65/2011 al Comisiei¹⁰⁵, statele membre au obligația de a efectua controale administrative cu privire la toate cererile de ajutor primite, precum și controale la fața locului care să acopere, în funcție de schema de ajutor, cel puțin 5 % din totalul beneficiarilor sau al cheltuielilor.

156

În raportul său anual de activitate pe 2014, Comisia (DG Agricultură și Dezvoltare Rurală) exprimă rezerve cu privire la asigurarea¹⁰⁶ pe care o furnizează sistemele de control pentru cheltuielile din domeniul dezvoltării rurale în România și în Ungaria.

104 Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO L 277, 21.10.2005, p. 1).

105 Articolele 11, 12 și 25 din Regulamentul (UE) nr. 65/2011 al Comisiei din 27 ianuarie 2011 de stabilire a normelor de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului în ceea ce privește punerea în aplicare a procedurilor de control și a ecocondiționalității în cazul măsurilor de sprijin pentru dezvoltare rurală (JO L 25, 28.1.2011, p. 8).

106 Asigurarea că sistemele de control instituite oferă garanțiile necesare cu privire la legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente.

157

Curtea consideră că sistemul de control al UE pentru ajutoarele de agro-mediu nu este suficient de eficace¹⁰⁷. Printre principalele cauze se numără: (i) lipsa unui stimulent puternic pentru respectarea angajamentelor asumate, întrucât eforturile întreprinse nu sunt recompensate prin efecte pozitive care să se facă simțite imediat în cadrul exploatației; (ii) rata scăzută a controalelor la fața locului¹⁰⁸; și (iii) faptul că sistemul de sancțiuni și de reducere a cuantumului ajutorului nu are un efect disuasiv puternic¹⁰⁹.

Principiul „poluatorul plătește” se aplică numai într-o măsură limitată la poluarea difuză generată de agricultură

Principiul „poluatorul plătește” este dificil de aplicat

158

În conformitate cu Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător¹¹⁰, prevenirea și repararea daunelor aduse mediului trebuie să se pună în aplicare în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”: un operator a căruia activitate a cauzat daune mediului trebuie să răspundă financiar. Directiva admite, în egală măsură, că răspunderea nu constituie un instrument adecvat pentru poluarea cu caracter extins și difuz, în cazul căreia este imposibil să se stabilească o legătură între efectele negative asupra mediului și acțiunile sau lipsa acțiunilor anumitor actori individuali.

159

Aplicarea principiului „poluatorul plătește” în domeniul poluării difuze generate de agricultură ridică o serie de probleme de ordin metodologic: pe de o parte, este dificilă identificarea poluatorului și, pe de altă parte, este dificil să se stabilească o relație causală între o anumită practică a fermierului și nivelul de poluare sau daunele provocate.

160

O modalitate de punere în aplicare a principiului „poluatorul plătește” în contextul agriculturii este considerată a fi aplicarea unor restricții fermierilor (cum ar fi cerințele impuse de programele de acțiune împotriva poluării cu nitrați) fără acordarea unei compensații financiare. În schimb, în cazul în care fermierii sunt remunerați pentru faptul că se angajează în mod voluntar în activități cu efecte pentru mediu, cum ar fi cazul măsurii 214, „Plăți de agro-mediu”, se poate vorbi mai curând de un principiu de recompensare a participantului la astfel de activități decât de principiul „poluatorul plătește”.

161

O modalitate de a acoperi costurile de mediu aferente poluării (costurile pe care le implică daunele aduse mediului) constă în aplicarea unui sistem adecvat de sancțiuni în cazul nerespectării restricțiilor impuse fermierilor. Curtea a identificat o serie de deficiențe în această privință (a se vedea punctele 120, 130, 144 și 157). Ecocondiționalitatea poate constitui o soluție utilă, dar numai parțială, pentru aplicarea principiului „poluatorul plătește”, întrucât sancțiunile aplicate în baza ecocondiționalității nu sunt calculate în funcție de costul prejudiciului cauzat și, astfel, pot acoperi doar o parte din acest cost. În multe cazuri, ele nu sunt proporționale cu gravitatea încălcării de către fermier a obligațiilor în materie de ecocondiționalitate.

107 A se vedea punctele 59, 62, 64 și 65 din Raportul special nr. 23/2014: „Erori la nivelul cheltuielilor pentru dezvoltare rurală: care sunt cauzele și cum sunt ele remediate?” (<http://eca.europa.eu>).

108 Rata de 5 % (a se vedea punctul 155) înseamnă că, în medie, probabilitatea ca un fermier să fie verificat este o dată la 20 de ani.

109 În cazuri extreme, în care fermierii nu au respectat niciuna dintre obligații și se recuperează, așadar, cuantumul total al ajutorului plătit, fermierii s-ar găsi în aceeași situație în care s-ar fi găsit dacă nu și-ar fi asumat niciun angajament.

110 Considerentul 2 din Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului (JO L 143, 30.4.2004, p. 56), modificată prin Directiva 2006/21/CE (JO L 102, 11.4.2006, p. 15) și Directiva 2009/31/CE (JO L 140, 5.6.2009, p. 114).

162

O altă modalitate de aplicare a principiului „poluatorul plătește” și de recuperare a costurilor constă în utilizarea unor instrumente economice (cum ar fi taxe de mediu pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor). Atât Slovacia, cât și Republica Cehă au intenția de a analiza posibilitatea utilizării unor astfel de instrumente economice în acest scop, în vreme ce Ungaria și România nu au făcut nicio mențiune, în planurile lor de management al bazinelor hidrografice, cu privire la o eventuală recurgere la instrumente economice.

Comisia nu solicită statelor membre să asigure recuperarea costurilor cauzate de poluarea difuză

163

Directiva-cadru privind apa (articolul 9) prevede o contribuție adecvată a diferitelor tipuri de destinații finale ale apei¹¹¹ la recuperarea costurilor¹¹² serviciilor de apă. Respectarea dispozițiilor articolului 9 din această directivă este unul dintre criteriile de evaluare a îndeplinirii unei condiționalități *ex ante* specifice stabilite pentru perioada de programare 2014-2020.

164

Comisia a evaluat respectarea dispozițiilor articolului 9 în contextul aprobării acordurilor de parteneriat și, în cazul special al agriculturii, în contextul aprobării programelor de dezvoltare rurală pentru perioada 2014-2020. Comisia a specificat, în cazul tuturor celor patru state membre, că costurile cauzate de poluarea difuză generată de sectorul agricol ar trebui calculate și luate în considerare în analiza economică a costurilor și a recuperării acestora, însă nu solicită niciun plan de acțiune din partea statelor membre care nu își recuperează sau își recuperează doar parțial costurile generate de poluarea difuză.

165

Într-o comunicare din 2015¹¹³, Comisia a precizat că măsurile incluse în planurile de management al bazinelor hidrografice pentru a asigura recuperarea costurilor legate de mediu și de resurse sunt limitate. Aceasta nu a oferit încă orientări cu privire la posibilele metode de recuperare a costurilor sau privind cele mai bune practici în acest domeniu.

111 Sunt incluse toate activitățile care exercită un impact semnificativ asupra stării corpurilor de apă.

112 Costurile serviciilor legate de apă includ costurile de mediu și costurile din punctul de vedere al resurselor. Costurile de mediu sunt costurile daunelor pe care diversele utilizări ale apei le occasionază pentru mediu și ecosisteme, precum și pentru utilizatorii mediului (de exemplu, reducerea calității ecologice a ecosistemelor acvatice sau salinizarea și degradarea solurilor productive). Costurile din punctul de vedere al resurselor reprezintă costurile pe care le implică pierderea unor oportunități pentru alți utilizatori care suferă ca urmare a epuizării resurselor dincolo de rata naturală de reînnoire sau de recuperare a acestora (de exemplu, ca urmare a captării în exces a apei subterane).

113 COM(2015) 120 final din 9 martie 2015: „Directiva-cadru privind apa și Directiva privind inundațiile: măsuri pentru atingerea unei «stări bune» a apelor din UE și de reducere a riscurilor de inundații”.

166

Cele patru state membre mai trebuie să depună eforturi până la obținerea unei bune calități a apelor de suprafață, acesta fiind obiectivul principal al Directivei-cadru privind apa. Ele vor trebui să își intensifice eforturile pentru a accelera progresele în materie de ameliorare a calității apei.

Utilizarea planurilor de management al bazinelor hidrografice ca instrument pentru asigurarea unei calități mai bune a apei

167

Introducerea planului de management al bazinului hidrografic ca instrument pentru gestionarea integrată a apei a constituit unul dintre punctele forte ale Directivei-cadru privind apa din 2000, dar, în practică, aceste planuri prezintă lacune din punctul de vedere al identificării presiunilor exercitate de poluare și din cel al definirii unor măsuri de remediere.

168

În urma comparării planurilor de management al bazinelor hidrografice din 2009 ale celor patru state membre cu proiectele de actualizări din 2015 ale acestor planuri, s-a constatat că starea ecologică și cea chimică a corpurilor de apă nu s-au ameliorat decât foarte puțin. Curtea remarcă însă faptul că progresele înregistrate în ceea ce privește unele elemente individuale ale stării apelor pot fi mascate din cauza aplicării regulii *one out, all out*¹¹⁴. Acest nivel scăzut de ameliorare nu este surprinzător, dat fiind numărul ridicat de corpurile de apă pentru care s-au acordat derogări de la obligația de a atinge o stare bună a apei până în 2015 (a se vedea punctele 26, 27, 45 și 46).

169

Deficiențele de la nivelul sistemelor de monitorizare din cele patru state membre explică lipsa datelor atât privind tipul poluării care se află la sursa neatingerii unei stări bune, cât și privind importanța relativă a diferitelor surse de poluare. Comparabilitatea datelor era afectată, în egală măsură, de diferențele importante care există între cele patru state membre în ceea ce privește numărul de poluanți fizico-chimici specifici care sunt analizați. Lipsa unor date exhaustive împiedică identificarea unor măsuri bine direcționate și eficiente sub aspectul costurilor (a se vedea punctele 28-32).

170

Statele membre nu s-au arătat suficient de ambițioase în ceea ce privește identificarea unor măsuri de remediere a situației și, în consecință, valoarea adăugată furnizată de planurile de management al bazinelor hidrografice este limitată sub acest aspect (a se vedea punctele 33-41), deoarece:

- aceste planuri se axează pe „măsuri de bază”, cu alte cuvinte, pe punerea în aplicare a legislației existente (directivele UE); și
- „alte măsuri de bază” și „măsurile suplimentare” nu acoperă toate aspectele legate de poluare, nu includ o evaluare a oportunității oferite de anumite instrumente sau sfera lor de aplicare nu este clară.

114 Starea finală a unui corp de apă este determinată de elementul care primește cel mai slab calificativ în urma procesului de evaluare.

Concluzii și recomandări

171

În plus, planurile de management al bazinelor hidrografice indică, în cel mai bun caz, doar parțial impactul preconizat al diferitelor măsuri. Informațiile privind cuantumul resurselor financiare necesare pentru punerea în aplicare a măsurilor, precum și privind eventuala disponibilitate a acestor resurse sunt incomplete. Nu s-a asigurat întotdeauna o coordonare între părțile care elaborau planurile de management al bazinelor hidrografice și cele care aveau responsabilitatea aprobării și a alocării fondurilor (a se vedea punctele 42-44).

172

Comisia, în cooperare cu statele membre, a elaborat orientări privind punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa. Mai mult, Comisia a prezentat, într-o serie de comunicări, recomandări specifice adresate diferitelor state membre în legătură cu planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009. Comisia nu a inițiat nicio procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, ca urmare a deficiențelor identificate în planurile din 2009, împotriva niciunuia dintre cele patru state membre. Acțiunile specificate în programele operaționale pentru perioada 2014-2020 ca urmare a neîndeplinirii condiționalităților *ex ante* relevante nu acopereau totalitatea deficiențelor constatate. Comisia se bazează, în schimb, pe bunăvoința și pe angajamentul statelor membre de a-și intensifica eforturile în urma cererilor formulate în acest sens și consemnate în procesele-verbale ale reuniunilor bilaterale. Propunerile din 2015 ale planurilor de management al bazinelor hidrografice încă prevăd un număr mare de derogări de la obligația de atingere a unei stări bune a apelor până la termenul-limită stabilit și multe dintre deficiențele constatate de Curte și de Comisie cu privire la identificarea unor măsuri adecvate sunt încă de actualitate (a se vedea punctele 47-50).

Recomandarea 1

Comisia ar trebui:

- (a) să ofere orientări pentru o raportare mai diferențiată cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește calitatea apei, care în prezent sunt mascate ca urmare a aplicării regulii *one out, all out*;
- (b) să promoveze comparabilitatea datelor, de exemplu prin reducerea discrepanțelor în ceea ce privește numărul de substanțe fizico-chimice care sunt analizate pentru determinarea stării ecologice;
- (c) să continue să urmărească progresele înregistrate de statele membre în direcția atingerii obiectivului stabilit de Directiva-cadru privind apa, și anume, atingerea unei bune calități a apei.

Statele membre ar trebui:

- (d) să asigure monitorizarea bunei calități a apei pentru a dispune de informații exacte cu privire la situația și la sursa poluării pentru fiecare corp de apă, pentru a face posibilă astfel o mai bună direcționare a măsurilor și optimizarea raportului costuri-eficacitate al măsurilor de remediere. În cazul agriculturii, de exemplu, aceasta ar putea presupune găsirea unei combinații eficiente între măsurile obligatorii și cele facultative;
- (e) să furnizeze, în planurile lor de management al bazinelor hidrografice: (i) justificări clare pentru acordarea unor derogări de la termenele prevăzute de Directiva-cadru privind apa; (ii) informații privind modul în care va fi finanțată punerea în aplicare a măsurilor; și (iii) informații privind impactul preconizat al măsurilor;
- (f) să asigure o coordonare între organismele responsabile de definirea măsurilor din planurile de

Concluzii și recomandări

management al bazinelor hidrografice și cele care au responsabilitatea aprobării proiectelor în vederea finanțării.

Punerea în aplicare a măsurilor vizând reducerea poluării cauzate de apele uzate urbane și industriale

173

Statele membre au înregistrat progrese în ceea ce privește reducerea poluării cu substanțe organice și cu nutrienți care provine de la apele uzate emise de stațiile de epurare a apelor uzate urbane. Totuși, instrumentele disponibile pentru reducerea poluării din apele uzate, cum ar fi mecanismul de asigurare a respectării cerințelor în materie și taxa de poluare a apei, nu au fost însă utilizate în mod optim.

Aglomerările

174

În ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale (a se vedea punctele 53-65), care este „măsura de bază” pentru poluarea provenită de la aglomerații, s-au înregistrat progrese în ceea ce privește colectarea apelor uzate (mai exact, prin creșterea numărului de gospodării racordate la un sistem de canalizare și la o stație de epurare) și epurarea corespunzătoare a apelor uzate. Totuși, toate cele patru state membre înregistrau întârzieri în ceea ce privește respectarea termenelor lor limită intermediare sau finale pentru punerea în aplicare a directivei (a se vedea, de asemenea, concluziile și recomandările formulate în Raportul special nr. 2/2015).

175

Planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 nu prezentau suficiente informații privind „alte măsuri de bază” și „măsurile suplimentare” necesare pentru corpurile de apă care nu reușesc să atingă o stare bună:

- în cazul apelor uzate care nu sunt încă racordate la o stație de epurare, nu se furniza nicio indicație cu privire la modul în care urma să fie abordată încărcarea cu poluanți provenită de la aceste ape (încărcarea provenită de la aglomerații cu o populație egală cu sau de peste 2 000 l.e. și colectată de sisteme individuale, precum și încărcarea provenită de la aglomerații cu mai puțin de 2 000 l.e.) (a se vedea punctele 58-60);
- nu sunt indicate stațiile de epurare a apelor uzate urbane pentru care sunt necesare limite de emisie mai stricte (cu excepția planului României) (a se vedea punctele 66-68);
- problema micropoluantilor nu a fost abordată. Nu există dispoziții legale la nivelul UE sau la nivel național în cele patru state membre care să prevadă limite de emisie pentru micropoluanti (a se vedea punctele 69 și 70).

176

În ceea ce privește mecanismul de asigurare a respectării legislației, Curtea concluzionează că sistemul automonitorizării care este efectuată de către operatorii stațiilor de epurare a apelor uzate în legătură cu efluentul provenit de la acestea era, în general, satisfăcător. Sistemul de inspecții publice prezintă însă deficiențe, deoarece frecvența inspecțiilor nu era reglementată și în unele state membre fie era scăzută (Slovenia), fie nu a putut fi evaluată (Ungaria). În plus, în România, controalele au un efect disuasiv limitat, întrucât se preferă să se emită avertismente mai degrabă decât să

Concluzii și recomandări

se aplice amenzi atunci când limitele de emisie sunt depășite (a se vedea punctele 71-78).

177

În vederea aplicării principiului „poluatorul plătește”, se percepe o taxă de poluare a apei de la entitățile care evacuează ape uzate, însă cu anumite excepții în Republica Cehă, în România și în Slovacia. Nu toți parametrii care reflectă poluarea cu substanțe organice și cu nutrienți fac obiectul taxei, iar suma percepută pentru fiecare poluant (în mg/l din cantitatea de apă deversată) variază semnificativ între cele patru state membre. În Republica Cehă și în Slovacia, această taxă poate acționa ca un stimulent pentru respectarea limitelor de emisie stabilite în autorizațiile de gospodărire a apelor pentru anumiți parametri (deoarece nu se percepe nicio taxă atunci când aceștia sunt respectați), în timp ce, în Ungaria și uneori în România, taxa poate acționa ca un stimulent pentru atingerea unor valori mai stricte decât limitele de emisie stabilite pentru acei parametri în cazul cărora se percepe o taxă. Caracterul stimulat al taxei variază în funcție de quantumul sumei care se percepe: niciunul dintre planurile de management al bazinelor hidrografice nu a evaluat efectul disuasiv al taxei (a se vedea punctele 79-82).

Instalațiile industriale

178

Anumite categorii de instalații industriale intră sub incidența Directivei privind emisiile industriale („măsură de bază”). Valorile-limită de emisie sunt indicate în concluziile privind cele mai bune tehnici disponibile, care sunt adoptate de către Comisie pentru fiecare sector industrial. Până la sfârșitul anului 2015, nu fuseseră adoptate decât șapte astfel de concluzii (a se vedea punctul 85).

179

Planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 nu prevedeau „alte măsuri de bază” sau „măsuri suplimentare” pentru corpurile de apă care nu reușesc să atingă o stare bună: nu existau măsuri specifice care să vizeze anumiți poluanți sau anumite entități care evacueau ape uzate (de exemplu, nu se indicau anumite substanțe sau anumite valori-limită care să trebuiască să fie incluse în autorizațiile de gospodărire a apelor). Cu toate acestea, planurile de management al bazinelor hidrografice din Ungaria și Slovacia prevedeau printre măsuri examinarea procedurii de eliberare a autorizațiilor sau examinarea anumitor autorizații. În opinia Curții, această examinare nu este însă eficace din cauza a diverse deficiențe și omisiuni (a se vedea punctele 87-92).

180

Curtea concluzionează că (a se vedea punctele 89-91):

- în ceea ce privește stabilirea unor valori-limită de emisie, autoritățile competente sunt condiționate, într-o anumită măsură, de informațiile care le sunt furnizate de înseși entitățile aflate la sursa apelor evacuate. Acest lucru se întâmplă în special atunci când dispozițiile legale naționale fie stabilesc limite doar cu titlu orientativ, fie nu stabilesc deloc limite;
- autorizațiile de gospodărire a apelor eliberate pentru stațiile de epurare a apelor uzate urbane care preiau și ape uzate industriale nu prevăd decât în anumite cazuri valori-limită pentru alți poluanți decât materiile organice și nutrienții.

181

În ceea ce privește mecanismul de asigurare a respectării legislației, sunt rare cazurile în care se efectuează inspecții publice atunci când au loc evacuări indirecte într-o rețea publică de canalizare de către instalațiile care nu intră sub incidența Directivei privind emisiile industriale. În schimb, în majoritatea cazurilor (85 % din eșantionul de 28 de stații de epurare auditate), operatorii stațiilor de epurare a apelor uzate urbane efectuau controale la fața locului la sediile entităților industriale. Cu toate acestea, având în vedere cuantumul amenzi aplicate în Republica Cehă și în Slovacia, aceste amenzi nu sunt susceptibile să aibă un puternic efect disuasiv. În ceea ce privește inspecțiile efectuate la entitățile care realizează evacuări directe, situația este similară celei descrise la punctul 176 (inspecțiile efectuate la stațiile de epurare a apelor uzate urbane) (a se vedea punctele 93-97).

182

Taxa de poluare a apei nu poate decât rareori să acționeze ca stimulent pentru respectarea valorilor-limită de emisie stabilite în autorizații sau pentru atingerea unor valori mai stricte, deoarece taxa se percepe doar pentru un număr limitat de poluanți (materii organice, nutrienți și un număr mic de metale grele) (a se vedea punctul 98).

Recomandarea 2

Comisia ar trebui:

- (a) să determine cea mai bună modalitate prin care se pot stabili criterii obligatorii care să contribuie la creșterea eficacității inspecțiilor statelor membre la stațiile de epurare a apelor uzate care nu intră sub incidența Directivei privind emisiile industriale.

Statele membre ar trebui:

- (b) să indice corpurile de apă pentru care este necesară, ca urmare a calității nesatisfăcătoare a apei, aplicarea unor măsuri vizând anumite entități care evacuează ape uzate în corpurile de apă respective. În cazul stațiilor de epurare a apelor uzate urbane, aceasta va implica stabilirea, în autorizațiile de gospodărire a apelor, a unor limite de emisie care să fie mai stricte decât cele prevăzute prin lege pentru parametrii aferenți poluării cu substanțe organice și cu nutrienți, precum și stabilirea unor limite pentru substanțele prioritare și alte substanțe chimice sau pentru micropoluanți;
- (c) să evalueze și să asigure eficacitatea mecanismelor de asigurare a respectării, în special în ceea ce privește gradul de acoperire care trebuie atins și efectul disuasiv al sancțiunilor aplicate;
- (d) să evalueze potențialul pe care îl prezintă utilizarea taxei de poluare a apei ca instrument economic și ca modalitate de aplicare a principiului „poluatorul plătește”, cel puțin pentru principalele substanțe care afectează în mod negativ calitatea apei.

Concluzii și recomandări

Punerea în aplicare a măsurilor de combatere a poluării difuze generate de agricultură

183

În general, statele membre au respectat în mai mare măsură dispozițiile Directivei privind nitrații, dar au fost reticente să exploateze la maximum instrumentele disponibile, cum ar fi mecanismele de asigurare a respectării legislației, standardele referitoare la bunele condiții agricole și de mediu din cadrul ecocondiționalității, măsurile de dezvoltare rurală și principiul „poluatorul plătește”.

184

În ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei privind nitrații, principala „măsură de bază” pentru combaterea poluării generate de agricultură, Republica Cehă, Ungaria și România au înăsprit treptat cerințele care trebuie respectate de fermierii din zonele vulnerabile la nitrați, aceasta având loc, în principal, ca urmare a acțiunilor inițiate de Comisie. Slovacia nu a dat curs în măsură suficientă sugestiilor Comisiei și, prin urmare, în 2012, Comisia a lansat o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva Slovaciei (a se vedea punctele 101-110).

185

Cu toate acestea, în pofida îmbunătățirilor înregistrate în trei dintre statele membre, gradul de strictețe a cerințelor ar putea fi mărit (a se vedea punctele 111-115).

186

Tendința în ceea ce privește eutrofizarea nu poate fi evaluată deoarece diversele seturi de date nu sunt comparabile. Curtea remarcă faptul că perioada de raportare prevăzută de Directiva privind nitrații nu coincide cu cea prevăzută de Directiva-cadru privind apa (a se vedea punctele 113 și 114).

187

În ceea ce privește „celelalte măsuri de bază” și „măsurile suplimentare” (a se vedea punctele 123-129 și 135-137), Curtea concluzionează că:

- măsurile legate de utilizarea pesticidelor fie erau vagi, fie făceau trimitere la planurile de acțiune privind pesticidele. O parte din aceste planuri nu dispun însă de obiective cuantificate, de termene de punere în aplicare sau de informații privind fondurile care sunt necesare pentru punerea în aplicare a măsurilor. Până la jumătatea anului 2015, Comisia nu inițiasese procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru insuficiențele legate de conținutul acestor planuri;
- nivelul de exigență al standardelor referitoare la bunele condiții agricole și de mediu și al „cerințelor minime” în domeniul dezvoltării rurale ar putea fi mărit. Comisia nu evaluează în mod sistematic caracterul adecvat al cerințelor din punctul de vedere al eficacității acestora în a duce la îndeplinirea obiectivelor UE stabilite în politica privind apa, verificând doar existența și relevanța acestora;

- statele membre nu au stabilit limite în ceea ce privește cantitatea îngrășămintelor cu fosfor care poate fi aplicată pe sol (kg/ha);
- statele membre se bazează în principal pe măsuri de agromediu voluntare.

188

Potențialul dezvoltării rurale de a răspunde preocupărilor legate de calitatea apei nu este valorificat la maximum (a se vedea punctele 145-154):

- în perioada de programare 2007-2013, suprafața de teren agricol care făcea obiectul unor angajamente de agromediu benefice pentru calitatea apei varia între 15 și 30 % din totalul suprafeței de teren agricol. Totuși, în mare parte este vorba de angajamente asumate de fermieri pentru întreținerea pajiștilor existente. Întreținerea lor este un lucru pozitiv, dar nu conduce la îmbunătățirea calității apei. În plus, întrucât aceste obligații trebuie respectate doar pentru o perioadă cuprinsă între cinci și șapte ani, impactul pe termen lung asupra calității apei nu este neapărat asigurat;
- limitările impuse în România și în Slovacia în ceea ce privește cantitatea de îngrășămintele pe bază de azot aplicată pe hectar de teren sunt apropiate de cantitatea care se aplică în medie sau sunt superioare acestei medii și, prin urmare, beneficiile suplimentare care ar putea rezulta pentru calitatea apei vor fi probabil restrânse.

189

Un fermier poate face obiectul unui întreg set de mecanisme de asigurare a respectării: controale în materie de ecocondiționalitate reglementate de UE și controale efectuate pentru plățile din domeniul dezvoltării rurale, precum și „controale naționale” realizate în temeiul Directivei privind nitrații și în domeniul produselor de protecție a plantelor (a se vedea punctele 116-122, 130-132, 138-144 și 155-157). Toate aceste controale sunt afectate de limitări intrinsece, cum ar fi faptul că un număr important de probe sunt sub formă de declarații întocmite chiar de către fermieri. În plus,

- efectul disuasiv este limitat în cazul ecocondiționalității și în cel al controalelor efectuate pentru plățile din cadrul dezvoltării rurale. Explicația rezidă în principal în modul în care este conceput mecanismul acestor controale: gradul de acoperire este redus (1 % și, respectiv, 5 %) și sancțiunile (reducerea cuantumului ajutorului) sunt inferioare costurilor pe care le implică respectarea obligațiilor. „Controalele naționale” care se efectuează în temeiul Directivei privind nitrații prezintă deficiențe similare;
- toate statele membre vizitate, cu excepția Slovaciei, au indicat, în planurile lor de acțiune privind pesticidele, necesitatea de a întări asigurarea respectării obligațiilor legate de pesticide. La momentul auditului, cele patru state membre nu precizaseră încă gradul de acoperire care trebuia atins de controale și nici nu definiseră încă amenzi aplicabile tuturor tipurilor de încălcare a obligațiilor.

190

Mai mult, principiul gestionării/com-baterii integrate a dăunătorilor nu va deveni o cerință obligatorie în cadrul ecocondiționalității decât după ce se înregistrează progrese în domenii precum orientările, calificările profesionale și definirea unor cerințe care să poată fi ușor verificate (a se vedea punctul 131).

191

Aplicarea principiului „poluatorul plătește” în domeniul poluării difuze generate de agricultură se confruntă cu probleme metodologice. Impunerea unor obligații în vederea respectării lor de către fermieri fără a li se acorda o compensație financiară în acest sens (așa cum se întâmplă în cazul programelor de acțiune împotriva poluării cu nitrați) este, în general, considerată a fi o modalitate de aplicare a principiului „poluatorul plătește”. Aplicarea unor sancțiuni în caz de nerespectare poate compensa costurile cauzate de poluare. Curtea a identificat însă o serie de deficiențe în ceea ce privește utilizarea amenzilor. O altă modalitate de aplicare a acestui principiu este impunerea unei taxe de mediu (cum ar fi taxe pe utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor), Republica Cehă și Slovacia fiind două țări care au intenția de a analiza posibilitatea utilizării unor astfel de taxe. Comisia nu a solicitat celor patru state membre să ia măsuri specifice pentru a asigura recuperarea costurilor și nici nu a oferit orientări cu privire la eventuale modalități de recuperare a costurilor (a se vedea punctele 158-165).

Recomandarea 3

Comisia ar trebui:

- (a) să își continue eforturile pentru a se asigura că statele membre respectă cerințele care decurg din programele de acțiune împotriva poluării cu nitrați și că pun în aplicare planurile de acțiune privind pesticidele într-un interval rezonabil de timp;
- (b) să evalueze în mod sistematic nu numai existența, ci și caracterul adecvat al standardelor referitoare la bunele condiții agricole și de mediu și al cerințelor minime adoptate de statele membre;
- (c) să analizeze posibilitatea de a introduce obligația stabilirii unor limite în ceea ce privește cantitatea de fosfor care poate fi aplicată pe sol, prin analogie cu cazul azotului;
- (d) să restrângă posibilitatea ca statele membre să realizeze o dublă raportare cu privire la starea apelor din punctul de vedere al eutrofizării, sincronizând raportarea în temeiul Directivei privind nitrații cu raportarea în temeiul Directivei-cadru privind apa, și să promoveze utilizarea orientărilor din 2009 în materie de evaluare a eutrofizării, astfel încât să se utilizeze aceiași parametri de evaluare pentru ambele directive;
- (e) să ofere îndrumări cu privire la eventuale modalități de recuperare a costurilor în domeniul poluării difuze.

Statele membre ar trebui:

- (f) să stabilească, în planurile de acțiune împotriva poluării cu nitrați, în planurile de acțiune privind pesticidele, în standardele referitoare la bunele condiții agricole și de mediu și în condițiile pentru plățile de agromediu, cerințe suficiente de ambițioase încât să conducă la o reducere a aportului de îngrășăminte și de pesticide și la o protecție adecvată împotriva eroziunii;
- (g) să analizeze potențialul pe care îl prezintă utilizarea unor instrumente economice (precum taxele de mediu) ca stimulente pentru reducerea poluării și ca modalitate de aplicare a principiului „poluatorul plătește”.

Pe baza unui inventar al mecanismelor de asigurare a respectării (atât la nivelul UE, cât și la nivel național), Comisia și statele membre ar trebui să identifice modalități de a simplifica mecanismul controalelor și punerea lor în aplicare, precum și de a asigura eficacitatea acestora.

Prezentul raport a fost adoptat de Camera II, condusă de domnul Henri GRETHEN, membru al Curții de Conturi, la Luxemburg, în ședința sa din 9 decembrie 2015.

Pentru Curtea de Conturi

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
Președinte

Poluarea corpurilor de apă de suprafață (planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009)

1. Procentajul corpurilor de apă de suprafață afectate de diferitele surse de poluare

Sursă de poluare	Republica Cehă	Ungaria	România	Slovacia
Surse punctiforme	46 %	19 %	8 %	Date nedisponibile
Surse difuze	61 %	25 %	32 %	Date nedisponibile

Sursa: Informații furnizate de către statele membre prin intermediul WISE.

2. Procentajul corpurilor de apă de suprafață afectate de diferitele tipuri de poluare

Tip de poluare	Republica Cehă	Ungaria	România	Slovacia
Îmbogățirea cu materii organice	31 %	27 %	13 %	Date nedisponibile
Îmbogățirea cu nutrienți	61 %	45 %	32 %	Date nedisponibile
Contaminarea cu substanțe prioritare sau cu alți poluanți specifici	31 %	2 %	4 %	Date nedisponibile

Sursa: Informații furnizate de către statele membre prin intermediul WISE.

Valorile-limită de emisie stabilite în Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale

Parametri	Concentrație	Procentaj minim de reducere ²
Treapta secundară de epurare		
Consum biochimic de oxigen (CBO ₅)	25 mg/l	70-90
Consum chimic de oxigen (CCO)	125 mg/l	75
Totalul materiilor solide în suspensie (TMS)	35 mg/l	90
	60 mg/l (pentru aglomerațiile cu o populație cuprinsă între 2 000 și 10 000 l.e.)	70 (pentru aglomerațiile cu o populație cuprinsă între 2 000 și 10 000 l.e.)
Treapta de epurare mai riguroasă		
Fosfor total (P _{tot})	2 mg/l (pentru aglomerațiile cu o populație cuprinsă între 10 000 și 100 000 l.e.)	80
	1 mg/l (pentru aglomerațiile cu o populație mai mare de 100 000 l.e.)	
Azot total ¹ (N _{tot})	15 mg/l (pentru aglomerațiile cu o populație cuprinsă între 10 000 și 100 000 l.e.)	70-80
	10 mg/l (pentru aglomerațiile cu o populație mai mare de 100 000 l.e.)	

1 Azotul total înseamnă: suma conținutului total de azot-Kjeldahl (azot organic + NH₃), azot-nitrat (NO₃) și azot-nitrit (NO₂).

2 Reducere în raport cu valorile la intrare.

Taxa de poluare a apei: suma pentru fiecare poluant (în euro¹/t)

Poluanți	Republica Cehă	Ungaria	România	Slovenia
CCO	576,9	285,2	10,4	199,2
CO ₂	—	—	10,4	—
TMS	72,1	—	2,5	99,6
P _{tot}	2 523,9	4 753,8	41,5	3 319,4
N _{tot}	—	—	41,5	497,9
N _{anorg}	1 081,7	570,5	—	—
N-NH ₄ (azot amoniacal)	—	—	41,5	497,9
Hg (mercur)	721 110,5	697 217,5	10 384,1	497 908,8
Săruri anorganice dizolvate	18,0	—	—	16,6
Cd (cadmiu)	144 222,1	139 443,5	10 384,1	99 581,8
AOX (halogeni organici adsorbabili)	10 816,7	—	—	6 638,8
Cr (crom)	—	27 888,7	2 596,0	—
Ni (nichel)	—	27 888,7	2 596,0	—
Pb (plumb)	—	27 888,7	2 596,0	—
Cu (cupru)	—	13 944,3	2 596,0	—
Zn (zinc)	—	—	124,57	—
Fenoli	—	—	41,51	—
As (arsenic)	—	—	8 074,5	—
Co (cobalt)	—	—	124,6	—
	—	—	și mai mult ²	—

1 Valorile în CZK, HUF și RON au fost convertite în euro utilizând cursurile de schimb de la 31.12.2014.

2 În România, taxa se plătește pentru următoarele grupuri de poluanți: (i) indicatori chimici generali (22); (ii) indicatori chimici specifici (11); (iii) indicatori chimici toxici și foarte toxici (9); și (iv) indicatori bacteriologici (2). Nu toți acești indicatori figurează în tabel.

Sursa: Analiza Curtții de Conturi Europene cu privire la legislațiile naționale.

Valorile-limită de emisie prevăzute în dispozițiile legale naționale

Tabelul următor oferă o imagine de ansamblu a valorilor-limită de emisie prevăzute în dispozițiile legale naționale pentru o serie de substanțe.

(în mg/l din cantitatea de apă deversată)

Evacuări directe				
	Republica Cehă (indicate sub formă de interval, întrucât valorile-limită depind de tipul de activitate)	Ungaria (valori minime și maxime) ²	România	Slovacia (indicate sub formă de interval, întrucât valorile-limită depind de tipul de activitate)
Arsenic și compușii săi	0,5-1,5	0,1-1	0,1	0,1-1
Cupru și compușii săi	0,5-1	0,1-4	0,1	0,5-1
Zinc și compușii săi	2-3	0,5-10	0,5	1,5-3
Crom și compușii săi	0,1-1	0,2-2	1	0,5-2
Halogeni organici adsorbabili	0,5-5	0,1-7	--	0,1-2
Cadmium și compușii săi	0,2	0,005-0,3	0,2	0,05-0,2
Plumb și compușii săi	0,5-1	0,05-0,4	0,2	0,2-1,5
Mercur și compușii săi	0,01-0,05	0,001-0,08	0,05	0,03-0,1
Nichel și compușii săi	0,5-0,8	0,1-2	0,5	0,5-0,8
Benzo(g,h,i)perilen ¹	Limită pentru HAP: 0,01	0,015-0,03	--	Limită pentru HAP: 0,01
Evacuări indirecte				
	Republica Cehă (valori-limită sugerate)	Ungaria (fluxuri de apă netemporare)	România	Slovacia (valori-limită sugerate)
Arsenic și compușii săi	0,2	0,2	--	0,2
Cupru și compușii săi	1	2	0,2	1
Zinc și compușii săi	2	2	1	2
Crom și compușii săi	0,3	1	1,5	0,8
Cadmium și compușii săi	0,1	0,1	0,3	0,1
Plumb și compușii săi	0,1	0,2	0,5	0,3
Mercur și compușii săi	0,05	0,05	Interzis	0,05
Nichel și compușii săi	0,1	1	1	0,2

1 Benzo(g,h,i)perilen este o hidrocarbură aromatică policiclică (HAP).

2 Legislația maghiară stabilește valori-limită în funcție de tipul de activitate (limite tehnologice) și în funcție de tipul corpului de apă în care se deversează apa uzată (limite teritoriale). Autoritatea care eliberează autorizația de gospodărire a apelor se poate abate de la aceste valori-limită, dar trebuie să respecte valorile minime și maxime care au fost stabilite pentru substanțe în cadrul juridic.

Sinteză

V

În 2015, Comisia și statele membre au elaborat un document de orientare privind strategia comună de implementare (SCI) – „Comunicarea progreselor înregistrate în vederea atingerii unei stări ecologice bune în Al doilea plan de management al bazinului hidrografic (PMBH)”, pentru a permite raportarea privind îmbunătățirea parțială a calității apei¹.

VI

Comisia consideră că planurile din 2009 aduc o valoare adăugată semnificativă. De exemplu, este prezentată pentru prima dată o imagine de ansamblu asupra tuturor *presiunilor și tipurilor de impact* relevante din bazin (inclusiv la nivel internațional în Planul internațional al fluviului Dunărea) și sunt identificate, de asemenea, tipurile și sursele de poluare.

Cu toate acestea, Comisia admite lipsa de ambiție în ceea ce privește *măsurile*, întrucât în primul plan accentul s-a pus, în principal, pe măsurile de bază.

VII

De la început, din 2005, legislația importantă a Uniunii Europene privind protecția apelor UE împotriva poluării din surse agricole, cum ar fi Directiva privind nitrării sau Regulamentul privind pesticidele, a făcut parte din cadrul aferent ecocondiționalității. În ceea ce privește fosforul și pesticidele, în unele state membre acestea sunt reglementate de cerințele legale în materie de gestionare (SMR), în raport cu legislația UE pusă în aplicare în prezent. În unele state membre, planurile de acțiune referitoare la Directiva privind nitrării includ cerințele privind fosforul, directiva făcând parte din cadrul aferent ecocondiționalității.

X

Măsurile de sprijinire a implementării pe scară largă au fost elaborate începând din 2001, în conformitate cu strategia comună de implementare (SCI), un proces condus de Comisie și de statele membre.

1 „Indicatori pentru a reflecta progresul către o stare ecologică bună”. Strategia comună de implementare a Directivei-cadru privind apa. Adoptată de directorii din domeniul apei la 25 noiembrie 2015.

În contextul SCI, Comisia și statele membre au desfășurat o activitate destul de susținută în ceea ce privește recuperarea costurilor în ultimii ani. Există orientări privind modul de calculare a costurilor legate de mediu și de resurse. Tentativele recente de a completa respectivele orientări în cadrul strategiei comune de implementare au eșuat, din cauza unor puncte de vedere divergente între statele membre și Comisie. Programul de lucru pentru 2016-2018 aferent strategiei comune de implementare se află în prezent în discuție și poate include continuarea lucrărilor cu privire la această chestiune.

Introducere

13 A doua liniuță

Măsura de agromediu poate fi aplicată pentru a soluționa diverse aspecte legate de mediu și de climă. Calitatea apei reprezintă numai unul dintre aceste aspecte.

Una dintre caracteristicile acestei măsuri este o puternică interconexiune între diferite acțiuni și operațiuni pentru a aduce beneficii ecologice. Aceasta implică faptul că o operațiune care vizează în principal biodiversitatea poate aduce beneficii, de asemenea, altor resurse naturale, precum solul și apa, însă într-un mod mai indirect.

Această dualitate a măsurii reflectă adesea conceptul măsurilor care vizează obiective primare (și secundare) legate de principalele necesități și probleme de mediu identificate în analiza SWOT. Prin urmare, astfel de efecte directe și indirecte trebuie luate în considerare atunci când se discută contribuția bugetului total alocat măsurii de agromediu la obiectivele politicii în domeniul apei.

15

Începând din 2005, ecocondiționalitatea integrează, *inter alia*, dispoziții juridice importante privind protecția mediului, inclusiv calitatea apei, în cadrul politicii agricole comune (denumită în continuare „PAC”). În afară de ecocondiționalitate, alte instrumente PAC la fel de importante promovează agricultura durabilă benefică pentru climă și mediu, inclusiv pentru calitatea apei, cum ar fi elementul „ecologic” obligatoriu al mecanismului de plăți directe aplicabil în perioada financiară 2014-2020 sau sistemul de consiliere agricolă având ca domeniu de aplicare obligatoriu Directiva-cadru privind apa (DCA) și Directiva privind utilizarea durabilă a pesticidelor și plățile de agromediu.

Sfera și abordarea auditului

20

Având în vedere numărul mare de corpuri de apă care nu au o „stare bună” din cauza efectelor hidromorfologice, măsurile legate doar de reducerea poluării nu sunt suficiente pentru a atinge o stare ecologică bună.

Observații

23

Comisia este de acord că abordarea de tip „totul sau nimic” (*one-out all-out*) poate masca îmbunătățirea parțială a calității apei.

Abordarea de tip „totul sau nimic” (*one-out all-out*) reprezintă expresia abordării integrate a gospodăririi apelor conform Directivei-cadru privind apa, care ia în considerare toate presiunile și tipurile de impact asupra resurselor de apă. Obiectivul vizează clasificarea apei ca fiind de bună calitate numai atunci când aceasta este cu adevărat bună și nu atunci când o serie de elemente/parametri de calitate sunt buni. De exemplu, în cazul în care un corp de apă prezintă o problemă de poluare gravă cauzată de un poluant specific, eliminarea tuturor celorlalți poluanți va însemna un progres către o stare ecologică bună (poate chiar un progres semnificativ), dar apa nu va fi curată decât dacă problema poluantului specific este soluționată.

În 2015, Comisia și statele membre au elaborat un document de orientare privind strategia comună de implementare (SCI) – „Comunicarea progreselor înregistrate în vederea atingerii unei stări ecologice bune în Al doilea plan de management al bazinului hidrografic (PMBH)”, pentru a permite raportarea privind îmbunătățirea parțială a calității apei².

27

Comisia consideră că evaluările stării apei realizate în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 și 2015 nu sunt în mod necesar direct comparabile.

² „Indicatori pentru a reflecta progresul către o stare ecologică bună”. Strategia comună de implementare a Directivei-cadru privind apa. Adoptată de directorii din domeniul apei la 25 noiembrie 2015.

În multe cazuri, cadrele de evaluare pentru starea apei utilizate în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 au prezentat limitări importante. Astfel, la momentul publicării primelor planuri, nu au fost elaborate metode pentru toate elementele calitative biologice (de exemplu, în Ungaria, România și Slovacia). De asemenea, s-au constatat deficiențe în ceea ce privește monitorizarea (de exemplu, Republica Cehă). Mai multe detalii privind lacunele se regăsesc în rapoartele referitoare la punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa ale Comisiei. Prin urmare, rezultatele acestei analize trebuie tratate cu prudență.

29

În principiu, Comisia consideră că diferențele legate de numărul de substanțe evaluate pentru starea ecologică nu constituie în mod necesar o punere în aplicare necorespunzătoare. Substanțele trebuie utilizate pentru clasificare numai în cazul în care acestea sunt relevante, și anume dacă acestea implică riscuri pentru starea ecologică bună a unui bazin. Numărul de substanțe care prezintă riscuri depinde foarte mult de presiunile existente. Prin urmare, diferențele în ceea ce privește numărul de substanțe pot fi bine justificate.

Cu toate acestea, Comisia consideră că numărul de substanțe utilizate de unele state membre a fost prea scăzut, din cauza lipsei unei identificări adecvate a substanțelor relevante și a monitorizării insuficiente. În cazul în care directiva ar fi fost implementată în mod corect, substanțele relevante ar fi fost avute în vedere și clasificarea ar fi corectă. Această problemă a fost identificată de Comisie în raportul de punere în aplicare și a fost discutată cu statele membre în cauză. Comisia preconizează că evaluările de risc și monitorizarea îmbunătățite vor fi luate în calcul în al doilea plan de management al bazinului hidrografic.

36 A treia liniuță

Comisia colectează probe din întreaga UE cu privire la tipul de măsuri aplicate la nivelul statelor membre pentru a limita evacuările directe [în conformitate cu cerința din anexa IA la Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale – UWWTD), la eficacitatea și la aplicarea practică a acestora; un studiu privind aceste aspecte este în curs de desfășurare. Rezultatele studiului vor servi drept bază pentru Comisie în vederea analizării posibilităților de soluționare sistematică la nivelul UE a poluării cauzate de evacuările directe.

41 A doua liniuță

Comisia împărtășește punctul de vedere al Curții și consideră că măsurile de reducere a eroziunii și de prevenire a poluării ar trebui să fie prezentate în mod mai detaliat în planurile de management al bazinelor hidrografice, indiferent dacă acestea sunt legate sau nu de standardul privind bunele condiții agricole și de mediu (GAEC).

41 A treia liniuță

Comisia este de acord că măsurile de reducere a poluării cu pesticide a apei, în conformitate cu articolul 11 alineatul (3) litera (h), ar trebui să fie specifice și să fie incluse în programele de măsuri prevăzute în Directiva-cadru privind apa. Aceasta subliniază faptul că Directiva 2009/128/CE privind utilizarea durabilă a pesticidelor oferă statelor membre mai multă flexibilitate în conceperea planurilor de acțiune.

44

Comisia este conștientă de problemele de coordonare observate de Curte în statele membre. Coordonarea dintre autoritățile responsabile cu pregătirea și cu punerea în aplicare a programelor operaționale și a programelor de dezvoltare rurală și autoritățile responsabile cu stabilirea măsurilor prevăzute în planurile de management a bazinelor hidrografice rămâne de competența statelor membre. Statele membre au obligația de a stabili parteneriate cu autoritățile competente, cu partenerii și cu reprezentanții relevanți ai societății civile în timpul pregătirii și al punerii în aplicare a programelor operaționale și a programelor de dezvoltare rurală.

În unele cazuri, alocarea financiară pentru perioada de programare 2007-2013 a fost decisă înainte de aprobarea planurilor de management al bazinelor hidrografice din 2009. Problemele de coordonare au fost abordate în timpul pregătirii programelor operaționale pentru perioada de programare 2014-2020. De asemenea, condiționalitatea *ex ante* vizează alinierea investițiilor la planurile de management al bazinelor hidrografice.

De asemenea, Comisia ar dori să sublinieze faptul că, în mai multe state membre auditate, sursele naționale de finanțare sunt utilizate, de asemenea, pentru investițiile în infrastructura de tratare a apelor reziduale și că finanțarea UE nu are scopul de obținere a conformității și nici dimensiunea pentru aceasta.

Comisia a identificat lacune în ceea ce privește stabilirea dispozițiilor corespunzătoare privind recuperarea costurilor. Eliminarea acestor lacune ar genera venituri periodice din partea utilizatorilor/poluatorilor, care ar putea fi utilizate pentru a sprijini măsurile și, astfel, ar putea spori alte surse de finanțare în afara celei de la UE.

48

Ca urmare a reuniunilor bilaterale din perioada 2013-2014, a fost stabilită o listă cu puncte de acțiune pentru îmbunătățire pentru fiecare stat membru, în vederea adoptării celui de al doilea plan de management al bazinului hidrografic în 2015. Recomandările stabilite pentru fiecare stat membru în raportul de punere în aplicare, publicat în martie 2015, reflectă punctele de acțiune convenite.

(Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2015) 50 final, a se vedea nota de subsol 26 pentru referința completă).

49

În cazurile în care condiționalitatea *ex ante* relevantă pentru Fondul european de dezvoltare regională și/sau pentru Fondul de coeziune (FEDR/FC) era neîndeplinită la data adoptării programului operațional, statele membre au elaborat planuri de acțiune pentru îndeplinirea acestuia înainte de sfârșitul anului 2016. Planul de acțiune este parte integrantă a programului operațional, prin urmare, aplicabilitatea sa contractuală este garantată. Comisia monitorizează finalizarea planurilor de acțiune și poate suspenda fondurile în cazul în care condiționalitatea *ex ante* nu este îndeplinită după 2016. Cu toate acestea, acțiunile se referă numai la criteriile de îndeplinire a condiționalității *ex ante* astfel cum sunt definite prin regulament și nu pot fi utilizate ca instrument de garantare a respectării întregii legislații a UE.

Monitorizarea acțiunilor întreprinse ca urmare a reuniunilor bilaterale reprezintă un proces distinct și nu toate aceste acțiuni pot fi luate în considerare în cadrul programelor operaționale.

Răspuns comun al Comisiei la punctele 56 și 57

În sensul Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale, Comisia nu colectează date privind populația totală, ci numai privind „locuitorul echivalent (l.e.)” în aglomerațiile cu 2 000 l.e. sau cu o populație de peste 2 000 l.e. Comisia constată că procentele din figura 3 se bazează pe populația totală. Comisia consideră că acestea nu reflectă respectarea legislației de către aglomerațiile cu 2 000 l.e. sau cu o populație de peste 2 000 l.e. într-un anumit stat membru.

58

Comisia observă că acele categorii analizate de Curte la punctul 58 nu se referă neapărat la respectarea obligațiilor prevăzute în Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale.

58 A doua liniuță

Din punctul de vedere al conformității, utilizarea sistemelor individuale precum fosele septice respectă obligațiile prevăzute de Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale, cu condiția ca acestea să asigure un nivel identic de protecție a mediului.

58 A treia liniuță

Aglomerațiile cu o populație sub 2 000 l.e. fac obiectul doar al unor obligații limitate prevăzute în Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale, de exemplu, nu se prevede nicio obligație de colectare a apelor reziduale.

63

Comisia precizează că utilizează o metodologie specifică pentru evaluarea conformității juridice a statelor membre³, care se bazează mai degrabă pe aglomerații decât pe procentul total al încărcării care respectă cerințele. Pentru a reflecta mai bine progresele și pentru a oferi o imagine mai realistă asupra situației din statele membre, Comisia introduce conceptul de „distanță până la conformare” în cel de Al 8-lea raport privind punerea în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale.

64

În conformitate cu Tratatul de aderare, numai o mică parte a Ungariei a fost considerată ca fiind o zonă sensibilă. De asemenea, după aderarea României, Ungaria s-a angajat să atingă obiectivul de eliminare a nutrienților în proporție de 75 % (și anume, azot și fosfor), pentru întreg teritoriul său până la data de 31 decembrie 2018, conform posibilității oferite în temeiul articolului 9 din Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale.

65

Pentru Republica Cehă, Slovacia și Ungaria, Comisia a lansat deja scrisori-pilot vizând investigarea presupuselor cazuri de nerespectare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale (pentru Republica Cehă) și a termenelor intermediare (pentru Slovacia și Ungaria). De asemenea, Comisia pregătește în prezent o scrisoare-pilot similară vizând investigarea respectării termenelor intermediare de către România.

În ceea ce privește sustenabilitatea financiară, Comisia atrage atenția asupra răspunsurilor sale relevante la Raportul special nr. 2/2015 al Curții din 28 ianuarie 2015 privind bazinul Dunării.

³ Evaluarea informațiilor raportate în cadrul chestionarelor referitoare la Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale. Metodologia generală și etapele activității. Elaborat de Agenția Federală Germană de Mediu (UBA) în martie 2012, revizuit în octombrie 2014.

69

Comisia consideră că soluțiile „la capăt de linie” (*end-of-pipe*) ar putea să nu fie cel mai eficient mod din punctul de vedere al costurilor de abordare a problemei micropoluantilor. Este necesar să se ia în considerare măsurile de reducere a poluării la sursă.

Implementarea ar trebui să se concentreze pe evaluarea adecvată a amplitudinii problemei (printr-o bună analiză a presiunii și a impactului și prin rețele de monitorizare eficiente) și ulterior să evalueze cele mai bune (combinații de) măsuri pentru atingerea obiectivelor.

71

Comisia recunoaște pe deplin importanța de a asigura conformitatea și de a dispune de sisteme adecvate pentru verificarea acesteia. Această observație include toate presiunile exercitate de poluare menționate de Curte în raportul său. De asemenea, Comisia recunoaște legătura dintre controalele de conformitate și sancțiunile utilizate pentru a descuraja neconformitatea constatată. Comisia își propune să prezinte în cursul anului 2016 o inițiativă globală privind asigurarea respectării legislației de mediu în întreaga UE.

84

În ceea ce privește evacuarea apelor reziduale în mod indirect de către instalațiile industriale, acestea ar face obiectul unor reglementări prealabile și/sau al unor autorizații specifice din partea autorității competente. Pretratarea apelor reziduale trebuie să fie aplicată în vederea atingerii obiectivelor descrise în anexa IC la Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale.

90

A se vedea răspunsul Comisiei la punctul 84.

105

În ceea ce privește Ungaria, Comisia constată că normele privind stocarea gunoiului de grajd erau deja în vigoare la momentul în care Comisia a luat act de perioadele de tranziție acordate fermierilor pentru construirea capacității de stocare necesare în cadrul noului program de acțiune (PA), iar noile zone vulnerabile la nitrați (ZVN) au intrat în vigoare în 2012 și, respectiv, 2013.

108

În timp ce stabilirea unor limite în ceea ce privește conținutul de fosfor poate contribui la atingerea obiectivelor Directivei privind nitrații, trebuie remarcat faptul că, în temeiul Directivei privind nitrații, statele membre nu au obligația de a prevedea standarde privind fosforul. Cu toate acestea, în temeiul Directivei-cadru privind apa, statele membre sunt obligate să pună în aplicare măsuri de control pentru sursele de poluare difuză și, în cazurile în care este necesară soluționarea problemei fosfatului provenit din agricultură, să permită atingerea unei stări ecologice bune. Acest lucru poate fi realizat fie prin programul de acțiune privind nitrații, fie prin alt mecanism.

109

Comisia subliniază că evaluarea caracterului adecvat al programului de acțiune ceh este realizată în contextul proiectului-pilot în curs. De asemenea, programul de acțiune ceh a fost modificat în 2014 și discuțiile în contextul proiectului-pilot au vizat, de asemenea, modificarea, nu numai versiunea programului de acțiune din 2012.

115

Comisia remarcă faptul că cifrele se referă la apele eutrofe și la apele hipertrofe, nu numai la cele eutrofe.

De asemenea, la evaluarea eutrofizării este esențial să se aibă în vedere abordarea bazată pe bazinele hidrografice. De exemplu, este posibil ca nivelurile ridicate de nitrați să nu aibă un impact important asupra râurilor, dar să provoace eutrofizarea în zonele de coastă din aval, așa cum este cazul Dunării și al Mării Negre.

117

Comisia subliniază faptul că ecocondiționalitatea nu este un mecanism de asigurare a punerii în aplicare a legislației europene de mediu. Ecocondiționalitatea corelează plățile din cadrul politicii agricole comune (PAC) cu respectarea anumitor norme, în timp ce încălcarea normelor respective conduce la reducerea plăților din cadrul PAC. În principiu, ecocondiționalitatea ar trebui să utilizeze actualele sisteme de control. Însă aceasta ar trebui, de asemenea, să asigure o rată minimă de control atunci când sistemul de control al legislației sectoriale nu este suficient de eficace. Numai beneficiarii unor astfel de plăți pot fi sancționați, în timp ce legislația sectorială și mecanismele sale de asigurare a punerii în aplicare se aplică tuturor fermierilor, independent de PAC.

119

În conformitate cu articolul 96 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1306/2013, „[s]tatele membre își pot utiliza sisteme de administrare și control existente pentru a asigura respectarea normelor privind ecocondiționalitatea”. Prin urmare, este de datoria statelor membre să organizeze controale privind ecocondiționalitatea.

123

Directiva oferă statelor membre mai multă flexibilitate în conceperea planurilor naționale de acțiune.

124 A doua liniuță

Comisia ia act de faptul că directiva nu impune acest nivel de detaliu în planurile naționale de acțiune.

130

Comisia este de acord că principiile generale ale gestionării integrate a dăunătorilor prevăzute în anexa III la Directiva 2009/128/CE nu prevăd un temei juridic clar pentru identificarea eventualelor încălcări. Excepțiile sunt atât obligația de păstrare a evidenței, cât și obligația ca aceștia să poată justifica o intervenție cu pesticide pe baza monitorizării sau a consultanței tehnice asociate. În directivă nu au fost clar definite alte elemente, în virtutea principiului subsidiarității și având în vedere diferitele condiții agroclimatice care trebuie luate în considerare.

131

Comisia este de acord cu observația că nu sunt stabilite cerințe cantitative la nivelul UE în ceea ce privește gradul de acoperire al controalelor, cu excepția articolului 8 din Directiva 2009/128/CE, care prevede că toate echipamentele de aplicare a pesticidelor vor trebui inspectate până la 26 noiembrie 2016.

134

Cerințele minime se bazează pe normele naționale care depășesc normele UE. Prin urmare, conținutul normelor naționale depinde de decizia luată de fiecare stat membru. Cerințele minime fac parte din cerințele de bază pentru anumite măsuri de dezvoltare rurală. Până la 1.1.2015, acestea au fost incluse, de asemenea, în domeniul de aplicare al ecocondiționalității, însă, din motive de simplificare și de asigurare a unor condiții de concurență echitabile între fermieri, au fost retrase din domeniul de aplicare a ecocondiționalității în cursul ultimei reforme a politicii agricole comune. Totuși, acestea fac încă parte din cerințele de bază în cadrul dezvoltării rurale, prin urmare trebuie să fie verificate.

136

A se vedea răspunsul Comisiei la punctul 134.

136 A doua liniuță

Programul Ungariei de dezvoltare rurală pentru perioada 2007-2013 include definițiile și specificațiile cerințelor minime pentru utilizarea îngrășămintelor (nutrienților) și a produselor de protecție a plantelor.

137

În cursul aprobării programelor de dezvoltare rurală, Comisia verifică dacă sunt îndeplinite condiționalitățile *ex ante* relevante. În ceea ce privește condiționalitatea *ex ante* privind cerințele minime pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, criteriul pentru îndeplinirea acestora prevede că cerințele sunt specificate în programe.

Prezența și relevanța cerințelor concrete și a standardelor GAEC relevante pentru angajamentele asumate sunt evaluate în continuare în cursul analizării conținutului măsurilor și a tipurilor de operațiuni pentru care cele două elemente fac parte din cerințele de bază relevante.

Conținutul cerințelor minime pentru îngrășăminte și pesticide ar trebui să reflecte, cel puțin, dispoziția din anexa I punctul 8 subpunctul 9 la Regulamentul (UE) nr. 808/2014.

138

A se vedea răspunsurile Comisiei la punctele 117 și 119.

Răspuns comun la punctele 139 și 140

Deși legislația prevede, într-adevăr, o rată minimă a controalelor de 1 %, probabilitatea ca anumiți fermieri să fie supuși unui control privind ecocondiționalitatea poate fi mai mare de 1 %, întrucât intervin mai mulți alți factori:

- metoda specifică de eșantionare aplicată;
- legislația sectorială stabilește o rată de control diferită (de exemplu, 3 % pentru identificarea animalelor);
- în cazul în care controalele indică un grad semnificativ de neconformitate cu un act sau cu un standard, numărul controalelor la fața locului va crește;
- cazurile de neconformitate identificate prin alte surse (de exemplu, controale sectoriale) trebuie raportate încrucișat și monitorizate de autoritatea competentă;
- în evaluarea riscurilor se atribuie o pondere specială fermierilor în cazul cărora a fost identificată o încălcare.

141 A doua liniuță

A se vedea răspunsul Comisiei la punctul 134.

142

Deși este adevărat că respectiva campanie anuală de ecocondiționalitate nu poate fi adaptată la toate tipurile de cerințe, constatările din alte surse trebuie monitorizate, de asemenea, din punctul de vedere al ecocondiționalității (de exemplu, raportarea încrucișată). De asemenea, legislația prevede că fiecare beneficiar selectat pentru un control la fața locului trebuie verificat în momentul în care majoritatea cerințelor și standardelor pentru care a fost selectat pot fi verificate⁴. De asemenea, ca regulă generală, controalele la fața locului trebuie efectuate ca parte a unei vizite și vor consta într-o verificare a cerințelor și standardelor care pot fi verificate la momentul vizitei⁵, în funcție de ciclul natural.

143

Controlul registrelor este conceput pentru mai multe standarde și este unul dintre elementele de control obligatorii ale unui control la fața locului privind ecocondiționalitatea. Totuși, acesta trebuie completat cu alte puncte de control, precum condițiile de stocare, facturi și vizite pe teren, care decurg din legislația sectorială.

144

Sanțiunea administrativă privind neîndeplinirea obligațiilor în materie de ecocondiționalitate este aplicată ca o reducere procentuală a tuturor plăților către beneficiar în cadrul PAC. Astfel de sancțiuni trebuie aplicate după evaluarea gravității, a amplitudinii și a persistenței încălcărilor și ar trebui să se ridice chiar și până la 100 %, în anul următor⁶, asigurând astfel efectul disuasiv.

Într-adevăr, nota de subsol 86 indică faptul că 5 % nu este rata de reducere maximă.

4 Articolul 71 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 809/2014.

5 Articolul 71 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 809/2014.

6 Articolul 75 din Regulamentul (UE) nr. 809/2014.

146

De asemenea, plățile menționate la articolul 30 pot fi programate de statele membre (SM) pentru compensarea măsurilor obligatorii prevăzute de Directiva-cadru privind apa. Aceste măsuri nu au fost încă programate în cele patru țări.

147

Statele membre au obligația de a include în programele lor pentru perioada 2014-2020 o analiză SWOT care cuprinde analiza situației mediului. Această analiză include informații privind starea activelor de mediu precum apele și starea acestora. Problemele identificate în analiza SWOT ar trebui abordate prin aplicarea măsurilor de dezvoltare rurală relevante sau a altor instrumente. În plus, programele sunt supuse, de asemenea, evaluării strategice de mediu (SEA), care face parte din raportul de evaluare *ex ante*.

A se vedea, de asemenea, răspunsul Comisiei la punctul 44.

153

Statele membre decid dacă intenționează să continue în noua perioadă de programare operațiunile de agromediu din perioada de programare anterioară, în baza unor factori diverși, de exemplu succesul și eficiența operațiunilor, contribuția acestora la obiectivele politicii, relevanța pentru arhitectura noii perioade de programare, inclusiv pentru priorități și obiective, precum și natura necesităților de mediu identificate în analiza SWOT a noii perioade de programare.

154 A doua liniuță

Pachetul de bază pus în aplicare în temeiul programului de dezvoltare rurală al Republicii Slovace (2007-2013) limitează utilizarea îngrășămintelor. Totodată, pachetul include o interdicție de utilizare a îngrășămintelor minerale pe pășuni, inclusiv utilizarea limitată a pesticidelor, care afectează, de asemenea, calitatea apei.

Utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor minerale nu este permisă în România, fiind permisă numai utilizarea îngrășămintelor organice, în anumite condiții. Nu se plătește sprijin UE pentru reducerea utilizării îngrășămintelor în cazul de față, însă condiția vizează prevenirea intensificării suplimentare a sistemelor agricole, care ar putea avea un efect negativ asupra calității apei (a se vedea punctul 16), în zonele aflate sub angajament.

157

Sprijinul acordat în cadrul măsurii de agromediu vizează compensarea costurilor suplimentare și a pierderilor de venituri care rezultă din angajamentele asumate în mod voluntar de către beneficiari. Dacă este necesar, acestea pot acoperi, de asemenea, costurile tranzacției. Sprijinul nu permite elemente de stimulare și nu implică beneficii economice imediate pentru beneficiari (cu toate că astfel de beneficii nu sunt excluse pe termen mai lung).

Cu toate acestea, o astfel de compensație, împreună cu beneficiile pe termen lung pentru agricultură care decurg din punerea în aplicare a angajamentelor (de exemplu, îmbunătățirea calității solului) sunt considerate modalități de încurajare a agriculturii să respecte măsura.

160

Politica agricolă comună este structurată pe asigurarea aplicării principiului „poluatorul plătește” prin respectarea cerințelor obligatorii de ecocondiționalitate și pe abordarea voluntară pentru a compensa furnizarea de bunuri și servicii publice suplimentare în raport cu cele furnizate de aceste cerințe, de exemplu prin plățile de agromediu.

161

Comisia consideră că, pe lângă aplicarea ecocondiționalității, este la latitudinea statelor membre să aleagă instrumentele pentru aplicarea principiului „poluatorul plătește”.

Răspunsul comun al Comisiei la punctele 163-165 și 191

Comisia susține că, în contextul aplicării Directivei-cadru privind apa, aceasta nu a emis nicio orientare până în prezent. Măsurile ample de sprijinire a implementării au fost elaborate începând din 2001, în conformitate cu strategia comună de implementare (SCI), un proces condus de Comisie și de statele membre. În contextul SCI, Comisia și statele membre au desfășurat o activitate destul de susținută în ceea ce privește recuperarea costurilor în ultimii ani. Există orientări privind modul de calculare a costurilor legate de mediu și de resurse⁷. Tentativele recente de a completa orientările în cadrul strategiei comune de implementare au eșuat, din cauza unor puncte de vedere divergente între statele membre și Comisie. Programul de lucru pentru 2016-2018 aferent SCI este în prezent în discuție și poate presupune continuarea lucrărilor cu privire la această chestiune.

164

Condiționalitățile *ex ante* aplicabile Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) vizează stabilirea prețurilor la apă și se aplică numai investițiilor în eficientizarea gestionării resurselor de apă, așadar, planurile de acțiune în cazurile în care nu s-au îndeplinit condiționalitățile *ex ante* s-au axat pe asigurarea faptului că agricultorii vor plăti pentru cantitatea de apă consumată. La momentul evaluării condiționalităților *ex ante*, Comisia a comunicat, de asemenea, statelor membre necesitatea recuperării costurilor aferente poluării difuze, însă, întrucât acest aspect nu era reglementat de FEADR, planurile de acțiune nu au prevăzut nicio cerință specifică în acest sens.

⁷ „Evaluarea costurilor legate de mediu și de resurse în Directiva-cadru privind apa”. Fișă informativă pregătită de Grupul de redactare ECO2. Strategia comună de implementare a Directivei-cadru privind apa. Iunie 2004 (aprobată de directorii din domeniul apei la 3 decembrie 2004).

Concluzii și recomandări

168

Comisia și statele membre lucrează la dezvoltarea unor indicatori care să reflecte progresul către o stare ecologică bună. Se preconizează că indicatorii vor fi conveniți până la sfârșitul anului 2015.

Evaluările stării ecologice nu sunt în mod necesar direct comparabile între planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 și 2015. În multe cazuri, cadrele de evaluare pentru starea apei utilizate în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 au prezentat limitări importante. De exemplu, la momentul publicării primelor planuri, nu au fost elaborate metode pentru toate elementele calitative biologice (de exemplu, în Ungaria, România și Slovacia). De asemenea, s-au constatat deficiențe în ceea ce privește monitorizarea (de exemplu, Republica Cehă). Mai multe detalii privind lacunele se regăsesc în rapoartele referitoare la punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa ale Comisiei.

169

În principiu, Comisia consideră că diferențele legate de numărul de substanțe evaluate pentru starea ecologică nu constituie în mod necesar o punere în aplicare necorespunzătoare. Substanțele trebuie utilizate pentru clasificare numai în cazul în care acestea sunt relevante, și anume dacă acestea riscă să cauzeze incapacitatea bazinului în cauză de a atinge o stare ecologică bună. Numărul de substanțe care prezintă riscuri depinde foarte mult de presiunile existente. Prin urmare, diferențele în ceea ce privește numărul de substanțe pot fi bine justificate.

Cu toate acestea, Comisia consideră că numărul de substanțe utilizate de unele state membre a fost prea scăzut, din cauza lipsei unei identificări adecvate a substanțelor relevante și a monitorizării insuficiente. În cazul în care directiva ar fi fost implementată în mod corect, substanțele relevante ar fi fost avute în vedere și clasificarea ar fi corectă. Această problemă a fost identificată de Comisie în raportul de punere în aplicare și a fost discutată cu statele membre în cauză. Comisia preconizează că îmbunătățirea evaluărilor de risc și a monitorizării vor fi utilizate în al doilea plan de management al bazinului hidrografic.

170

Comisia consideră că planurile din 2009 aduc o valoare adăugată semnificativă. De exemplu, este prezentată pentru prima dată o imagine de ansamblu asupra tuturor *presiunilor și tipurilor de impact* relevante din bazin (inclusiv la nivel internațional, în Planul internațional al fluviului Dunărea) și sunt identificate, de asemenea, tipurile și sursele de poluare. Acest lucru este foarte important și aduce o mare valoare adăugată, chiar dacă demersul nu a fost finalizat pe deplin.

Cu toate acestea, Comisia admite lipsa de ambiție în ceea ce privește *măsurile*, întrucât în primul plan accentul s-a pus, în principal, pe măsurile de bază.

Pe lângă obligația de a respecta măsurile de bază, trebuie, de asemenea, să se precizeze în mod clar măsurile suplimentare mai detaliate care trebuie puse în aplicare și modul în care acestea vor fi puse în aplicare.

171

Comisia este conștientă de faptul că informațiile privind disponibilitatea fondurilor prevăzute în planurile de management al bazinelor hidrografice din 2009 au fost incomplete în unele cazuri. De asemenea, Comisia este conștientă de problemele de coordonare observate de Curte în statele membre. Coordonarea dintre autoritățile responsabile cu pregătirea și cu punerea în aplicare a programelor operaționale și a programelor de dezvoltare rurală și autoritățile responsabile cu stabilirea măsurilor prevăzute în planurile de management al bazinelor hidrografice rămâne de competența statelor membre. Statele membre au obligația de a stabili parteneriate cu autoritățile competente, cu partenerii și cu reprezentanții relevanți ai societății civile în timpul pregătirii și al implementării programelor operaționale și a programelor de dezvoltare rurală.

În unele cazuri, alocarea financiară pentru perioada de programare 2007-2013 a fost decisă înainte de aprobarea planurilor de management al bazinelor hidrografice din 2009. Aceste probleme de coordonare au fost abordate în timpul pregătirii programelor operaționale pentru perioada de programare 2014-2020. De asemenea, condiționalitatea *ex ante* vizează alinierea investițiilor la planurile de management al bazinelor hidrografice.

În cele din urmă, Comisia ar dori, de asemenea, să sublinieze faptul că, în mai multe state membre auditate, sursele naționale de finanțare sunt utilizate, de asemenea, pentru investițiile în infrastructura de tratare a apelor reziduale și că finanțarea UE nu are scopul de obținere a conformității și nici dimensiunea pentru aceasta.

172

Comisia va continua să monitorizeze eforturile și realizările statelor membre. Cu toate acestea, având în vedere numărul mare de districte hidrografice, de corpuri de apă pentru care planurile de management al bazinelor hidrografice și programele de măsuri urmează să fie evaluate de Comisie, în mod inevitabil au trebuit făcute alegeri în trecut, iar acestea rămân necesare și în viitor.

Abordarea adoptată favorizează promovarea conformității în rândul autorităților statelor membre și numai în mod excepțional se recurge la acțiuni formale de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, în cazul în care acest lucru nu poate fi evitat/în cazul în care circumstanțele justifică o astfel de măsură de ultimă instanță.

Nu numai Comisiei îi revine obligația de a verifica respectarea obligațiilor de către autoritățile statelor membre; instituțiile judiciare naționale joacă, de asemenea, un rol esențial în acest sens.

În cazurile în care condiționalitatea *ex ante* relevantă pentru Fondul european de dezvoltare regională/Fondul de coeziune (FEDR/FC) era neîndeplinită la data adoptării programului operațional, statele membre au elaborat planuri de acțiune pentru îndeplinirea acesteia înainte de sfârșitul anului 2016. Planul de acțiune este parte integrantă a programului operațional, prin urmare, aplicabilitatea sa contractuală este garantată. Comisia monitorizează finalizarea planurilor de acțiune și poate suspenda fondurile în cazul în care condiționalitatea *ex ante* nu este îndeplinită după 2016. Cu toate acestea, acțiunile se referă numai la criteriile de îndeplinire a condiționalităților *ex ante*, astfel cum sunt definite în regulament și nu pot fi utilizate ca instrument de asigurare a respectării întregii legislații a UE.

Recomandarea 1 (a)

Comisia acceptă recomandarea.

Împreună cu statele membre, Comisia lucrează la dezvoltarea unor indicatori care să reflecte progresul către o stare ecologică bună. Se preconizează că indicatorii vor fi conveniți până la sfârșitul anului 2015. Observațiile Curții de Conturi privind raportarea vor fi avute în vedere, de asemenea, într-o amplă verificare a adecvării raportării de mediu pe care Comisia o efectuează în prezent și pe care o va finaliza în 2017.

Recomandarea 1 (b)

Comisia acceptă recomandarea. Aceasta va continua să îndemne statele membre să îmbunătățească evaluarea presiunii și a impactului, precum și rețelele de monitorizare, astfel încât substanțele care prezintă riscuri la nivelul bazinelor hidrografice să fie identificate.

În același timp, Comisia ar dori să remarce că dispune de mijloace foarte limitate pentru a demonstra că substanțele relevante nu sunt incluse în planurile de management al bazinelor hidrografice.

Recomandarea 1 (c)

Comisia acceptă recomandarea și, în prezent, pregătește o evaluare detaliată a celui de al doilea plan de management al bazinului hidrografic pe care statele membre îl vor raporta până în martie 2016.

Recomandarea 1 (d)

Comisia sprijină recomandările adresate statelor membre.

174

Pentru Republica Cehă, Slovacia și Ungaria, Comisia a lansat deja scrisori-pilot privind investigarea presupuselor cazuri de nerespectare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale (pentru Republica Cehă) și a termenelor intermediare (pentru Slovacia și Ungaria). De asemenea, Comisia pregătește în prezent o scrisoare-pilot similară privind investigarea respectării termenelor intermediare de către România.

A se vedea, de asemenea, răspunsurile Comisiei la raportul special nr. 2/2015.

180 A doua liniuță

Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale nu reglementează detaliile autorizațiilor, de exemplu, limitele poluanților, ci descrie numai care sunt principalele obiective care trebuie atinse prin pretratarea apelor reziduale industriale înainte de evacuarea acestora în sistemele de colectare urbane.

181

Comisia recunoaște pe deplin importanța de a asigura conformitatea și de a dispune de sisteme adecvate pentru verificarea acesteia. Această observație include toate presiunile exercitate de poluare menționate de Curte în raportul său. De asemenea, Comisia recunoaște legătura dintre controalele de conformitate și sancțiunile utilizate pentru a descuraja neconformitatea constatată. Comisia își propune să prezinte în cursul anului 2016 o inițiativă generală privind asigurarea respectării legislației de mediu în întreaga UE.

Recomandarea 2 (a)

Comisia acceptă recomandarea și lucrează la o inițiativă de politică pentru a îmbunătăți asigurarea conformității în statele membre, respectând totodată principiile proporționalității și subsidiarității.

Recomandarea 2 (b)

Comisia sprijină recomandările adresate statelor membre.

186

Comisia lucrează deja la eficientizarea monitorizării și raportării, în conformitate cu Directiva privind nitrații și cu Directiva-cadru privind apa.

187 A doua liniuță

Începând cu 1 ianuarie 2015, cerințele minime nu mai intră în domeniul de aplicare al ecocondiționalității, întrucât au fost eliminate în cadrul ultimei reforme a PAC în vederea simplificării. Acestea fac parte în continuare din cerințele de bază în cadrul dezvoltării rurale și, prin urmare, trebuie să fie verificate. Statele membre trebuie să pună în aplicare standardele GAEC ale UE prin definirea propriilor standarde naționale GAEC. Astfel de standarde naționale GAEC trebuie să țină seama de necesitățile naționale, regionale sau locale. Prin urmare, standardele GAEC pot varia între statele membre. Comisia evaluează caracterul adecvat al standardelor GAEC cu cadrul PAC. În cazul în care un standard GAEC lipsește sau nu este conform în mod evident cu definiția PAC, acesta este clasificat ca fiind „lipsă” și deficiența este monitorizată în mod corespunzător împreună cu statele membre.

188 Prima liniuță

Diverse angajamente în temeiul măsurii de agromediu pot contribui la soluționarea preocupărilor legate de calitatea apei într-un mod mai mult sau mai puțin direct și activ. Proiectarea și selectarea angajamentelor ar trebui să rezulte din necesitățile specifice ale teritoriului vizat de program.

Există multe alte măsuri în cadrul programelor de dezvoltare rurală (PDR) care pot fi utilizate pentru a atinge obiectivele în domeniul apei: articolul 30, investițiile nereproductive etc.

Obligația de a îndeplini angajamentele în cadrul acestor măsuri, pentru perioada de cinci-șapte ani, constă în a contribui la atingerea obiectivelor angajamentelor. Angajamentele pot fi îndeplinite în continuare dacă acest lucru este justificat de necesitatea de a proteja sau de a îmbunătăți în continuare calitatea apei.

188 A doua liniuță

Angajamentele de agromediu trebuie să fie stabilite la un nivel care depășește cerințele obligatorii. De asemenea, acestea trebuie să evite compensarea nivelului de practici care corespunde practicilor normale. Deși este posibil ca reducerea cantităților de azot care depășesc ușor practicile normale să nu conducă la beneficii ecologice semnificative, nu se poate presupune că aceasta nu aduce beneficii care depășesc nivelul cerințelor obligatorii și al practicilor normale.

Atunci când se decide ce nivel se alege, statul membru ar trebui să ia în considerare nivelul reducerii nutrienților proveniți din sectorul agricol care este necesar pentru a asigura condiții privind concentrația nutrienților consecvente cu starea ecologică bună prevăzută în Directiva-cadru privind apa în cazul tuturor apelor.

189 Prima liniuță

Comisia ia act de faptul că sancțiunile administrative pot ajunge la 100 % din toate plățile către beneficiar în cadrul PAC, inclusiv în următorii doi ani calendaristici.

191

Politica UE în domeniul apei este pusă în aplicare parțial cu sprijinul fondurilor UE, parțial fără (conform principiului „poluatorul plătește”). Cerințele legale nefinanțate au un rol foarte important în cadrul întregului pachet de măsuri necesare pentru a aborda impactul agriculturii asupra apei.

Recomandarea 3 (a)

Comisia acceptă recomandarea.

Recomandarea 3 (b)

Comisia nu acceptă recomandarea.

În ceea ce privește cerințele minime, Comisia evaluează cerințele minime în raport cu existența și relevanța acestora pentru măsurile pentru care acestea fac parte din cerințele de bază. Având în vedere diversitatea de situații în care sunt definite cerințele, Comisia se bazează pe aprecierea statelor membre în ceea ce privește gradul de adecvare al acestora.

Comisia va sublinia necesitatea ca statele membre să stabilească parametrii cerințelor minime la nivelul care asigură reflectarea situației lor și să respecte regulile pe baza cărora ar trebui stabilite cerințele.

În ceea ce privește standardele GAEC, Comisia evaluează existența și caracterul adecvat al acestora. Comisia consideră că această abordare respectă cadrul juridic al PAC.

Recomandarea 3 (c)

Comisia acceptă recomandarea.

Statele membre se supun obligațiilor privind aporturile de fosfor în cazurile în care acest lucru este necesar în vederea atingerii obiectivelor Directivei-cadru privind apa. În programul lor de măsuri, acestea trebuie să includă măsuri de control al surselor de poluare difuză, pentru a permite atingerea unei stări ecologice bune. Dacă sursele de fosfat agricol sunt identificate ca fiind semnificative, statele membre trebuie să stabilească controale privind fosfații. Acesta este unul dintre domeniile care vor fi verificate de Comisie în evaluarea celui de al doilea plan de management al bazinelor hidrografice.

Recomandarea 3 (d)

Comisia acceptă recomandarea și subliniază că lucrează deja la eficientizarea monitorizării și a raportării, în conformitate cu Directiva privind nitrații și cu Directiva-cadru privind apa.

Recomandarea 3 (e)

Comisia acceptă recomandarea și consideră că aceasta este îndeplinită, întrucât un document de orientare privind recuperarea costurilor a fost elaborat în cadrul procesului strategiei comune de implementare. Încercarea recentă de a completa orientările în cadrul strategiei comune de implementare a eșuat, din cauza unor puncte de vedere divergente între statele membre. Continuarea lucrărilor cu privire la această chestiune ar putea fi inclusă în programul de lucru pentru 2016-2018 aferent SCI, care este în curs de dezbateri. Trebuie remarcat faptul că statele membre sunt libere să aleagă metoda de calcul a costurilor legate de mediu și de resurse.

Recomandarea 3 (f)

Comisia sprijină recomandările adresate statelor membre.

CUM VĂ PUTEȚI PROCURA PUBLICAȚIILE UNIUNII EUROPENE?

Publicații gratuite:

- un singur exemplar:
pe site-ul EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- mai multe exemplare/postere/hărți:
de la reprezentanțele Uniunii Europene (http://ec.europa.eu/represent_ro.htm),
de la delegațiile din țările care nu sunt membre ale UE (http://eeas.europa.eu/delegations/index_ro.htm)
sau contactând rețeaua Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_ro.htm)
la numărul 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratuit în toată UE) (*).

(*) Informațiile primite sunt gratuite, la fel ca și cea mai mare parte a apelurilor telefonice (unii operatori și unele cabine telefonice și hoteluri taxează totuși aceste apeluri).

Publicații contra cost:

- pe site-ul EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Poluarea apei în bazinul hidrografic al Dunării provine din diferite surse, cum ar fi gospodăria, instalații industriale și agricultură.

Conform Directivei-cadru privind apa din 2000, statele membre adoptă planuri de management al bazinelor hidrografice, care trebuie să includă și măsuri de combatere a acestei poluări. Curtea a examinat dacă modul în care statele membre au pus în aplicare măsurile respective din planurile din 2009 a condus la o îmbunătățire a calității apelor.

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

Oficiul pentru Publicații